

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE

4

LETNIK LXXX
1980

PLANINSKI VESTNIK
GLASILO PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE

IZHAJA OD LETA 1895

Tine Orel	Ob jubileju Marijana Lipovška	173
Matjaž Culiberg		
Slavko Šetina	Zapisi iz baznega tabora	176
Milan Vošank	Septembrsko sonce	183
	Mirko Šoštarič	
	— šestdesetletnik	186
Ivan Kurinčič	Spomini na prvo vojno	188
	Zmaga	189
Pavle Šcugla	Bil je nemi sopotnik	
	v spominu, ki ne mine ...	190
Lučka Sodja	Starec	192
Pavle Šcugla	Nesreče in snežni plazovi	
	v letu 1979	192
	Društvene novice	200
	Varstvo narave	203
	Iz planinske literature	205
	Alpinistične novice	207
	Razgled po svetu	228

Naslovnna stran:

Pod belim valom (Kangbačan 1965)

Foto dr. Jože Anđelovič

Notranja priloga:

1 Skedenj — Foto Pavle Nagode

2 Vogel — panorama — Foto Pavle Nagode

Poštšina plačana v gotovini

Lastnik: Planinska zveza Slovenije, Ljubljana — Glavni in odgovorni urednik: Marijan Krišelj, naslov: 61000 Ljubljana, p. p. 44 61109 Ljubljana. Uredniški odbor: ing. Tomaž Banovac, ing. Janoz Bizjak, Aleš Doberlet (fotografija), Stanko Hribar, prof. Evgen Lovšin, prof. Tine Orel (tehnični urednik), Iztok Osojnik, dr. Miha Potočnik, Nada Praprotnik (varstvo narave in okolja), Janez Pretnar, prof. Janko Ravnik, Franc Savenc, ing. Albert Sušnik (fotografija), Franc Vogelcnik, dr. Tone Wraber — Naslov: Planinska zveza Slovenije, 61001 Ljubljana, Dvorakova 9, p. p. 214. — Tekoči račun pri SDK 59101-678-47045, telefon 312 553. — Planinski Vestnik izhaja praviloma vsak mesec. Letna naročnina 350 din, plačljiva tudi v dveh obrokih, za tujino 550 din (28 S). Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Spremembe naslova javljajte upravi glasila; navedite vedno tudi stari naslov s tiskanimi črkami. Odpovedi med letom ne sprejemamo. Upoštevamo pismene odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto. — Rokopisov in slik ne vračamo. — Tiska in kličje izdeluje Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

LETO LXXX | ŠT. 4 | LJUBLJANA | APRIL 1980

Glasilo

Planinske zveze Slovenije

»Planinski Vestnik«

je bilo z ukazom

predsednika republike

Josipa Broza-Tita

ob 80-letnici izhajanja

za poseben prispevek

k razvoju planinstva

v Sloveniji

odlikovano

z redom zaslug za narod

s srebrnimi žarki

Planinsko društvo
PTT v Ljubljani vabi
vse planince, da
obiščejo

**POŠTARSKI
DOM
NA VRŠIČU**

(1725 m).

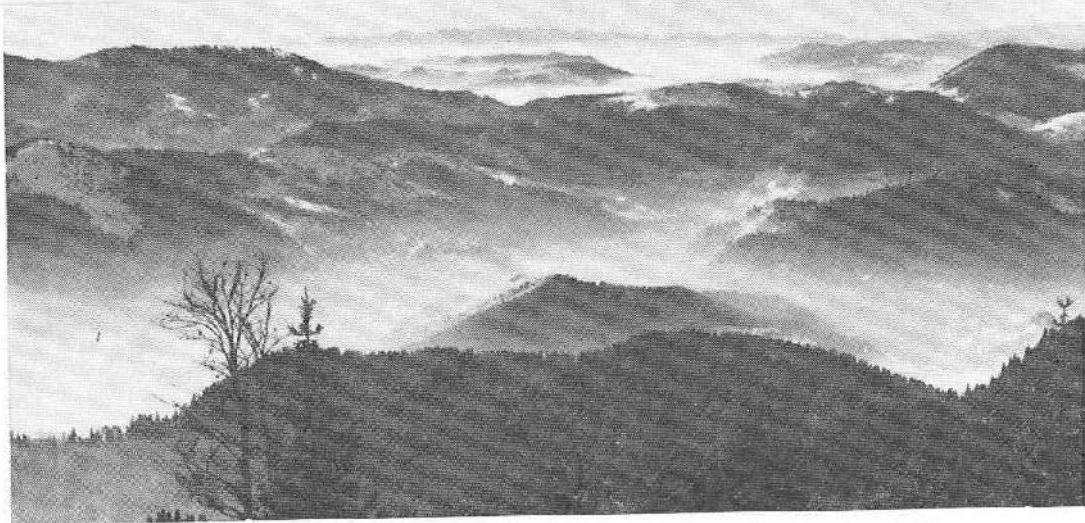

Foto Ing. Albert Sušnik

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE
LETNIK LXXX

1980—4

OB JUBILEJU MARIJANA LIPOVŠKA

TINE OREL

Marijan
Lipovšek

Ta zapis ob 70-letnici alpinista Marijana Lipovška, profesorja Akademije za glasbo, komponista in virtuozu, esejista in planinskega pisatelja, bi bil kot informacija pravzaprav nepotreben, saj gre za nenavadno tvorno osebnost, ki je s svojim umetniškim delom med nami navzoča več kot pol stoletja. Vsi poznamo njegovo dragocenost za našo narodno veljavo. Jubilaru so pisмено čestitali: Sergej Kraigher in Lidi-ja Šentjurc, Andrej Marinc, Milan Kučan, Franc Šetinc, dr. Anton Vratuša in Janez Vipotnik. V imenu SAZU mu je pis-meno čestital dr. Janez Mil-činski.

Planinsko glasilo in vsa pla-ninska srenja s čestitkami si-cer zamuja, vendar zato te ni-so nič manj prisrčne. Srečni smo, da je taka izjemno tvor-na umetniška osebnost obe-nem tudi velik alpinist, da Li-povšek kot umetnik »ne živi ob naravi, ampak iz nje« (Lo-parnik, RTV III. program, 28. 1. tiste lepe stvari, ki nam razve-

1980) in da gre pri tem predvsem za naše gore, za vse seljujejo oči in srce.

»Pred dobrimi tremi leti sem zamudil štiridesetletnico svojega prvega plezanja čez Triglavsko steno — šele pozneje sem se tega zavedel« — je pisal Lipovšek v PV 1970, v članku, ki je zanj kot za esteta, misleca in alpinista nenavadno značilen. »A v gore sem začel zahajati že davno poprej, s srcem še kot majhen deček, zares pa tam okoli štirinajstega leta. Kakor da bi se bilo zgodilo včeraj, tako natančno še pomnim, kako mi je bilo pri duši, ko sva nekoč hodila s prijateljem, dva petnajstletna fanta, spomladi na Grintovec. Kako je pelo srce, kako so čustva plala po duši in kako sem vnašal v to, kar sem videl krog sebe tam pri Žagani peči, tiste snežne gore, tiste pomladne klice, tisto vzdušje ob doživljanju jutra in prve pomladi, kako sem vnašal v vse to neki neznani napev, ki sem ga takrat malo prej spoznal. Bila je preprosta skladba ‚V gorah‘. Če prav vem, za gosli in klavir. In povedala mi je vse, vse tisto, kar sem potem ono pomladansko jutro zares doživel. In kako mi je ta vsebina polnila srce, kako sem jo doživljal. Saj je vseeno, če tista preprosta glasba ni bila kos gorskemu jutru in pomladi. Meni je izpolnjevala doživetja in zanj je bila pomembna, z njim se je nezadržno povezovala.

Človekovo doživljanje naredi gore za tisto, kar mislimo, da so. Saj, kar so, le sami določamo v spoznanju in s svojimi doživetji ob njih.«

Naj ob tem jubileju tu vsaj naštejemo nekatere Lipovškovske skladbe, ki so s svojo vsebino vezane na naš gorski svet: Simfonija, zlasti 1. in 2. stavek; prva in tretja suita za godala; simfonična pesnitev »Domovina«; zbori, zlasti tisti na Kosovelove pesmi (Sv. Štefan, Oreh, Letski motiv); 5 zborov na pesmi o naši deželi. Slede samospevi, ki so neposredno vezani na besedilo o visokem gorstvu: V Martuljku (besedilo M. Šarabon); Krim o sebi (to ni »Visoka gora«, vendar gora); Japonski motiv (gora kot izhodišče za poetično misel); pesmi Ajše (meditativni tekst o gorah). Sem spadajo samospevi iz zbirke »Sončce, sij«, samospevi na Murnove pesmi (Prišel čas je krog božiča, Zimska pesem, Slovo (na Lipovškov tekst): 17 slovenskih ljudskih pesmi (samostojne priredbe oz. obdelave za glas in klavir), poleg teh še pet fragmentov na ljudske motive za violino in klavir, dve rapsodiji za violino in klavir, instrumentirani za orkester s solistično vlogo; 20 mladinskih pesmi za klavir (gre za pesem kot prisposodbo poetične vsebine opevanega pojva, prizora ali osebe, ne kot pesem za petje). Poleg naštetega pa je Lipovšek avtor še cele vrste skladb za klavir, za violino, za komorne sestave, za orkester, nekaj kantat idr.

Širši kulturni javnosti so najbrž še bolj v spominu eseji in kritike v Ljubljanskem zvonu in Sodobnosti, odgovorno in naporno delo, ki ga je jubilat opravljal vestno in zvesto skoraj — 50 let!, kar je, če govorimo s športnim izrazom, res svojevrsten rekord. Še posebej naj pri tem opozorimo na Lipovškov slog in jezikovno kulturo, s katero je znal tudi težjo vsebino približati nestrokovnemu bralcu. Celih 16 let (1954—1970) je vodil edicije Društva slovenskih skladateljev (DSS). Poleg Bravničarja je bil tudi glavni urednik »Slovenske glasbene revije«, ki je izhajala pet let.

K temu glasbenemu in literarnemu delu štejejo tudi Lipovškova izvorna predavanja v obliki esejev in to o skladateljih (Osterc, Kogoj, Ravnik J. In T., Bach, Beethoven), o posameznih glasbenih področjih (o klavirski in komorni glasbi, o koncertnem spremljevanju, o sodobnih delih in o raznih obletnicah). Tudi z esejem se Lipovšek odlikuje kot zgleden stilist s svojo jednatostjo, prepričljivostjo in bleščečo razgledanostjo. Zelo pomembno delo je opravil jubilat s svojimi prevodi: Leonhard Bernstein, Srečne ure ob glasbi (The joy of Music); J. Kugy, Pet stoletij Triglava; J. Kugy, Božanski nasmeh Monte Rose; J. Kugy, Anton Ojlinger; J. R. Ullman — Tenzing: Zmagovalec Everesta. Za vse to in drugo tu nezajeto delo je Lipovšek prejel visoka državna priznanja: Prešernovo nagrado za kompozicijo (Sulta) leta 1949; nagrado za delovanje na področju komorne glasbe (vlada SFRJ 1949); nagrado mesta Ljubljane 1967; Prešernovo nagrado za življenjsko delo 1974 in vrsto drugih priznanj in odlikovanj, ne nazadnje tudi planinskih.

Poleg vsega tega obsežnega umetniškega dela in dela, ki ga je z bleščečim uspehom opravljal kot virtuoz-pianist in poleg pedagoškega dela na Visoki šoli za glasbo, je Lipovšek še našel čas za svoj planinski cvetober v knjigi »Steze, skale in smučišča«, (1962), za katerega je spremno besedo prispeval esejist in kulturni filozof Vlado Vodopivec, sam plezalec in smučar. O svojih gorskih poteh je Lipovšek tudi mnogo predaval v okviru radijskih planinskih predavanj. Spada med najbolj zveste sotrudnike Planinskega Vestnika, saj je v tem glasilu skozi pol stoletja redno objavljval svoja plezalska, smučarska in planinska doživetja. Gore je spoznaval kot popotnik in plezalec, kot estēt in literat, kot fotograf in filmar. V že cit. pomembnem sporočilu »Na odročnih potih«, PV 1970, str. 153 piše: »Prepuštil sem se goram brez pesmi v srcu, brez beganj v mislih. Tiho sem čakal, da se pogorišče, ki ga življenje pusti včasih za seboj, ohladi v ožganih ostankih brezplodnih upanj, da se poležejo razburkani spomini na neljpolnjive želje in prazna stremljenja. Gore ozdravljajo — zanesljivo, pa počasi, zakaj v dolini se bolečina vrača z nezmanjšano silo, dokler blagoslov gorskega sveta ne prevlada in ne pomiri razdvojenega srca. Saj gore vračajo zvestobo za zvestobo, ljubezen za ljubezen in vso globoko, nepridržno vdanost«. To in takšno odkrivanje oseb-

(Zdravica iz Slov. govic)

Pri- ja- telj, na va- še zdrav- je naj vam bo ta glavi po- dan!

Zd- rav- je, sre- čo in ve- se- lje naj vam slu- ši vsa- ki dan!

Vam ob sedemdesetletnici želi in srca

vaša nekdanja učenka

Žužka Kumer

nega odnosa do gora je lepa literatura. Tudi z njo je človek premagoval in premagal sholastično miselnost in mrzlo racionalistično modrijanstvo. Mislim, da je prav, če jubilantu povežemo v šopek tudi njegova polstoletna romanja po planinskih poteh in jih razstavimo v opombo na njegov plezalski jubilej. Lipovšek je eden naših najvidnejših samohodcev. Na to pomembno značilnost je tiho in skromno opozoril tudi s tem, da je za 50-letnico svojega plezalstva sam splezal slovensko smer v severni triglavski steni. To ni kar tako. In nedvomno označuje njegovo izjemno osebnost. Sam je v Kamniških plezal celo vrsto smeri: Zeleniške špice čez Dodec, s Staničevega vrha, skozi Kovačnico in Petkove njive, Brinškov kamin, smeri x in y levo od Brinškovega kamina, Raduho od Rogovilca po zahodni smeri, Grofičko in Strelovec, severno steno Turske gore, severni greben Križa, severno steno in severozahodni greben Kočne pa vrsto drugih manj znanih, manj shojenih prehodov. V Julijcih je presmotaril severozahodni raz Ponc, severno steno Razorja, Špikov graben, Dovški Križ po Jugovi grapi, Krnico za široko Pečjo, Dovški Križ, Škrnatarico, izza Aka na Vanežev rob in na Kukovo špico, na Sleme iz Belega potoka, z Oltarja na Visoki Rokav, sestop na Jezero na Gruntu.

V navezi si je Lipovšek v svojo plezalsko kroniko zapisal med drugim Herletovo smer v Ojstrici, severno steno Štajerske Rinke, severovzhodni raz Kalške gore, severno steno Frdamanih polc, severno steno šplika in široke pečl. Preplezal je domala vse smeri v triglavski severni steni, med njimi vse najtežje: bavarsko, skalaško, gorenjsko in Prusik-Szalayevo. Prehodil in plezalsko sistematično je obdeloval vse doline naših Julijcev in Grintavcev.

Plezal je tudi v Durmitorju: jugozahodno steno Bobotovega Kuka, Bezimenega vrha, greben med obema vrhovoma in severno steno Prutaša.

Leta 1934 je po severozahodnem grebenu stopil na Olimp, na Skolion pa po severni steni.

Leta 1950 je plezal v Gesäuse, med drugimi Rosskuppenkante, leta 1957 v Snowdovill Snowdon, Llived, Tryfan, Glyder in Fawr. Leta 1960 je na otoku SKYE spoznal Cullin Hilles: Sgurr Dearg, Inaccessible Pinnacle (sam) in še Lake-District Sca-Fell Crag, Rock in Sca-Fell Pinnacle (sam).

Lipovšek ima svoje vidno mesto tudi v zgodovini slovenskega zimskega alpinizma in smučarstva. Vrsto plezalnih vzponov je opravil pozlmi, mnoge med njimi tudi s smučmi:

Na Veliki vrh, na Ojstrico — sestop po južnem grebenu, na Skuto, Grintovec, Kočno, Kalški greben, Storžič, Stol, Begunjščico, Dovški križ, Kanjavec, Debeli vrh, Jalovec, Kanin in Prestreljenik. S smučmi je bil večkrat sam na Rodici, na Šiji, vrh Vogla, na Bogatinu, na Lanževici, na Čelu, na Plazkem Voglu, Vrh Špičja (prvi zimski vzpon); na Tičarici, na Veliki Tičarici (brez smučí), na Slatni, na Kredí, Kopicí in na Voglih. Pa še kje.

Nismo vsega zapisali, kar je obhodil, preplezal in presmučal. Lipovškov planinski opus je nenavadno bogat, premišljen, raziskovalsko ustvarjalen in zaradi njegovih vestnih, literarno brezhibnih objav tudi kulturno pomemben. Taka je pravzaprav vsa Lipovškova planinska literatura. Česar koli se je lotil, je dalo svoj sad, ki bo ohranil svojo slast. Vse ima pečat njegovega čustvenega bogastva, njegove zaverovanosti v red in lepoto. Zaradi njegovih širokih obzorij, čustvene globine in urejenosti je njegova planinska literatura pomemben dosežek naše kulture. Nič ni napeta, čeprav je zelo resna. Oprta je na razmišljanje o stvareh in ljudeh, vsa osvetljena s ljubeznijo do narave in naše dežele. In do človeka! Lipovškova beseda o našem gorskem svetu nas tudi sprošča, ker jemlje gori težo tvarnosti, jo ožvlja in počloveči s tem, kar ji s premislekom prisoja. Lipovšku ne gre za šport, za pot k slavi, nič ni samoveličja in nečimrnosti, je le priložnost za razmišljanje, samospoznanje in samovzgojo, in seveda za občutek čiste sreče, tako potrebne človeškemu bitju, v sproščenem doživetju narave. Lipovškova umetniška narava vse to zna pričarati s preprostostjo in s filozofskim mirom, z žarom ljubezni do stvari, pa tudi s pravo mero in okusom.

Zato so Lipovškove poslanice z gora trajna literarna vrednost. Goro oživlja in ji nekaj daje, ko se vanjo umetniško pogablja. To me spominja na Segantinijevo umetnost.

Ko sklepam ta zapise ob pisateljevi sedemdesetletnici s prísrdnimi voščili, mi želim tudi to, da bi mu bile gorske poti še dolgo vir sreče, moči in vsega najlepšega, kar nam gore lahko dajo.

ZAPISI IZ BAZNEGA TABORA

MATJAŽ CULIBERG
SLAVKO ŠETINA

Znano je, da je letošnja jugoslovansko odpravo na Mount Everest spremljalo tudi nekaj fantov, ki sicer niso imeli alpinističnih obveznosti, bili pa so prav tako sestavni del te odprave, s svojimi posebnimi nalogami. Med njimi sta bila tudi Matjaž Culiberg in Slavko Šetina, radijska tehnika, tonska mojstra in radioamatorja, ki sta imela na skrbi vzpostavljati radioamatersko zvezo iz baze na ledeniku Khumbu s Kathmandujem, z domovino in pa seveda zvezo s samimi člani odprave, ki so po zahodnem grebenu prodrali proti vrhu najvišje gore na zemlji. Zanimivo delo, včasih tudi precej razburljivo, saj je bilo treba premagovati številne, v glavnem nepredvidene težave, jima je v dnevnikih napolnilo strani skoraj do zadnjega koticčka.

Slavko:

Tistim, ki so jugoslovansko odpravo na Mount Everest spremljali od doma, so morda ti dogodki že malo odmaknjeni, zame pa bo slej ko prej ostalo vse, kar sem doživljal pod Mount Everestom, neizbrisen spomin, zato naj mi bo dovoljeno, da zapišem nekaj bežnih vtisov, ki sem jih bil nabiral v teh nekaj več kot tri mesece dolgih dneh...

Že sam začetek poti je bil tak, kot se za odpravo spodobi. Ko smo sedli na »jumbo jet« indijske letalske družbe, so nam seveda obljubili, da nas bodo peljali naravnost v prestolnico Indije, v New Delhi. Izkazalo pa se je, da postanek, ki smo ga imeli v Kuwajtu, ni bil zadnji na poti do glavnega mesta Nepala. Ko smo se zgodaj zjutraj ustavili na Bombajskem letališču, najprej nismo smeli zapustiti letala. Menda so čakali nadaljnjih navodil o poletu v New Delhi. To je bila pravzaprav še najbolj ugodna možnost za nas, vendar pa bi bilo le prelepo in preveč nenavadno za Azijo, da bi se moglo to res zgoditi... In res. Ukazali so nam, naj zapustimo razmeroma udobno letečo palačo, kot imenujejo z drugo besedo to velikansko letalo. Odšli smo nič hudega sluteč v čakalnico, kjer pa nas je, poleg nagnetene množice, sprejela še poletna vročina, ki se je gibal tam nekje okoli številke trideset stopinj celzija. Če prištejemo k temu še dvanajst ur poleta, zraven dodamo zimsko obleko, potem lahko zapišem, kako klavna je bila četa

devetindvajsetih Jugoslovanov. Še zdaj mi je v očeh Rade Kovačević, ki je pripotoval v puhasti bundi, opravljen kar za bazno taborišče... Indijci so ga gledali debelo, sam pa je bil verjetno tako utrujen, da mu najbrž še vroče ni moglo biti.

No, pa je minilo tudi to in popoldne smo se dvignili proti New Delhiju. Tja smo prispeli proti večeru, tam prenočili in se drugo jutro odpeljali proti cilju, v Khatmandu. Tu sta nas čakala vodja ekspedicije in Mišo Jamnik, ki je bil zadolžen za transport opreme. Vsi smo v isti sapli in naenkrat želeli vedeti vse novice, zanimive za nas, saj nismo slutili, da bomo naslednjih nekaj tednov, prav vsi imeli tudi dovolj časa, za »nabiranje novic«. Radoveden sem, jasno, bil tudi jaz. Najprej me je na primer zanimalo to, kako je z dovoljenji za uporabo radijskih postaj. Dobil sem odgovor, da jih še ni, ker nisva imela s seboj licenc. Novica je bila zame huda. Pa tudi za Matjaža. Začel sem postopek, ki je trajal vse tja do 19. marca, medtem pa sva z Matjažem počasi postajala — indijska fakirja, kar ni čudno — toliko dni biti na trnih...

V teh devetnajstih dneh čakanja sem si to mesto kar dobro ogledal. Prav gotovo bi pretiraval, če bi trdil, da sem videl vse tempelje in vsa svetišča, kar jih premoreta mesto in okolica, zagotovo pa je res, da sem si temeljito ogledal ljudi, poskušal sem jih spoznavati, pa sem nazadnje tudi za to svoje prizadevanje ugotovil, da ni bilo uspešno. Potovanj po svetu nisem vajen — tole je bilo prvo zunaj Evrope — zato sem bil ob prvih stikih z mestom nekako zmeden. Z Matjažem sva hodila po mestu pa nisem vedel, kod hodim. Vonjave, vse prej kot prijetne za moj nos, so me neprestano opozarjale, da hodim po neznanem svetu, pa tudi ljudje, vse te barve, ves ta neznan hrup...

Ob vsem tem sprejemanju vtisov pa ne bom nikoli mogel razumeti najrevnejših probivalcev v tej deželi, ki se preživljajo s tem, da nosijo težke tovore za nekaj rupij. Tisti trenutek, ko začuti, da je zaslužil dovolj za nekaj dni skromnega življenja, odloži tovor in ga nihče več ne pripravi, da bi nosil še naprej. Rekel sem, da jih ne bom nikoli razumel, vendar sem pa prepričan, da bi vsakdo med njimi, temi revnimi nosači, katerih vse premoženje je včasih le tanek trak tkanine okoli bokov, rekel enako — ne razume mene, ki delam tudi še potem, ko sem zaslužil dovolj, da preživim dan, ki je pred menoj. Povsem druga podoba pa je, ko pridemo v višja področja, tja, kjer se začne približevati dežela Šerp. Šerpe pravijo zase, da so Tibetanci. To je dokaj ponosen narod, njihov glavni problem pa je, da njihovi najmočnejši možje in sinovi vse prepogosto umirajo v Himalaji in tako ta rod vse bolj slabi...

Sam sem spoznal mladega šerpo, po imenu Nawag Karma. Postala sva dobra prijatelja.

Poblize sva se spoznala pravzaprav tistega večera, ko smo postavljali tabor pri vasi Khari Kola ob istoimenski reki. Vsi moji tovaršiči so že odšli spat, meni pa ta večer še ni bilo do spanja; odšel sem tja, kjer so si šerpe pripravljali svojo skromno večerjo. Med njimi je bil tudi Nawag Karma, mladenič dvajsetih let ali morda kakšno leto več, šerpa od nog do glave, kar pomeni, da mu strmine himalajskih steza ne delajo težav. Zapletla sva se v pogovor. Zanimalo me je vse mogoče. In polagoma sem se dokopal do zanimivih podrobnosti. Izvedel sem na primer, da šerpe ne poznajo datuma svojega rojstva, največkrat celo leta ne. No, tu je bil Nawang Karma izjema. Zaupal mi je, da prav v dneh, ko bomo šli skozi njegovo vas, pričakuje rojstvo svojega prvoga otroka. In kot po naključju sva bila z Nawang Karmo dva dni pred prihodom v njegovo vas spet skupaj. To, da je bil s skupino, se je redko dogajalo, ker je bil neprestano po okoliških zaselkih, kjer je novačil nosače, da bi nadomestil tiste, ki so nas zapustili. Srečala sva brata. Povedal mu je, da je dobil sina. Nawang Karma je bil vesel, tako kot zna biti vesel šerpa, dostojanstveno, zadržano... Pozneje sva mnogo govorila o tem sinu, ko pa smo prišli v Feriče, tako se imenuje zadnja vas pred baznim taboriščem, sem mladega očeta našel s sinom. Z vsjo nežnostjo ga je pestoval. Pokazal mi ga je in je rekel: »Daj mojemu sinu ime.« Oblil me je pot zavoljo hude zagate, v katero me je spravila ta njegova želja. Obraz sem nagubal, kot da premišlujem... In res sem premišljeval in sicer o tem, kako bi se izvlekel iz te zadrege. Odločil sem se, da bom poklical na pomoč bogove: »Počlaščen sem Nawang Karma, vendar, bojim se bogov, morda jim ne bo všeč, če bi dal ime njegovemu otroku nekdo, ki ni šerpa...« Nawang Karma se je vdal. Imel pa sem občutek, da mi je tedaj zameril. Šele pismo, ki sem ga pred dnevi prejel, je pregnalo dvom. Piše mi, da je s sinom vse v redu, da raste... Ne piše pa o njegovem imenu...

Matjaž:

Težko je govoriti o spominih, saj je dejstvo, da sem bil tako blizu Everesta, še preveč živo pred menoj in se mi še vedno zdi sedanjost, ne pa doživetje, ki bo zdaj zdaj utonilo v pozabo. Bazni tabor mi bo vedno pomenil več, kot nekaj na kup zmetanih šotorov, ki so dopolnjevali enoličnost himalajskih vrhov. Naj mi bo oproščena beseda »enoličnost«, vendar po vseh dneh bivanja pod osemtisočaki res nisem mogel več dojemati te izjemne lepote Himalaje, ki jo izpričujejo lepe barvne fotografije v dragih

knjigah. Ko pa sem zapuščal bazni tabor, moram priznati, da me je stisnilo — in težko sem odšel. »Res si lepa Himalaja, res ste lepi Pumori, Lhotse, Nuptse, Lingten...« Everesta pa me je še vedno strah.

Sicer pa naj grem lepo po vrsti.

Malo komu se ponudi priložnost, da bi z odpravo prehodil nekaj sto kilometrov po daljnem Nepal, nato prebil v podnožju gore vseh gora 50 dni, se spet vrnil domov s popisanim Dnevnikom. No, meni se je ta priložnost ponudila in zdaj se ubadam s težavo, kako bi stlačil med te vrstice ure in ure najbolj zanimivih vtisov, kar sem jih bil v svojem življenju deležen.

Everest — baza — Himalaja, ob vsakem koraku mi te besede mešajo možgane. Nekaj drugega je doživljati te stvari, ko bereš potopis. Tam je vse lepo, vse poje... Resničnost pa je manj romantična. Meter za metrom pridobivam na višini. Naredim nekaj korakov pa počivam. Počivam? Saj vendar počitka nisem potreben. Vstanem. Volja je močna. Naprej! Kako? Saj ne morem nikamor, utrujen sem. Pa spet pet korakov in spet želja, da se vsaj malo spočijem, pa bo potem spet vse dobro. Groza me obide, ko opazim pred seboj široko razpoko. To pomeni pot navzdol in potem spet navzgor. V nekaj urah sem spoznal, da je za osvajanje himalajskih vrhov potrebno še vse kaj drugega, kot le močna volja in želja po uspehu.

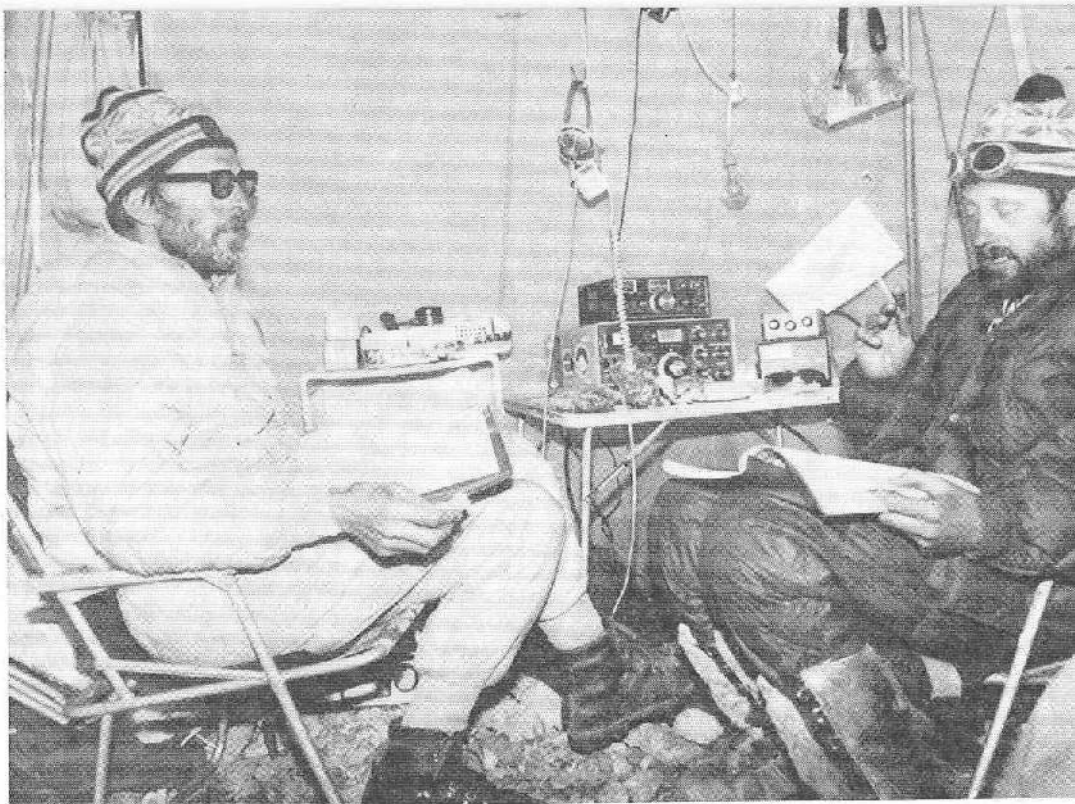
Spet naredim nekaj korakov... Ti koraki... Postali so najvažnejši del mojega življenja... Himalajskih lepote ne vidim več. Važno je, da pred temo pridem v bazo, potem bo že kako, samo to mislim. Okoli mene prave razglednice, po lepoti popolne, včasih že kličaste, toda v tem trenutku ne morem dvigniti roke, da bi fotografiral. Vse je podvrženo eni sami misli: Priti v bazo pred temo. Srečanja z nosači, ki so se vračali iz tabora, so mi dala novih moči, saj so prinašali s seboj občutek, da je baza blizu. Pozno popoldne je že bilo in odprl se mi je pogled, ki razvedri duha. Sredi razmetanih skal in ledu sem opazil odrešilne rdeče šotore. Dobro uro kasneje sem bil tam, kamor sem si potihoma želel — se mi zdi — vse življenje, vendar do takrat nisem verjel, da se mi bo ta želja uresničila. Spoznanje o uresničenju lastnih želja in sanj izbrise vse tegobe in ostane samo — sreča.

Bazni tabor je bil pravzaprav čisto navaden tabor, sestavljen iz kopice šotorov, živo rdeče barve. Vsi ti šotori so brez reda stali na umetno urejenih ploščadah, izklesanih v led in tlakovanih s kamenjem. Pod nogami pa smo imeli še približno 150 m debelo plast ledu, pravzaprav ledenik, ki s hitrostjo meter na dan polzi proti dolini. In tako se je civilizacija, z vsemi svojimi značilnostmi, naselila v ta mir na ledeniku Khumbu, nikakor pa ni bila kos — hrupu, ko z okoliških vrhov sneži in ledeni plazovi z glasnim grmenjem nesusmiljeno polnijo ledenik. Tako opozarjajo motilice miru na svojo moč, ki so jo žal že občutile odprave, ko je prav ta ledenik postal grobnica mnogih, kot protiutež vsem tistim, ki so stopili na vrh gore vseh gora. Vsa nezemeljska okolica je z našim taborom tako dobila nekaj domačega, saj je postala baza naš dom, zatočišče, kraj, odkoder boječe zremo še skoraj 3500 m višje proti vrhu.

Zjutraj sem se prebudil z močnim glavobolom. Spomnim se besed s poti: »Glavobol je edina stvar, ki ti jo lahko zagotovim v bazi, za vse ostalo pa poskrbi sam. Če pa hočeš, da to mine, delaj in se aklimatiziraj.« Torej vstanem in sem trdno odločen, da se na hitro prilagodim višini. In potem bo spet vse dobro. O, sveta preproščina, kako sem naiven! Vse kar sem naredil v tistem prvem dopoldnevu, je bore malo. Vse preveč moči porabim za najbolj preproste gibe. Zato raje sedem in tako imam dovolj časa za premišljevanje.

Misel se vrti okoli ene same stvari. Kako spraviti želodec, ki ga čutim v grlu, spet na svoje staro mesto? Kako použiti nekaj hrane, da si ohranim vsaj nekaj moči, pa da pri tem ne bi bilo treba bruhati? Višinska bolezen se mi je pokazala v vsej svoji moči. Tolažim se s tem, da tudi drugim ni dosti boljše, pa tudi s tem, da vse te tegobe ne morejo trajati večno. In res niso. Po nekaj dneh sem na nogah in moj novi dom se mi je pokazal v povsem drugačni luči. Šotor nenadoma postane udoben, sonce greje topleje in tudi tisto, zaradi česar sem tu, počasi postaja delo z določenim redom, pa čeprav v nenavadnih okoliščinah. »Morning Saab... Tee Saab...« mi še vedno prijetno zveni v ušesih. S tem pozdravom in s široko vrsto belih zob je vsako jutro pokukala Sonamova glava v šotor. All si lahko želiš še kaj lepšega v ledeno hladnem jutru: prijazen nasmeh in topel čaj z mlekom v posteljo.

Toda vsega lepega je navadno kaj hitro konec. Skobacal sem se iz tople puhaste vreče in se lotil dela. Že navsezgodaj sem vsako jutro vzpostavil zvezo s Kathmandujem in zvezni oficir Tappa je poročal o dogodkih v bazi in na hribu. Tako je bilo zadoščeno nepalski birokraciji, ki je že ob našem prihodu v Kathmandu pokazala svojo moč. Prav tako je tudi minister za turizem dobival vsak dan sveže novice, in to verjetno prvič, odkar ekspedicije obiskujejo Himalajo. Kmalu je za naše vsakdanje zveze s Kathmandujem izvedel tudi zvezni oficir avstrijske ekspedicije, ki je imela tabor blizu našega in se je pripravljala zavzeti vrh Lhotse. Tako je tudi on pošiljal poročila po etru, saj mu je bilo to mnogo lažje kot pa naporno pisanje dolgih poročil, ki bi jih moral pošiljati po slu. Poplačal nas je z nasmeškom in z dobro voljo, ki pa je tudi ni bilo na odmet.

Delovni pogovor z vodjo. Na desni je Slavko Šetina

Matjaž Culiberg ob rednem dnevnem raportu
Oboje foto S. Šetina

Znamenita »Honda« — včasih je bilo treba zelo veliko časa, da je oživila

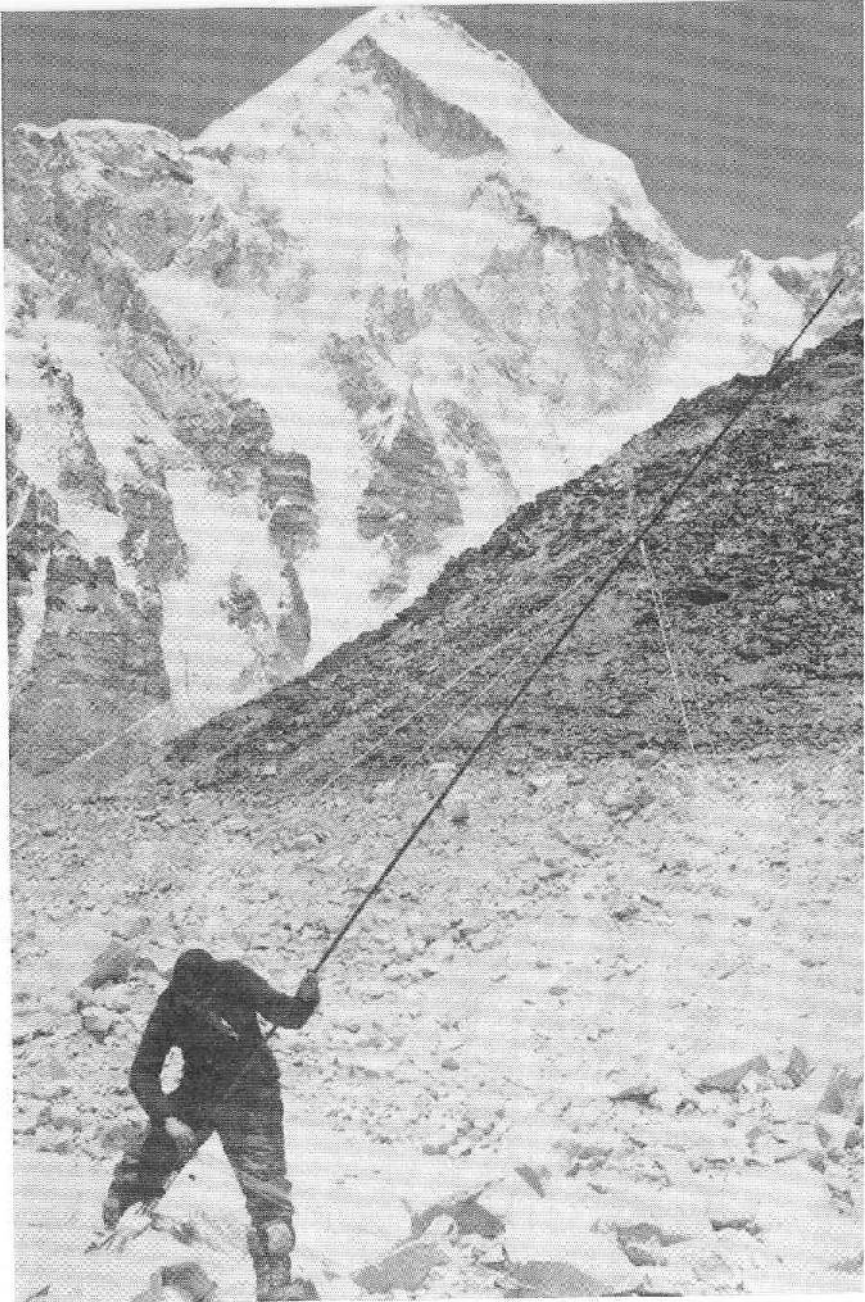
Foto M. Culiberg

Tako je tudi on postal eden rednih gostov v radijskem šotoru. Bolj pomembna pa se je pokazala zveza s Kathmandujem tedaj, ko sta člana avstrijske odprave, ki sta zavzela vrh Lhotse, pri tem dobila hude ozebljine in smo kaj hitro priklicali helikopter. Žal pa smo morali helikopter spet poklicati že čez nekaj dni, saj sta pomoč potrebovala tudi dva člana naše odprave. Po jutranji zvezi s Kathmandujem, ki je bila še pred zajtrkom, se je šele začel pravi delovni dan. Krajši sprehod po bazi mi je pomenil uvod v enoličnost rednih opravil. Težko sva se s Slavkom spravila k agregatu, ki se je obnašal čisto po svoje. Ure in ure potrpežljivega »šraufanja« so bile poplačane z nekajurnim ropotanjem. Akumulatorji so se polnili, alpinisti, potrebni počitka pa so v šali, nekateri pa tudi zares, spraševali, kdaj bo ta reč spet »crknila«, da bo mir. Toda na koncu so tudi tisti, ki so najbolj negodovali, prišli v radijski šotor: »Ali bi danes lahko jaz...? Saj veš, žena, otroci? Kako je z njimi? Malo vprašajte, če bo šlo. Če se boste dobro slišali. Povejta, da sem v redu, da bom kmalu doma.« Ta zasebni del zveze sva opravljala, kadar smo se dobro slišali. Iz Ljubljane, iz Himalajskega centra, kot smo ga imenovali, je bilo res prijetno zvedeti novice od doma, iz službe, pa športne rezultate, žal pa je bilo za to vedno tako malo časa. Nas, pod to kruto goro, so zanimale novice od doma, iz domovine pa so od nas terjali čim več novic o napredovanju na hribu, o ljudeh, o težavah in uspehih. Iz kopice vprašanj se je dalo čutiti: »Srečno prldite na vrh in se kmalu vrnite!«

Vsak dan se je začel kot vsi drugi. Priznati moram, da se je tudi končal kot vsi drugi. V baznem taboru se ne zgodi dosti. Fantje se izčrpani vračajo s hriba in tu je čas le za počitek in okrevanje. Neki tihi mir in prav idilično vzdušje vladata naokrog ob pričakovanju novic o napredovanju. Ker je dan topel, sončen in se je začel brez večjih težav, se po zajtrku zbere pred šotorom skupina, pogovora in družbe željnih. Agregat se oglašja izza vedene razpoke, Slavc pa v drugi ledeni luknji, kot že tisočkrat doslej, odvijta vijak za lijakom, čisti in se počasi grize v drobovje neposlušne »honde«. Takrat ko ena dela, je treba drugo očistiti in narobe.

Brezdelneži, ki si nabirajo v bazi novih moči, imajo za vsak premik v bazi pripravljene skrbno naštudirane komentarje, ki pa na srečo ne škodijo, pa tudi ne koristijo nič. Šele ko sem skuhal čaj, takega, ki ga šerpe ne znajo, so ti komentarji nekoliko spremenili vsebino in pogledi so se spet obrnili proti steni, proti rami. »Počitkarji« so se spraševali, kje so zdaj tisti, ki jih bodo morali v naslednjih dneh zamenjati? Koliko višinskih metrov so premagali? Koliko vrvi so napeli?

Postavljanje
ene izmed anten
Foto S. Setina

Zaviti v topla oblačila, mirno sedimo pred šotorom. Čaj in sonce prijetno grejeta. Vsepovsod vlada mir, Slavko končuje vsakdanje opravilo. Iz kuhinje se sliši zatcglo petje Pembe, kuharskega pomočnika. Muma nas zabava z zgodbicami iz prakse, veselo razpoloženje je več kot očitno.

Nenadoma pa to bazno idilo prekinejo zategli žvižgi, ki prihajajo iz daljave. Šerpe z žvižganjem priganjajo Jake, ki nosijo težke tovore. V trenutku zavlada novo veselje, saj nam ti žvižgi naznanjajo, da prihajajo drva, pošta, morda sveža hrana in pa seveda ženske, ki se tako veselo smeji, kadar sahibi preklinjajo v njihovem jeziku. In to smo se tudi najprej naučili. Vedeli smo, da bo njihovo zardevanje in prešeren smeh naše dobro razpoloženje tistega dne le še okrepilo.

Vsi pogledi so uprti v smer, odkoder prihaja kolona, ki se po polžje približuje taboru. Baza zaživi, iz šotorov kukajo glave, med njimi tudi Francetova. Jaz mu pravim, kar »nori malar«, saj se mi zdi, da moraš biti res malo nor, da prideš tako visoko in pacaš

po papirju. On pa mi brez dlake na jeziku vrača, da moram biti prav takšen, če sem prišel sem zato, da s Honolulujem klepetam o vremenu. Toda tokrat priteče France iz šotora s fotoaparatom namesto s čopičem v rokah in z veliko nalepko Alpetour Škofja Loka. Ko se kolona jakov približa taboru, nalepl ta napis na tvor drv in potem fotografira. To mu dela precej težav, saj jaki niso na mlru in med hojo ujeti lep motiv, izostriti sliko in sprožiti, je za umetniško dušo hud napor. Prijatelji ga seveda ob komičnem prizoru z jakom z napisom Alpetour, spodbujajo k večji vnemi. France pa teka s fotoaparatom za svojim »modelom«. Šerpe se smeji, sahibi pa kot vedno »zezajo« trenutno žrtev. In v vsem tem direndaju nekaj jakov, ki so bili to pot namenjeni v avstrijski tabor, zaide s poti in jo mahnejo naravnost čez sredo našega tabora. To seveda ne bi bila nikakršna katastrofa, če se ne bi ta stranpot jakov končala natanko v naših antenah, ki so bile pritrjene z nešteti vrvicami, da so lahko kljubovale močnemu vetru. Zdaj pa kot strela z jasnega, čreda jakov, ki tovari drva, opravi delo naravnih sil. Moje vpitje in mahanje z rokami in močno voljo jakov žal ne vpliva. Z gollmi rokami pa se nad najbolj vneto žival nisem upal, kajti jaki so na pol divje živali, saj polovico leta preživijo v divjini in si sami iščejo hrano. Antene so tako padale druga za drugo in tudi Slavčev poseg s preklinjanjem v vseh svetovnih jezikih ni nič pomagal. Ubogi šerpa, ki je skušal izmotati svojega jaka iz številnih vrvic in žic, je ves preplašen poslušal jeznega sahiba, ki ga je nekam tako domače ošteval. Vedno prvoščiljivi in vedno zabave željni »sahibi« pa so vse to spremljali z navdušenjem, s smehom in veseljem.

Antene so bile torej na tleh, jaki pa so v avstrijskem baznem taboru, vključno z manekenom za reklamni posnetek. Spet smo sami, kot pred nekaj trenutki. Napočil je čas, ko je bilo treba najti krivca za katastrofo. France se je s fotoaparatom v roki kar nekam preveč muzal in že je bil določen. Saj je bil vendar on kriv, da so jaki zašli s poti, torej je samo on kriv za vse to, kar se je zgodilo. S Slavcem sva mu jih napela kolikor sva mogla in odleglo nama je. France pa je vse to mirno prenašal, ker je vedel, da bo hitro minilo; in potem bo, kot navadno, s svojimi »blesavimi štosi« spravlil v dobro voljo ne samo bazo, ampak tudi naju dva. Slavčev gnev sem lahko razumel, saj je vsak dopoldan čistil hondo, in ko je mislil, da bo prost, naju je čakalo nameščanje anten, ki sicer ni tako naporno, kot je to zamudno delo. Po dobri uri so antene spet delale. Ko sem jih tako ogledoval, sem ugotovil, da se bele vrvice na belem snežnem ozadju res slabo vidijo. Spomnil sem se, da imamo v jedilnici cele kupe reklamnih zastavic. Odšel sem ponje in jih navesil na vrvice, tako da bi tudi najbolj kratkovidni jak lahko spoznal, da na njegovl poti nekaj ni v redu.

Zastavice so veselo plapolale v vetru in delale reklamo za jugoslovansko industrijo. Nihče si ni mislil, da nam bodo tudi v tako korist. Ko se je po nekaj dneh Viki vrnil v bazo je dejal: »Sem vedel, da ste radiji tudi za nekaj dobri...« On je bil namreč zadolžen za te zastavice, da jih razobesi po taboru. Tako pa sem jaz opravil nekaj njegovega dela in si s tem prislužil vsaj malo priznanja.

Željšan alpinistične slave sem se odločil, da »posežem« po vrtočglavih višinah. Začel sem nabirati pristaše za idejo, ki se mi je porodila. Aklimatiziran sem že dobro in pri vsem tem delu bi si vendarle lahko vzol prost dan in ga izkoristil povsem po svoje. Najprej sem snubil Franceta in ta je opravičil moje pričakovanje. Takoj je bil »za«. In kaj je bil ta »za«? Izlet na Kalapatar. To je vzpetina, zame gora z vrtočglavo višino 5545 m. Kalapatar je namreč cilj vseh svetovnih »trekerjov«, kajti s te gore je čudovit razgled na Mount Everest in na ledenik Khumbu ter na okoliške sedem- in osem-tisočake. Kmalu se za izlet ogreje še Marjan in s privoljenjem vodje smo dogovorjeni. Zvečer si pripravimo borno malico za pot, da ne bo potrebno preveč nositi, in izdelamo pristopni načrt. Vstanemo s soncem, si skuhamo kavo, zbašemo vase vsak svoj kos čokolade in odrinemo. Precej hladno je, kar pa obeta lepo vreme. Iz baze se pot prek ledenih razpok vzluga, dviga in spušča. Hoja po ledeniku je enkratno doživetje. Vseposvod ledene počl, strme prepadne stene, ledeniške gobe, igra sonca na izjednem ledu, tisoč prizorov, ki vznemirjajo. Toda tudi lepote je lahko preveč. Kmalu gledam samo še na stopinje pred seboj in tako so metri za nami. Z vsakim višlinskim metrom se odpira nov pogled v daljavo in izza bližnjih vrhov vstajajo Ama Dablam, Tamserku, Tawoche. Stopinje proti vrhu so težje, kot sem pričakoval. Sapo komaj lovim, pa vendar, trud in naporl so poplačani. Pred menoj je Everest v vsej svoji gloriiji. Bazi tabor pod njim s prostim očesom ni mogoče videti. Kljub jasnemu in kot umitemu dnevu ga lahko le slutim. France, nič manj vzhičen nad lepoto okolice, je takoj začel hiteti s fotografskim aparatom po panoramah, tudi midva z Marjanom sva fotografirala v neskončnost. Dan se je že krepko prevesil v drugo polovico, mi pa smo še vedno sedeli in občudovali. Brez besed sem zajemal lepoto, ki me je obdajala. Slika je bila vsak trenutek drugačna. Še hip pred tem je Nuptse ovijal oblak, pa ga je veter čez trenutek očistil in pogledu zakril Lotse. Vrh gore vseh gora pa je štrlel iz oblakov in videti je bilo, kot da se ne zmeni za megle, ki so se začele poditi pod njim.

Šele ko so oblaki skrili sonce, smo se zavedeli, da bo treba nazaj, v varno okrilje baze...

SEPTEMBRSKO SONCE

MILAN VOŠANK

Ni bilo več zgodaj, ko smo se znašli pod steno. Sonce je že oblivalo doline in gozdnato hribovje nad njimi. Doseglo je že tudi vrh zelenega hriba desno od Viša...

Po meliščih in travah smo prišli do snežišč, kjer so nas objele velike sence gora. Bile so hladne, sneg pa je bil trd, da je škripalo pod nogami...

Nad nami je bil zid velikih sten. Z globokimi grapami, ponekod izpranimi od nevihtnih voda ali napolnjenimi z nabitim snegom, se je delil na posamezne stene in vrhove. Izmed vseh je bil najbolj opazen lepo oblikovan stolp — Turn Gamsove matere. Po sredi se je vila skoraj ravna zajeda, vstop pa je varoval črn previs; kazalo je, da je moker in algast. Sicer pa je bilo vse okrog zajede gladko in ni kazalo, da bi bil tam kakšen prehod...

Dež. Mrzel jesenski dež enakomerno pada na sive strehe in na sivi beton in se v potokih zliva v järke. Pada iz temnih oblakov, ki so se nagrmadili nad veliko mesto, kjer sredi dneva gore svetilke. Po ulicah zamolklo in neenakomerno odmevajo koraki; so kakor razglašena simfonija. Koraki prihajajo in odhajajo v tem meglenem jesenskem dežju...

Dež prinaša spomine...

Da, tistikrat je bilo sonce. Sonce je bilo tudi še potem, ko se je poslovil september in se je začel oktober. Toda tisti dnevi so bili prelepi, preveč drugačni, da bi pustili brskati po spominu. Tistikrat sem raztrgal mnogo listov s komaj začetimi stavki, morda pa celo samo z besedami...

Zdaj pa dežuje. To pa je čas za spomine. In ti prihajajo že od nekod, to čutim...

Mrzlo je bilo, ko smo vstopili v steno. Joža se je navezal na sredini. Veliki, široki polici, ki drži v steno s snežišča na levi, smo se izognili in plezali naravnost pod črno streho. Pod to streho sem prečil v dno zajede. Teško je bilo. Skalovje je bilo trdno in mi je vlivalo zaupanje, da se previsov brez klinov nisem več bal.

In potem je prevzel vodstvo Rok, spodaj pa je pihal v premrle prste Joža. Videl sem njegovo belo čelado s širokim nalepljenim gumijastim trakom...

Potem sva plezala oba hkrati. Billi smo navdušeni.

Vrvi so opletale med klini.

Po globokem kaminu smo prišli pod strehaste previse in se jim po ozki polici umaknili v lažje pečevje.

Tretjo zaporo je pomenil previs, ovehšen z rjavim železjem. Prijateljema sem moral odpreti pot. Obesil sem se na te klini. Plezalke so dobro držale in tako mi ni bilo treba uporabiti lestvice. Iz previsa sem prešel na navpične plati, v svet — skoraj bi dejal — umetniško izklesanega pečevja. Prijemov, klinov, starih vrvic, vsega je bilo dovolj. Pozabil sem na vse, preveč je bilo lepo... Res lepo plezanje. Nekaj te lepote je ostalo še Roku, potem pa je bilo vsega konca. Čakalo so nas le še globoke grape. Na Božjih policah nama je Joža pripravil presenečenje — pobegnil nama je. Medtem ko sva zvijala vrvi, nama je pobrisal. Zagledala sva ga na policah le nekaj metrov od naju. Ločila nas je le — široka grapa. Sprva te grape sploh nisem videl. Zakoračil sem kar naravnost, lepo po ravnem... Pa ni bilo tako preprosto. Morala sva navzdol do police, ki se je izgubljala na dnu mračne grape, šele od tam pa je bilo mogoče priti do prijatelja tam zgoraj. Popoldanski mir nas je spremljal, ko smo se vračali. Sonce je bilo še nad grebeni, sence pa so bile že velike in so imele podobe gora, ki so nas spremljale prav do kože Pellarini.

Pod vznožjem Beneškega stolpa (Torre Venezia) smo se ločili potem, ko smo se v zaspnem sončnem jutru prebili skozi rosno nizko borovje in grmovje do melišč.

Prijatelja Tone in Fižola sta šla v osrednjo smer, z Rokom pa sva se namenila v raz, ki v gornjem delu stolpa preide v veliko rumeno-črno zajedo in jo je od spodaj mogoče dobro videti...

»Pa srečno, morda se na vrhu vidimo.« sem jima zaželel.

»Sta s pljačo dobro založena? Dobro plezajta!«

In smo se razšli.

Sprva nama ni šlo lahko. Šele sonce naju je ogrelo in razgibalo. Kmalu sva se prebila do plati, do poševnih poči in previsov, kjer so si sledila zaporedna mesta »gornje petek«. Porazdelila sva si jih na pol. Plezanje je v pravi strmini postajalo vse lepše. Bila sva vesela, navdušena.

Na policah sredi stene sva prisluhnila prijateljema. Zaslutila sva ju v temnih kaminih nad nama. Za njima sva zasledila dva mlada Italijana, za nama pa je prihajala prav tako družba dveh angleško govorečih alpinistov.

Prečila sva veliko zajedo. Po plateh — od daleč je bilo videti, da jih ni mogoče preplezati, bilo pa je vendarle dovolj drobnih in trdnih prijemov, sva prišla do vznožja zajede. Bila je strma, vendar pa lepo oblikovana in ponekod previsna. Na stezi pod steno so se oglašali izletniki. Nekateri so pregledovali steno, od pašnikov sem pa so pozvaljali kravji zvonci. Vsa okolica, zelenje in bele gore, vse to me je navduševalo. Vse se mi je zdelo tako domače, kot da sem povsem na varnem, mnogo bolj, kot bi bil tam med denišskimi vrhovi...

Trave, drevesa, skale in gore, vse je eno, ena sama celota. Poezija. Preprosta, vesela poezija.

Beneški stolp je kakor pravi stražni stolp, ki stoji na samem robu Civette in varuje vstop v notranjost. Naprej so samo še travniki in pašniki in gozdnate planote; le-te preidejo počasi v dolge in ozke doline, ki se končajo s hišami, vasi, naselji... Goro je zakrila vlažna megla, ko sva se ločila od zajede. Vse, kar sva prišla, je bilo trdno in previsi niso bili prezahtevni. Zajeda, ki sem jo pod steno gledal z nekakšnim strahom, nama je ponudila vse, kar sva v teh dneh od plezanja pričakovala. Vse tisto tesnobno je bilo daleč za nama, v tem trenutku je z nama le lepota najinih dejanj.

Megla se tega dne ni več dvignila. Siva pokrajina je bila zapuščena, mračna in neznan. Šele v koči Vazzoler smo se ob dekletih, ki kar niso mogle nanositi dovolj »špagetov«, in v pogovoru z italijanskimi plezalc, s katerimi se nikakor nismo mogli sporazumeti, za nekaj časa odtrgali od gora...

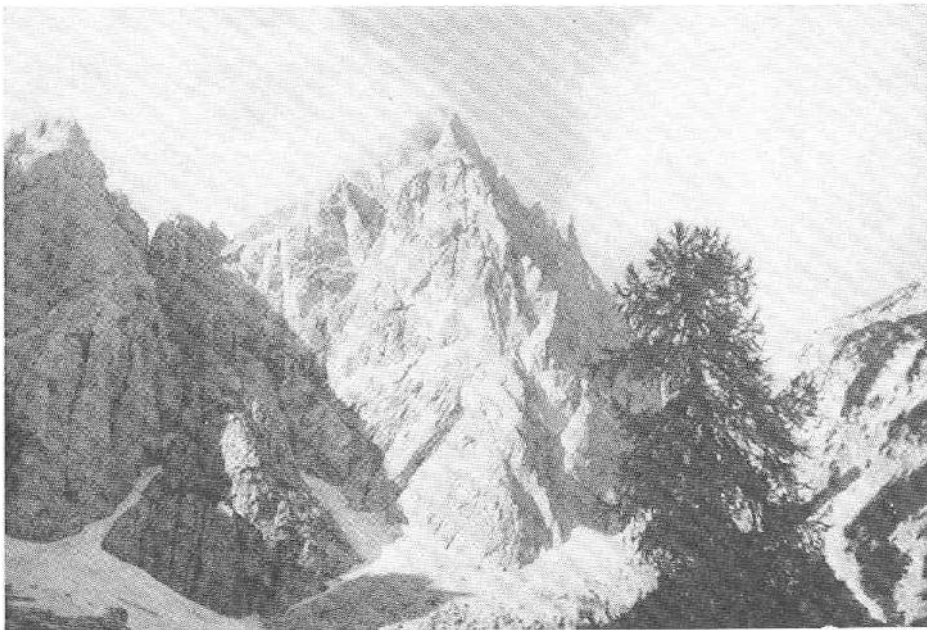
* * *

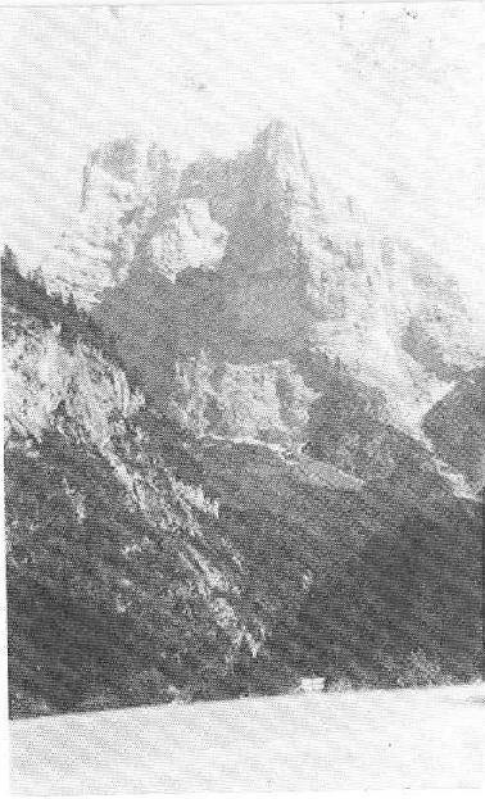
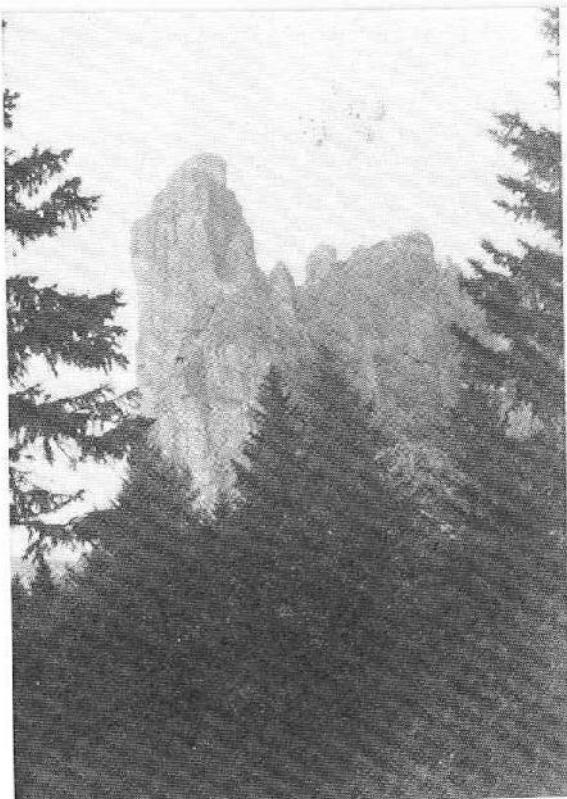
Zgodaj zjutraj sva se znašla na robu globoke grape ob zahodnem delu Tržaškega stolpa (Torre Trieste). Nahrbtnika sta bila težka, polna konserv s kokakolo in čutar vode. Odločila sva se za veliko steno.

Našla sva zeleno polico, po kateri sva prišla v južno steno. Zrak je bil suh, že zjutraj vroč, v dolini pa je glasno šumela reka. Sonce je že doseglo vrhove sosednjih gora. Stena nad nama ni kazala lepih prehodov. Povsod sami previsi, vmes pa rjave pokončne plati, kjer ni kazalo, da bi bili prehodi mogoči.

Pogled na stolp Gamsove matere in na VIš od kože Pellarini. V stolpu je dobro vidna zajeda, ki smo jo plezali

Foto Milan Vošank

Levo: Torre Venezia od kočje Vazzoler. Lepo se vidi raz na levi, ki sva ga s Kolarjem preplezala. Desno: Torre Trieste s parkirišča pri Tržaški kočji. S Kolarjem sva preplezala desni raz. Oboje foto Milan Vošank

Med plezanjem se dolgo nisem mogel razživeti. Vse preveč sem razmišljal o tej steni šeste stopnje ...

V plateh z redkimi klini in z zelo drobnimi oprjemmi — šest s črtico je pisalo v vodniku — se nama je ustavilo. S klinov so visele vrvice, ki so pričale, da so tudi naveze pred nama odnehale. Midva pa sva bila bolj trmasta. Iskala sva prehod, dokler nisva našla takega, ki naju je pripeljal do previsa. Naprej je šlo hitreje, čeprav težav ni bilo nič manj. Morala sva čez previse, po zajedah, po plateh, mimo nabitega železja ...

Na to sva se prav kmalu navadila. Le pri klinih, čeprav jih je bilo veliko, se nama je vedno znova zdelo, da jih je še vedno — premalo, zato sva tudi midva pridno polnila razpoke z zatiči.

Vzpenjala sva se navzgor usklajeno, brez nepotrebne govornje, od ovire do ovire. Opoldne je že žgalo, tam spodaj pa so se sprehajali turisti. Hodili so po stezi, ki teče okrog Clvette. Med njimi so se podili otroci. Slišala sv njihovo razposajeno čebljanje ... Midva pa sva mislila le na pijačo. Zdelo se mi je, da je stena strašno izpostavljena. Je to res ali pa ta občutek rodi prevroč dan?

Sonce je zašlo za skalnate grebene; prijatelja sem potegnil do borovja na polici ... Prišla je noč. Bila je mirna. Polica, na kateri sva prenočevala, je bila udobna. Bila je široka kot z borovjem zaraščen travnik. Bil sem utrujen. Trdno sva zaspala.

* * *

Pozno ponoči se vozimo ob jezeru Alleghe. Sobotna noč. Pred razsvetljenimi lokali je veliko mladih ljudi. Lepo so oblečeni in urejeni, nekateri so celo na motorjih. Glasba, ki prihaja z ulice, je hrupna, pa tudi tiha, umirjena. Vse polno je luči, rdečih, rumenih, pisanih in utripajočih. Kakor da bi nama mežikale. Spodaj pod hišami leži mirno jezero, ki lovi in pozibava slabotne odseve sobotne svetlobe. Na obeh straneh doline slutimo strmino. Črno strmino. Nad njo so prav gotovo gore ... Poslušam glasbo in gledam ljudi in razsvetljene hiše. Vse se mi počasi odmika. Nenadoma sem si zaželel, da bi bil tam, na ulici, med glasbo, med mladino. Želja je ostala na dnu mojih misli. Ni našla besede, da bi zazvenela. Rodila se je nema. Nemo je odšla, tako kot odhaja ta glasba, tako kot ugašajo te pisane luči ...

Prijazno mesto je le še oddaljen utrip z dna doline ...
Dolgo sem zjutraj opazoval stolp nad sabo ...

Razmišljal sem... Rok je še spal. Razmišljal sem tudi o njem, o nama, o vseh najinih skupnih vzponih doslej... V spomin sem skušal priklicati svoje doma. Bil sem spočit in do stene nisem bil več nezaupljiv. Zaželel sem si plezanja.

Nadaljevala sva kot prejšnji dan. Skala je podobna tisti v Paklenici. Kmalu sva se vživel in zdelo se nama je, da plezava v Anič Kuku. Najzahtevnejše raztežaje sva si razdelila. S prvimi, samimi ozkimi počmi se je spoprijel prijatelj. Poševna, slabo nabita zajeda pa je čakala name. Kar precej je terjala od človeka. Ko sem varoval in sem visel na klinih in zatičih pod velikim previsom ter gledal opravljeno delo, nisem mogel verjeti, da je to mogoče...

Na sonce nama ni bilo treba dolgo čakati. Bilo je tam zgoraj, kjer je plezanje najlcpše. Uživala sva v omami, ki jo lahko pričara le gora, stena.

Po lažjem, globokem kaminu sva zgodaj popoldne končala plozanje. Spustila sva se do melišča pod vrhom...

Septembra 1979 smo štirje člani AO Ravne šli v italijanske gore. Najprej smo obiskali tabor slovenskih alpinistov pri koči Pellarini v Žabniški krnici pod Viševo skupino v Zahodnih Julijcih — tabor je vodil Jože Žumer — potem pa smo odpotovali v Dolomite, kjer nas je zanimala skupina Civette.

Opravili smo tele ture:

Dne 2. 9. smo nenavezani preplezali kamin Y v Srednji devici. Navzgor smo plezali po levem kaminu, sestopili pa smo po desnem. Ocena Y je II, III, III+, višina pa 200 metrov.

Plezali smo: Jože Žumer, Rok Kolar, Tone Maklin, Franc Pušnik in Milan Vošank.

Dne 3. 9. pa je plezala tudi trojna naveza Kolar—Žumer—Vošank S raz v Turnu Gamsove matere, smer Peters—Deye, ki je ocenjena s V, V+, 10 metrov A₁ in je visoka 520 m.

Dne 6. 9. smo plezali v Torre Venezia. Naveza Pušnik—Maklin je v steni Z preplezala smer Castiglioni—Kahn, ki je visoka 300 m in je ocenjena s IV. Naveza Kolar—Vošank pa je plezala JZ raz Andrich—Faè. Raz nosi oceno V+ in je visok 350 metrov.

Dne 7. in 8. 9. pa sva Kolar in Vošank v Torre Trieste preplezala še JZ raz oziroma Cassin—Ratti, ocena VI, A₂, visok 700 metrov.

MIRKO ŠOŠTARIČ — ŠESTDESETLETNIK

(10. aprila 1980)

Kdor živi blizu narave, ne čuti peze let; toda veter časa naglo obrača liste koledarja in na lepem se zavemo, da je minilo celo desetletje.

Tudi za našega Mirka bi komaj verjeli, da je po pravkaršnjem srečanju z Abrahamom že došel do šestega miljnika in se od njega ozira po prehojenih daljavah in prostranstvih. Celih 45 let je že zapisan goram, od tistega nepozabnega skavtskega tabora ob Savinji, ki ga je vodil Slvi volk Kunaver. Potem ga je v skrivnosti gozdnatega Pohorja uvajal Tone Štuhec. Po vojni pa se je zagnano posvetil naravnim znamenitostim v vsem Podravju ter ob tem delu zbral vse tisto, kar so po drobcih vedeli raztreseni posamezniki, prenašalci izročila svojih prednikov. Raziskovalna vnema se ga je tako polastila, da se je nazadnje poklicno posvetil novi stroki — varstvu narave, ki ji zdaj zvesto služi že dvajset let. Ni še tako dolgo od tega, ko smo se šopirili z naravnimi zakladi in si jih prillaščali v slepi veri, da so neizčrplni. Redki so bili tisti, ki so se tej objestnosti postavljali po robu: bili so deležni ugovora in posmeha. Prav tem zanosnjakom pa gre zasluga, da so marsikaj oteli nepopravljivemu uničenju in da se je ob trpkih izkušnjah nazadnje le zakoreninilo spoznanje, da je treba poiskati, popisati in rešiti najdragocenejše, kar je ustvarila narava. Ni še vse tako, kakor bi moralo biti, še zdaleč ne, a vsaj živimo v spoznanju, da ima pčščica strokovnjakov javno mnenje le na svoji strani.

Ni bilo lahko v prvih letih, ko še ni bilo temeljnih odlokov, uredb in zakonov. Človek je moral biti dan in noč na terenu, da je budno spremljal, kaj se nedopustnega godi, in sproti ukrepal... Le Mirkovi neutrudnosti in prisebnosti se moramo zahvaliti, da je npr. rešil pragozd na Rogaški gori, ki so ga že začeli sekati na golo. Njegovi odločni besedi, da je nešteto krat na kraju samem odvrnil nasprotno mnenje v prid takšnemu ali drugačnemu spomeniku narave. Njegovim stoterim predavanjem, na katerih je javnost seznanjal z naravovarstvenimi prizadevanji doma in na tujem. Njegovim prepričljivim dokazom v obliki tisočeri diapositivov, s katerimi nam je pričaral tisočletno pokrajino, ki so jo ustvarile žuljave roke naščga kmeta, ter jo soočil s moderno urbanizacijo, pred katero se meščan tako rad zateka v divjino, in nelzpodbitnih dokazov, ki jih je poiskal v stoterih tiskanih in pisanih virih...

Mirko Soštarič med
razlago pri Lovrenških
jezerih

Foto F. Vogeltnik

In kako gleda danes na prehojena pota in brezpotja, na prizadete in ohranjene dragotine, ki nam jih še ponuja Narava?

»Leta 1936 — takrat sem se včlanil v planinsko društvo — se je v počitnicah majhna družbica dijakov napotila čez Pohorje. Nismo se mogli ponašati z novimi gozdaricami in pumparicami, izposojene stare nahrbtnike smo napolnili s hrano za štiri dni. Prenočili smo v Ruški koči, v koči na Klopnem vrhu in v Senjorjevem domu. Prvič sem prohodil zeleno, tihotno, prostrano Pohorje, prevzelo me je ... Leta 1953 sem kot markacist iskal sledove tistih davnih stopinj in doživetij na mehkih tratah; ostal je le spomin, živ kljub vojni vlhri, ki je šla čez nas in ni prizanesla tudi Pohorju ... Zdaj, po dvajsetih letih naravovarstvenega dela, moramo priznati vsi, ne samo »čudaki in zanesenjaki«, za kakršne so nas imeli, da je narava, tudi gorska narava, resnično ogrožena. Marsikaj smo za zmerom izgubili na ljubo napredku ... Boč je bil samotna, cvetoča zelenica, priljubljena izletniška točka, kakor nalašč ustvarjen za rezervat ali vsaj krajinski park, pa smo ga skazili s cestami in smučišči ... Dolgo smo si prizadevali sporazumno ohraniti območje Rogle, enega izmed najbolj vabljivih predelov Pohorja; ni se nam posrečilo, zgradili so ceste, vlečnice in hotele, z njimi pa so prišli še ljudje, ki jim je edino merilo vsega dobiček ... Za človeka, ki iz svoje izkušnje ve, kakšno je bilo Pohorje nekoč, je ta hitra sprememba boleča; dvakrat boleča, če mu je bilo dano spoznati, da je najdragocenejša zmožnost, ki omogoča pravo sožitje z naravo, tudi in predvsem z gorsko naravo, tih sproščenost duha, razigrana odprtost čutov, ki vsrkavajo pravtise. To je sreča, ki jo človek išče, najde pa jo šele v vdanosti Naravi ...«

Mirko, še na mnoga leta!

SPOMINI NA PRVO VOJNO

IVAN KURINČIČ

Bilo je tedaj, ko sem skupaj s hčerko Majdo in bratom Francem bil na tridnevni planinski turi, ki nas je vodila iz Bohinja na Vogel in prek Tolminskega Razorja na Krn, odtod pa do Lepene in od tam spet nazaj na Idriško.

Ko se je sonce za tisti dan že utrudilo in smo se čez Peske in Batognice vzpenjali proti Krnski škrbini, smo srečali ne navadno skupino starejših planincev, ki so se brez vsake planinske opreme, razen obveznih fotografskih aparatov seveda in daljnogledov, počasi, naslanjajoč se na dolge palice, pomikali proti istemu cilju kot mi, proti Gomiščkovemu zavetišču pod vrhom Krna. Kdaj pa kdaj so se ustavili, da so lahko z daljnogledom pregledovali

področje Lemeža, Šmohorja, Peskov in planine Polje. Ko smo se na Krnski škrbini srečali, smo jih po domače pozdravili, dobili pa smo prijazen odgovor — guten tag. Ni bilo treba dosti truda, ko smo ugotovili, da so to Avstrijci, med katerimi sta bila tudi dva, ki sta kar dobro tolkla italijanščino. No in tako smo šli do kočice skupaj in se pogovarjali kar v treh jezikih, rekel bi — v jeziku »treh dežel ...«

V Škrbini, kjer je na robovje pritrjena plošča v spomin na zmagovito dvodnevno bitko Gradnikove brigade, ko so uporabili za svoje borbene položaje kar tiste bunkerje, raztresene po grebenih Batognice, ki so jih uporabljali v I. svetovni vojni. S teh položajev so žgali po sovražniku. Bitka je trajala dva dni, na naši strani je bilo le nekaj žrtev in nekaj ranjenih, Italijani pa so imeli hude izgube. Padlo je okrog sto vojakov, mnogo pa je bilo tudi ranjenih in so se morali vrniti v dolino takorekoč — praznih rok.

Z zanimanjem so možje poslušali to našo razlago o poteku boja in na koncu z nekakšnim prezirljivim nasmehom soglasno rekli: »Šejne, šejne, gut, gut, frdomte italjeniš fašiste ...« In nam nato na dolgo in na široko začeli pripovedovati, da so bili tudi oni pred več kot 50 leti kot 19-letni mladi vojaki Franca Jožefa, avstrijskega cesarja, vojaki in da so se prav na teh starih avstro-ogrskih bojnih položajih, katerih sledovi so še vidni, tudi oni borili proti Italijanom, kot naši partizani ... Povedali so tudi, da so vsi enako stari, vsem je 76 let in da so želeli še enkrat, preden umro, obiskati te bojne položaje in bunkerje na Lemežu, Šmohorju in na Peskih, v katerih so se kot mladi vojaki dve leti borili, trohneli in zaman zapravljali svoja najlepša leta. Povedali so še, da so doma iz Belljaka in da so do Lepene prišli z avtomobilom in da so v planinski kočici dr. Klementa Juga praspali. Najeli pa so dva mlada bovška nosača, da nosita vso potrebno prtljago in da so na Lemežu že pregledali in tudi našli, po več kot 50 letih, bojne položaje in kaverne, kjer so se borili, ter da nameravajo v kočici pod krnskimi vrhom praspali in si z vrha Krna še enkrat z daljnogledom ogledati Lemež, Šmohor in Peske. Po tej izpovedi nekdanjih bojevnikov smo si podali roke in že kot prijatelji nadaljevali pot do Gomiščkovega zavetišča, kamor smo prišli v trdem mraku.

Ko smo povečerjali in ko smo dobili ležišča, smo ob dobrem briškem merlotu — možje ga niso mogli prehaliti — nadaljevali klepet o naši partizanski borbi, o bitkah na teh položajih okrog Krna pred več kot pol stoletja ...

Drugi dan smo si s Krna ogledovali svet pod seboj. Tedaj sem opazil na enem izmed teh bojevnikov globoko brazgotino na obrazu, tudi drugemu so se poznali sledovi ran ... Bil sem radoveden in sem ju vprašal, če je morda to spomin na tiste vojne dni. Pa me je tisti z brazgotino na obrazu prijel za roko in mi ponudil daljnogled ... »Poglej,« je dejal, »tja na desno od tiste planine ob vznožju Šmohorja. To je planina Polje. Prav ob tistem robovju sem bil leta 1917, dne 25. julija ob peti uri zjutraj hudo ranjen, ko se je raztreščila italijanska mina, ki je padla prav med nas. Razbila mi je glavo. Najbrž sem le po čudežu ostal živ. Tako se je zame prav v tem krnskem robovju, ob vznožju Šmohorja končala prva svetovna vojna, prav tako tudi za mojega prijatelja ...« Ko smo se vrnili v kočico, sem vzel fotografski aparat in jih poprosil, če mi dovolijo, da jih fotografiram. Z veseljem so privolili. (Glej sliko zgoraj.)

»Če bo slika uspela,« sem dejal za slovo, »jo bom objavil v Planinskem Vestniku ...« In tako se je končalo to moje zanimivo srečanje z živimi spomini na prvo svetovno vojno, ki je prav na področju Krna bila posebno krvava ...

ZMAGA

Tole je moj prvi spis o doživetju v gorah. Pišem se Daniel Ilar, doma sem v Švici, v Neuenhofu. Pravzaprav sem sèm prišel z očkom in mamico, star menda šele šest mesecev. Rojen sem avgusta leta 1966 in sem zdaj star torej — dobrih trinajst let. Za seboj imam šest let slovenske šole v Zürichu ... In ponosen sem na to.

Pišem pa takole:

Kamen se je zakotalil naprej, jaz pa sem se pošteno oddahnil. Ko smo srečno premagali kamin, je očka rekel: „Poglej, gamsi!“ Presenečen sem opazoval skupino poskočnih gamsov, ki je prečkala steno nad prepadom.

Zgodaj jutraj, ko sem še spal, je naenkrat nekdo potegnil odejo z mene. Ker je bilo še zelo hladno, sem se hotel znova odeti. Toda odeja se ni hotela premakniti in obležala je kot pribita pri mojih nogah. Težko in še na pol v spanju sem pogledal po sobi. Videl sem očeta, stal je ob postelji. Dejal je: »Vstani! Gremo v hribe!«

Takoj sem se spomnil, kaj smo se dogovorili prejšnji večer.

Hoteli smo se vendar povzpeti na Bavški Grintavec, na visok vrh v Julijcih. Premagali naj bi višinsko razliko okoli 2000 metrov in zato je bilo treba zgodaj vstati.

Pogledal sem na uro. Kazala je pol štirih jutraj. Zaspalo sem se oblekel in zajtrkoval. Že me je poklicala mama: »Daniel, pridi, gremo!« Stopil sem na prosto. Jasno se je razprostilo nebo nad nami. »Vreme bo prav gotovo lepo,« sem si mislil, ko sem zadovoljno stopal proti vasi Soča, ki leži ob vznožju te naše gore.

Opremljeni z nahrbtniki in cepini smo se začeli vzpenjati. Sopeč smo ugnali prve serpentine. Na vzhodu se je že začelo svitati in nad Alpami se je pokazal lep, rdeč sij. Pot nas je vodila strmo skozi gozdove, trate in kamnita pobočja.

Končno smo prišli do lovske kočice, ki je stala na cvetoči trati. Malo zadihani smo se ustavili. Očka je odprl karto in je rekel: »Tako, zdaj imamo samo 1000 metrov višinske razlike!« Težko sem vzdihnil in si mislil: »Zdaj pa še enkrat dve uri in pol!« Hodili smo skozi macesnov gozdiček in smo prispeli do velikega melišča. Naenkrat se je prikazal vrh, ki se je doslej skrival za drugimi vrhovi. Mogočno se je dvigal v višino 2400 metrov.

Hitro smo prekoračili melišče in že smo stali pred visokim kaminom. Počasi sem plezal kot prvi navzgor. Naenkrat sem sprožil še kar velik kamen. Zaklical sem zaskrbljeno: »Pozor!« in mama je še pravočasno odskočila. Kamen se je zakotalil naprej, jaz pa sem se pošteno oddahnil. Ko smo srečno premagali kamin, je očka rekel: »Poglej, gamsi!« Presenečen sem opazoval skupino poskočnih gamsov, ki je prečkala steno nad prepadom.

Prešli smo novo melišče, pri tem pa smo morali zelo paziti, ker je nekaj metrov za nami prežal na nas — prepad.

Končno smo, po dokajšnjem naporu, premagali goro. Občutek sreče me je prevzel. Spet sem prišel na visok hrib v moji domovini. Žal razgleda nismo imeli, zagrnila nas je megla in veliki črni oblaki so zakrili sonce.

»Ojej, najbrž bo nevihta!« sem dejal.

Urno smo se odpravili proti dolini. Komaj smo prehodili najbolj strme odseke, že se je začela nevihta. Hitro smo bili povsem premočeni in tudi v čevlje je vdrla voda tako, da je pri vsakem koraku čofotalo.

Nenadoma je nehalo deževati. Dokaj hitro smo prispeli do vznožja hriba, vendar smo se že vsi bolj spotikali kot pa hodili. Zvečer sem padel kot čok v posteljo in takoj zaspal.

Naslednje jutro sem se skoraj sesedel, ko sem stopil iz postelje. Noge so me bolele še dva dni, vsi pa smo bili mnenja: »Izplačalo se je!«

BIL JE NEMI SOPOTNIK V SPOMINU, KI NE MINE . . .

PAVLE ŠEGULA

Četrtega februarja se je poslovil od nas Dušan Lasič. Tako so gore spet izgubile vnetega dolgoletnega častilca in oboževalca, mi pa vzornega tovariša in ljubega prijatelja. V njegovem še ne 72 let dolgem življenju, ki ga je dosledno posvetil delu, ni bilo jalovih dni; vedno je kaj iskal, študiral in v svoji samoniklosti nikoli ni rad ubiral poti z drugimi. Nova pota je odkrival z razumom, neskončno zagnanostjo in z izvirnim sklepanjem. To v obilni meri velja za njegovo strokovno delo, enako pa tudi za vse tisto, kar je povezano z gorami, z drugimi področji njegovega zanimanja. Bil je inženir elektrotehnike in doktor tehniških znanosti, specialist za šibki tok, elektroniko. Njegova življenjska pot se je že v svojem začetku povezala z osvobodilnim gibanjem. Slednjemu je največ prispeval kot vzgojitelj kadrov za zveze pa tudi kot neposredni ustvarjalec in tehnični vodja partizanskih radijskih delavnic. Njegova pot je držala prav do Titovega glavnega stana na Visu.

V svobodi se je posvetil vzgojnemu delu. Na Institutu za elektroniko in vakuumsko tehniko, kjer je bil nedvomno med pionirji, je reševal probleme s področja elektronike. Njegova delovna metoda je ostala taka, kot je bila med vojno — česar ni, ustvari sam, zato ti je narava dala pamet, čute in roke!

Dr. ing. Dušan Lasič, univ. profesor

Oboževalec in obiskovalec gora je bil od mladih dni. V planinski organizaciji je deloval čez petdeset let. Gore mu nikoli niso pomenile le telesno naprežanje — osvajal jih je z odprtimi očmi in z estetskim čutom. Hodil je tja s fotografskim aparatom, z vrvmi, klini, tam je botaniziral, plezal in spoznaval gorsko naravo v vseh letnih časih in razmerah. V gorske skrivnosti je uvajal tudi mlajše, jih učil, prijel tudi za pero, za čopčič in tako tudi na tak način otel pozabi prenekatero podobo, prenekatero doživetje ... Dušan je bil stroga osebnost, obenem pa na moč priljuden, človekoljuben, dobron. Kdor je spoznal te njegove značilnosti, ta se je z njim zlahka zblížal, zlahka je postal z njim dober prijatelj in sopotnik. Tudi meni je bil vzgojitelj, profesor na fakulteti kot mnogim drugim. Bil pa mi je zraven tega tudi vzornik, vodnik po gorskih stazah, ki mu zlepa ni najti para. Izžareval je veliko moč, ki je vzbujala zaupanje in vabila k dejanjem.

Povedel me je na prenekateri vrh, ki bi ga brez njega nikoli ne dosegel in me vselej opominjal na to, da je zdaj vrsta na meni, naj bi v prihodnje na isto turo povedel tudi svoje znance. Vesel je bil, če je vedel, da bom doživetje, ki ga je on omogočil meni, posređoval tudi drugim.

Na mnogih turah sem imel priliko spoznavati in občudovati Dušanovo izredno tovarištvo in požrtvovalno skrb za vsakogar, kdor se je znašel v njegovi družbi. Če je bilo treba varovati, je to delo prevzel kot samo po sebi umevno — Dušan. Celo vztrajal je pri tem, čeprav bi bil najstarejši v družbi in ni popustil prej, dokler se ni vse lepo izteklo ...

Večkrat sem bil z njim v Bavščici. Lazili smo po vrhovih nad to gorsko dolino. Tedaj smo prebili prenekatero uro v družbi z domačini, ki so ostali zvesti svojemu mali, osamelu dolini, zvončkljanju maloštevilne živine, blejanju revnih ovčjih tropov. Tedaj sem spoznal, kako je spoštoval kmeta, ki ga je imel za prvobitni izvir narodove moči. Za vir, iz katerega je naš boj črpal sile, da smo preživeli. O tem je znal čudovito pripovedovati in zmerom smo mu pripravljali, naj vsaj nekaj svojega notranjega bogastva prelije tudi na strani Planinskega Vestnika ali celo v samostojno knjigo. Bil pa je preskromen in preveč sramežljiv, da bi ga mogel pripraviti do tega. Temu se je nenehno izmikal in pravo čudo je, da se je zadnja leta le opogumil in se vsaj malce odprl v prispevkih, ki smo jih brali v našem glasilu (gl. PV 1977 str. 329 v šestih nadaljevanjih do str. 735). Kot alpinist in planinec je obredel naše in mnoge tuje gore. Bil je v odpravi na Dauphinejo, pozneje je vse do zadnjih let svojega življenja obiskoval ledeniške Alpe, kamor je rad zahajal z znanci, s soprogo, prijatelji, nerodko pa tudi sam. Bil je na marsikateri težavni, zahtevni gori, takt, kamor je zašel le redko kdo brez vodnika. Ni gledal na težave, vendar pa je poprej vse temeljito premisllil, preden se je lotil podjetja. Kadar so ga doletele preizkušnje, tedaj se je znal obvladati. Znal je obvarovati tovariše, sebe in nikdar ni čakal na tujo pomoč.

Na Dušana me bo spominjala vsa gorska narava, spominjali me bodo nanj prenekateri gorski vrhovi — Jerebica, Ponce, Vevnica, Konjska škrbina, Strugova špica ... Skupaj sva romala na Veliki Klek in stožčasti Johannisberg, občudovala sva alpsko dolino pod Defreggerhütte na vesinah Grosswenedigerja. V avgustovski vročini sva se prebijala po grebenih od Planice do Mangrta in Predela, se spuščala po šumečih snežiščih in sledila zapuščene, komaj še vidne stezice.

Nanj me bodo spominjale planinske cvetke, ki jim je posvečal vso svojo pozornost, jih občudoval, lazil za njimi, iskal posebnosti in njihova nahajališča.

Spominjal se bom njegove skrbi za varstvo okolja, za neokrnjenost narave, za nemoten razvoj živali; celo do strupenjač je bil obziren in jih je pustil živeti, čeprav ga je na te plazilce spominjalo dokaj dramatično srečanje v strmih rebah.

Trenutki, ko takole razmišljam o svojem pokojnem planinskem prijatelju, pomenijo tudi soočanje z bistvom našega bivanja, ko s tesnobo in srcu ugotavljamo, kako zelo minljivo je naše življenje. Komaj se rodimo, že steče neprizanesljivo odštevanje v zaporedju časa, ki nam ga odreja nikdar razumljivi splet naravnih danosti, zakonitosti, na katere nimamo vpliva in se jim le bolj ali manj dobro prilagajamo v dogodkih med rojstvom in smrtjo.

Življenje zajema dobro in slabo, prijetno in neprijetno. Radodarno povezuje vsa naša dejanja, doživetja, ustvarjalno in drugo delo. Trenutke sreče in nelagodnosti, zanosa, prekipevajoče radosti nad bivanjem, kdaj pa kdaj tudi slutenj konca, saj so zakoni narave pač taki, da se vse naše početje nenehno izteka proti svojemu začetku.

Tja, kjer je konec, kjer se brez prizanašanja sklene naša pot. Dušanovo obstajanje je prešlo vse to in je zdaj pri kraju. Obstal je in bo posledaj samo še naš nemi sopotnik v spominu. Spremljal nas bo, začuda živ in popoln, na vseh naših poteh, s svojim mirnim, blagim licem, dobrohotnim smehljajem, prijazno pripombo, ljubeznivim nasvetom. Z nami bo, ko bomo listali po svojih zapiskih, si ogledovali fotografije in diapozitive z gora.

Dušan zdaj počiva, utrujen po naporih svojega življenja; na njegov poslednji dom od vsepovsod zro male in velike gore, gore njegovega življenja. Skupaj z nami mu žele spokojen sen.

STAREC

LUČKA SODJA

Zdaj živim tu. Večer bo, pozimi so dnevi kratki. Zaprl sem ovce, svoje ovce. Vse sem zaprl. Šel sem okrog svoje lesene bajte in sem vse pozaprl. Kajti noč bo, že jo duham. To bo dolga noč, po snegu dišeča noč. Tako utrujen sem. Moja bela brada in beli lasje mi bodo vzglavnik, ko bom legel. Star sem in otrdel, z izginjajočim soncem kopnijo moje moči. Lepo je tu gori. V vseh oknih se rišejo vrhovi. Cel venec jih je. Na vzhodu blesti Stol. Tam vstaja sonce, moj prijatelj. Na drugi strani pa kraljuje Triglav. Vsak večer gledam poslednje boje sonca s temo. Pogoltno ga Julijci, a sonce se še borl z odsevi. Še zadnjič objame vrhova Stola, obarva ju divje rdeče, včasih oranžno, rdečino navrže tudi po grebenu Belščice vse do Golice. Kdor ne pozna Stola v zadnjem žaru, ga sploh ne pozna. Nenadoma Stol ugasne. Težko mi je, kot da je umrl človek. V drugem oknu pa se prižge večerno nebo nad Triglavom. Včasih mavrično žari v vseh barvah. Tedaj sem srečen... Tedaj grem k ovcam in jih božam, čutim njihovo toplo sapo na svojih dlaneh, s prsti jim češem goste kožuhe... Božam jih, dokler sonce ne omaga. Potem grem v koč, na žerjavico vržem novih polen in toplota mi prečene žalost za soncem. Vso koč, mi napolni svetloba, polena prasketajo, vonj po smoli me prijetno uspava. Sedem na leseno klop in si zakopljem obraz v dlani. Pre-mišlujem. Vse sem pozaprl, zdaj bom pa počival. Ovce zadovoljno meljejo seno, v vrhovi-h smrek ugašajo glasovi ptic. Mir me napolni do konca, tudi jaz sem mir in vse v meni je mir. Kako lepo je biti starec! Včasih ni bilo tako. Z glavo med dlani se spominjam. Minuli dnevi vstajajo v meni. Koliko želja, koliko hrepenenja in kako malo srečel! Kako dolge poti do sreče. Bil sem srečen šče, ko sem do konca izrabil svoje moči. In koliko moči je bilo takrat v meni! Kako sem se moral vedno truditi, da sem brezmočen padel na zemljo.

Da, bil sem zadovoljen s sabo!

Zdaj pa čutim, kako dan za dnevom plahnim. Kot sonce, ki se poslavlja od mojih vrhov. Utrujen sem in kmalu bo prišla noč.

Zadnji sončni žarki so umrli, moj ogenj pa se je razplamtel. Toplo mi je, oči se mi zapl-rajo. Spet se spominjam. Moram teči, teči, nekaj početi, da bom utrujen in srečen padel na zemljo. Tu pa imam toliko, kar takrat nisem poznal. Imam veter, ki zna božati, pripovedovati pravljice. Dež imam. Nebo. Če stopim pred bajto in ležem v travo, imam travo. Tudi skale zdaj razumem. Življenje so skrite vase, zato so tako mirne. Če jim življenje uide, vse utrgajo in ubijejo človeka. Vzamejo mu življenje in ga skrijejo vase, da spet lahko mirujejo. Vse je tako preprosto kot moje ovce, ki žvečijo seno in se včasih prestopijo.

Truden sem in moral bom leči na pograd. Še enkrat bom naložil na ogenj, potem bom spal. Kajti to bo dolg spanec, sneg bo zapadel koč, in hrib in mene in spomini na mladost bodo za vedno umrli.

NESREČE IN SNEŽNI PLAZOVI V LETU 1979

PAVLE ŠEGULA

NESREČE

Planinsko dejavnost in alpinizem spremljajo tu in tam tudi nesreče, katerih razlogi so dokaj različni, skoraj vedno pa so neposredno ali posredno osebno pogojeni.

Gorska reševalna služba spremlja dogajanja v gorah in posega vanj s svojimi akcijami: spravlja na varno in v oskrbo ponesrečene, ki so potrebni pomoči, išče pogrešane, včasih pa ji ne uspe drugega kot to, da svojcem vrača telesne ostanke v gorah pre-minulih.

Tako je pri nas, tako je drugod in je tako na celotnem alpskem prostoru. Nenehno si prizadevamo, da bi prek analize nesreč kar najbolj natančno ugotovili vzroke ter tako dobili v roke orožje, s katerim bi nesreče učinkovito preprečevali.

Tako so se tudi letos zbrali člani posebne komisije:

Drago Hanželj, pilot helikopterja; Miro Kunšič, novinar; Franc Malešič, načelnik komi-sije za alpinizem PZS; Andrej Robič, Marjan Salberger, Pavle Šegula in Danilo Škerbi-

nek, člani Komisije za GRS pri PZS, ter Franci Vesel, načelnik Komisije za pota pri PZS. Obravnavali so razmere v minulem letu, analizo pa posredovali vsem, ki jih ti podatki kakorkoli zadevajo.

Sekretariat komisije za GRS je sklenil, da analizo objavi tudi v PV, saj je namenjena pravzaprav vsem planincem in jim bo pregled vzrokov nesreč morda pomagal ukrepati tako, da bodo znali nevarnost odstraniti ali vsaj zmanjšati.

Zavedamo se, da planinca bolj razvesele prispevki o lepih doživetjih in čudovitih poteh po gorah, o uspehih v stenah in daljnih tujih gorah in še marsikaj drugega, kar planince tako radodarno nudijo planincem. Toda ne gre drugače, kot da opozorimo tudi na senčne strani. To smo dolžni toliko bolj, ker vemo, da je krivda za te navadno v nas samih, čistilcih gorskega sveta.

1. STATISTIČNI PRIKAZ NESREČ

Vrsta, povod nesreče	Mrtvi	Poškodovani	Vplteni
1. Strela	—	1	—
2. Zdrs			
— Zdrs na stezi	1	1	—
— Zdrs na snegu	2	4	5
— Zdrs na travi	1	1	2
— Zdrs na strmem skrotju	3	—	3
3. Padec			
— Na poti	1	7	—
— Padec prek stene v dremavici	—	1	—
— Padec iz postelje v koči	—	1	—
— Padec v brezpotju — izpuljen oprimek	1	1	3
— Padec s poti na strmino	1	2	—
4. Turno smučanje			
— Padec prek previsa in sten	1	—	—
— Padec v robno zev	—	1	—
— Padec	—	1	—
5. Plazovi			
— Nesreča turnih smučarjev	—	1	1
6. Pogrešani, izgubljeni, nepredvideni bivaki			
— Zašel s poti in se izgubil	—	—	1
— Nenameren bivak	—	—	2
— Pogrešana pri nabiranju brusnic	—	—	1
— Iskani, ker se niso pravočasno vrnili	—	—	10
7. Nesreče letalcev z zmaji			
— Strmoglavil z zmajem	—	1	—
8. Nesreče na žičnicah			
— Padec s sedežnice	1	—	—
— Padec z gondolo	—	3	—
9. Nesreče GRS			
— Strmoglavil helikopter	1	—	3
10. Bolezen, obolenje			
— Kap	2	—	—
— Zastrupitev s hrano	—	1	—
— Zastrupitev z zelišči	—	1	—
— Pljučnica	—	1	—
— Ohladitev, omrzline	1	1	—
— Zmedenost	—	—	1
— Vnetje slepega črevesa	—	1	—
— Izčrpanost	—	—	3
— Popečeni s plinom	—	3	—
— Onemoglost zaradi vinjenosti	—	—	3
11. Najdeni pogrešani iz leta 1978	2	—	—

Vrsta, povod nesreče	Mrtvi	Poškodovani	Vpleteni
12. Nesreče alpinistov			
— Zdrs in padec	1	1	4
— Padec zaradi odkrušenega stopa	—	1	2
— Zašli, zgrešili smer, bivak, pogrešani in iskani	—	—	6
— Zasuti v snežnem plazu	1	1	4
— Smrt pod snežnim podorom	1	—	—

Vrsta, povod nesreče

13. Nesreče na tujem			
— Strmoglavil z odtrgano opastjo	2	—	—
— Zdrs alpinistov v ozebniku	3	—	—
— Onemogli, izčrpani, vzrok neznan	3	—	—
— Padec v steni, vzrok neznan	2	—	—

POVZETEK

Vrsta, povod nesreče	Mrtvi	Poškodovani	Vpleteni
1. Skupaj prizadetih doma 1979	19	37	54
2. Skupaj prizadetih doma upošteva je še najdbo pogrešanih iz leta 1978	21	37	54
3. Skupaj prizadetih doma in v tujih gorah	31	37	54

Opomba

Pozoren bralec bo opazil, da statistika zajema vse nesreče, v katerih so posredovali gorski reševalci, pri tem pa gre tudi za dogodke, ki niso gorska nesreča v pravem smislu besede. Upoštevajoč to misel lahko iz pregleda črtamo nesrečo letalca z zmajem, nesreče na žičnicah, kapi, zastrupitve, pljučnico, vnetje slepega črevesa, zmedenost, opeklino in onemoglost zaradi vinjenosti.

V tej luči dobi statistika naslednjo podobo:

Vrsta, povod nesreče	Mrtvi	Poškodovani	Vpleteni
1. Nesreče planincev v domačih gorah 1979			
— Strela	—	1/4,5 ‰	—
— Zdrs	7/54,0 ‰	6/27,4 ‰	10/29,3 ‰
— Padec	3/22,9 ‰	12/50,0 ‰	3/8,8 ‰
— Turno smučanje	1/7,7 ‰	2/9,1 ‰	—
— Plaz	—	1/4,5 ‰	1/3,0 ‰
— Pogrešani, izgubljeni, nepredvideni bivaki	—	—	14/41,3 ‰
— Nesreča GRS	1/7,7 ‰	—	3/8,8 ‰
— Obolestosti, tipične za hojo v gorah	1/7,7 ‰	1/4,5 ‰	3/8,8 ‰
Skupaj	13/100 ‰	23/100 ‰	35/100 ‰
2. Nesreče planincev na tujem			
— Padec zaradi odtrgane opasti	2/100 ‰	—	—
Skupaj	2/100 ‰	—	—

Vrsta, povod nesreče	Mrtvi	Poško- dovani	Vpleteni
3. Nesreče alpinistov v domačih gorah 1979			
— Zdrs	1/33,3 0/0	1/33,3 0/0	4/25,0 0/0
— Padec zaradi odkrušenega stopa	—	1/33,3 0/0	2/12,5 0/0
— Zašli, zgrešili smer, nepredviden bivak, iskani	—	—	6/37,5 0/0
— Zasuti v snežnem plazju	1/33,3 0/0	1/33,3 0/0	4/25,0 0/0
— Smrt pod snežnim podorom	1/33,3 0/0	—	—
Skupaj	3/100 0/0	3/100 0/0	16/100 0/0
4. Nesreče alpinistov v tujih gorah 1979			
— Zdrs	3/38,0 0/0	—	—
— Onemoglost, izčrpanost	3/38,0 0/0	—	—
— Padec v steni	2/24,0 0/0	—	—
Skupaj	8/100 0/0	—	—

POVZETEK

Ko smo obravnavali nesreče, je bilo najlaže najti neposredni povod za nesrečo.

Pravi vzroki so v glavnem prikriti, lahko jih samo domnevamo. Ko smo obravnavali nesreče v letu 1979, smo ponekod z dokajšnjo zanesljivostjo ugotovili tudi vzroke, ki jih navajamo v razpredelnici.

Neprevidnost	10 primerov	27,0 0/0
Precenjevanje sposobnosti	6 primerov	16,2 0/0
Neodgovornost	2 primera	5,4 0/0
Neznanje	2 primera	5,4 0/0
Prepir	1 primer	2,7 0/0
Nepravilno ravnanje s plinsko lučjo	1 primer	2,7 0/0
Nepravilna ocena razmer	1 primer	2,7 0/0
Nepravilna oprema	4 primeri	10,8 0/0
Neizkušенost	4 primeri	10,8 0/0
Nepazljivost	2 primera	5,4 0/0
Nediscipliniranost	2 primera	5,4 0/0
Pomanjkanje nadzora nad dogajanjem (masovni pohodi)	2 primera	5,4 0/0
Skupaj opredeljenih	37 primerov	100 0/0

Rezultati zvane poznavalcu dokaj realistično, čeprav niso opredeljene vse obravnave nesreče.

II. KOMENTAR K ANALIZI NESREČ 1979

GRS je v letu 1979 opravila približno 56 reševalnih in približno 16 poizvedovalnih, iskalnih akcij. V času, ko smo pripravljali analizo, še ni bil zaključen obračun reševanja s helikopterjem RSNZ SRS, ki je opravil najmanj toliko poletov kot v letu 1978. Helikopterja so sodelovali pri reševalnih kot pri iskalnih akcijah in bili povsem uspešni. Nesreča helikopterja med vajami letalcev-reševalcev na Krvavcu je pokazala, da helikopter ni samo odličen pomočnik, marveč tudi zelo občutljiv in ranljiv pripomoček gorskih reševalcev, ki kaj lahko tudi sam terja žrtve.

Organiziranost obdelave podatkov o nesrečah v gorah se od lani ni izboljšala, zabeležili pa smo povečano preventivno dejavnost Komisije za alpinizem pri Planinski zvezi Slovenije. Ta sedaj tudi sama kritično obravnava nesreče alpinistov in pripravnikov ter poskuša zmanjšati število nesreč.

1. Strela

Strela je v letu 1979 prizanašala in ni terjala smrtnih žrtev. Spet je pokazala svojo moč na Triglavu. Slednji je nedvomno planincem najbolj nevaren, saj po številu nesreč daleč prekaša druge vrhove, ne nazadnje zaradi velikega števila obiskovalcev.

2. Zdrs

Zdrs pobirajo največ žrtev. Če upoštevamo vse smrtne primere, všteti najdbo telesnih ostankov žrtev iz leta 1978, dobimo še vedno visok delež smrti zaradi zdrs — 30 %! Če upoštevamo samo pravc planinske nesreče brez kapi, žičnic, drugih obolenosti, zmarjarjev in najdb iz prejšnjih let, je podatek dosti hujši. Zaradi zdrs je v domačih gorah umrlo 54 %, pri nesrečah alpinistov v domačih gorah pa 33 %.

Letos je bilo precej nesreč v strmih skotju, na snegu, med alpinisti pa na ledu. Omeniti bi veljalo pohod na Porezen, kjer smo zaradi zdrs zabeležili smrtno nesrečo. To nas ne preseneča, saj so se na istem kraju že prejšnja leta dogajale nesreče. Drugo smrtno nesrečo zaradi zdrs na masovnem pohodu smo zabeležili na Veliki planini.

V obeh primerih je krivec tudi nediscipliniranost, pa tudi vinjenost.

3. Padec

V nesrečah so usodno udeleženi tudi padci. Lani so med planinci povzročili troje smrti in enajst poškodb; prav očitni pa so tudi pri alpinistih, kjer je bil delež padcev zlasti velik pri nesrečah v tujih gorah.

4. Turno smučanje

Nesreč ni bilo veliko, zaslužijo pa pozornost.

Angleška smučarka je bila na območju Žagarjevega grabna morda tudi žrtev nezadostnih opozoril. Svarila pred zahajanjem v nevaren teren sicer so, vendar prav to planinci-smučarji večkrat zaidejo v zagato in bi morda upravljalec žičnice Vogel lahko nekoliko bolj na gosto zaznamoval kritično področje. Upoštevati pa bi pri tem kazalo možne dostope iz drugih strani. Druga posebnost je padec smučarja v robno zev med poletnim smučanjem na snežišču v visokogorskem svetu. Nesreča naj velja za opozorilo, saj na takih snežiščih smuča kar precej ljudi, ki o nevarnosti nimajo pojma. Posebno pozornost zasluži snežišču pod Prisojnikom.

5. Plazovi

Nesreče v snežnih plazovih so postale že kar reden spremljevalec dogajanja v naših gorah pozimi. Kot bi bilo pričakovati, zaide v njihovo oblast največ alpinistov. Spet in spet opažamo pičlo znanje, preveč poguma in neupoštevanje znamenj, ki napovedujejo nevarnost.

Tako je na dan smrti pod Kokrskim sedlom v gorah divje gospodarila vejavica. Vsaj stometrške zastave na grbenih je bilo mogoče videti in prepoznati že z velike oddaljenosti, žal pa pri ogroženih niso vzbudile pravih ukrepov.

Zgled s Prestroljenika kaže na veliko samovoljnost; prizadeti niso bili pripravljeni upoštevati nasvetov osebja žičnic, vse pa kaže, da tudi opozorila Službe snežnih plazov MZ SRS ne nalete vedno na odprta ušesa.

V tem odstavku bi omenili še dve nesreči, ki ju ni povzročil plaz, a so nastale zaradi učinkovanja snežnih tvorb.

Na Lyskammu je nesreča hotela, da so tovariši hoteli masirati noge sopotnika prav na snežni opasti, ki je z dvema žrtvama zgrmela v globlino.

Pod Stenarjem je alpinist, samohodec, počival in malical ravno v vpadnici opasti ali snežnega podora. O tem sicer ni pričevanj očitno, vsi znaki pa kažejo, da je bilo tako.

6. Pogrešani in izgubljeni

Lansko dogajanje ni bilo nič posebnega. Omejili se bomo na nekaj primerov.

Prvi govori o dveh planincih. Enega od obeh je pričela zmagovati utrujenost, zato je drugi odšel v dolino po pomoč. Prvi pa je med odsotnostjo sopotnika prišel k sebi, odšel je v dolino in z avtostopom naprej po svojih poteh. Kaže, da planinci radi pozabljamo na odgovornosti in ne obvladamo več niti obnašanja, ki velja med prijatelji.

Drugi dogodek je z izleta večje skupine šolanov in izobraženih ljudi. Zdravstveno prizadet član skupine — diabetik — je ostal v koči, da bi počakal na tovariše, ki so se povzpeli na vrh. Mož pa se je medtem odločil za povratek in — ne da bi pustil

kakršnokoli obvestilo za tovariše, je odšel. Prenočil je v drugi koči in naslednji dan nadaljeval pot po svoje, medtem ko so ga ostali iskali, obvestili pa so tudi UJV. Pa še tretja zgodba. Mož je odšel na goro, povedal je ženi, da se bo vrnil naslednji dan. V koči je našel prijetno družbo in je svoj izlet tebi nič meni nič podaljšal za tri dni, ne da bi o tem obvestil svojce, ki so ga s strahom pogrešali.

Kot posebnost bi na tem mestu letos kazalo omeniti alpiniste iz ČSSR, ki so taborili v Vratih ter plezali v okoliških stenah.

Kaže, da se v steni Triglava niso znali prav orientirati pa tudi na sploh niso imeli posebnega uspeha in moči za izvedbo svojih načrtov. GRS je morala zaradi njih na pot kar štirikrat, vendar le enkrat zavoljo padca, kar trikrat pa so iskali izgubljene, ki jih ni bilo iz stene po štiri in celo pet dni.

7. Obolenja

Pregled ne prinaša nobenih posebnih novosti.

Smrti zaradi kapi so že reden pojav, ki ga pač ne moremo preprečiti in ki z gorskimi nesrečami nimajo nobene povezave. Isto bi lahko trdili za druga obolenja, ki bi se lahko primerila kjerkoli. Med temi so za bivanje v gorah delno tipične le ohladitve in izčrpanost, medtem ko bi tega ne mogli trditi za zastupitve s hrano, vnetja in pljučnico. Nekaj več pozornosti vzbuja zstrupitev z zeliščem oziroma s koreniko neznane rastline, s katero je neveden in nepreviden planinec hotel pregnati težave v želodcu.

Prav tako ne smemo mimo opeklín, ki so jih utrpeli trije planinci v koči, ko so nevešče in neprevidno ravnali s plinsko svetilko oziroma priključkom nove bombice.

Plinskih svetilk in zlasti kuhalnikov je med planinci mnogo, zato je na to treba posebej opozoriti.

Alkoholizem je že znano zlo na planinskih poteh in v kočah. V naših izvajanjih se bomo omejili na tuje turiste, ki so si na Vršiču privoščili preveč čajev z rumom. Če bi teh planincev med njihovim povratkom v dolino ne srečala dva druga planinca, bi jih gotovo pobrala nočna podhladitev, saj so bile temperature dokaj nizke.

Ljudi bo treba opozoriti, da je alkohol nevaren tudi v čaju, če ga je preveč. Morda bi to bolj moralo upoštevati strežno osebje v kočah in goste opozoriti, če bi hoteli pretiravati. Opozoriti je treba na zmotno mišljenje, da gore že kar same po sebi dajejo zdravje. V hoji po gorah sleherni vidi »zdrav napor«. To je, seveda, res samo za zdrave, ne pa za kogarkoli.

8. Masovna srečanja

Masovnih srečanj v statistiki nismo zajeli v posebni rubriki, ker vanjo ne sodijo kot posebna zvrst. Kljub temu pa menimo, da nekaj pripomb ne bo škodovalo, saj teh prireditvev pri nas ni malo.

Naj iz dosedanjih izkušenj navedemo nekaj smernic!

— Še naprej je treba zahtevati in vztrajati pri tem, naj bodo udeleženci masovnih srečanj primerno opremljeni, oblečeni in obuti. Udeležence je treba opozoriti na to in neprimerno opremljene izločiti.

— Pohodov se samostojno lahko udeleže le odrasle osebe. Od mladih bi morali obvezno izbrati le najbolj »zrele« in disciplinirane ter jih zaupati strogemu varstvu.

— Absolutno je treba upoštevati vremenske in snežne razmere ter prireditve odpovedati, če so steze poledenele, če je zaradi megle in padavin slaba vidnost in če groze snežni plazovi. Kolikor se ob takih priložnostih odločimo za nadomestne lokacije, naj bodo te zares varne (pot pod Stolom drži prek nekaj plazín, ki v obdobju plazov niso varne).

— Storitvi bomo morali vse, da bi planinci in še zlasti udeleženci masovnih akcij ne nosili s seboj v gore žganih pijač in alkohola nasploh.

Dokler bomo v nahrbtnikih našli litrske steklenice žganja, dokler bodo žgane pijače in vino točila tudi oporišča in koče, se ne smemo čuditi, če se bodo dogajale nesreče. V ilustracijo naj rabi primer nad vasjo Poče pod Poreznom, kjer se je ponsrečil vinjen mladenič. Ta je — ne zavedajoč se, kaj počne — sestopal po poledeneli strmini zunaj normalne poti.

Na Porezen sodi tudi primer otrok, ki so jih v zelo slabem vremenu privedli s seboj iz nekaterih društev in jih vse premalo nadzorovali. Pri tem se je en otrok izgubil in so ga v dolino pospremili gorski reševalci.

Hujše so bile posledice na Veliki Planini, kjer sta se izmaknila nadzoru dva pobiča, od katerih je eden v brezpotju na strmi travi zdrsnil in padel v prepad.

Ti dogodki, ki žal niso edini v zgodovini našega planinstva, silijo k sklepu, naj bi organizatorji bolj poskrbeli za varnost. Gre za to, da naj razmere zares obvladajo. Imeti morajo torej dovolj zdravih, izkušenih, treznih vodnikov in varstvenikov ter udeležbo prilagoditi tem možnostim.

Organizatorje, tako planince kot tiste iz drugikrogov, je treba nenehno opozarjati na odgovornost za zdravje, dobro počutje in življenje oseb, ki jih vabijo k sodelovanju

v svojih akcijah, pohodih in manifestacijah. Vedno je treba upoštevati, da je nekaj drugega izlet dveh ali treh vsklajenih, utrjenih, na vse pripravljenih planincev, alpinistov ali turnih smučarjev kot masovni podvig v gorskem svetu, kjer nastopajo stotine in tisoči več ali manj neznanih in pogosto manj izkušenih udeležencev.

9. Alpinizem

Če upoštevamo število naših alpinistov, je bila bera smrti v pretekli sezoni izredno velika. Z gotovostjo lahko trdimo, da je število preminulih alpinistov in pripravnikov znašalo kar okrog 1,5 % vseh aktivnih.

Komisija za alpinizem pri Planinski zvezi Slovenije sama ugotavlja, da so rezultati kljub vsem tehničnim dosežkom zadosti žalostni.

Preminilo je deset članov — sedem alpinistov in trije pripravniki. Med temi so trije vrhunski alpinisti, en instruktor in načelnik AO. Sedem jih je umrlo v navezah.

Izredno veliko je bilo nesreč v tujih gorah, ki so doletele tudi zelo dobre alpiniste. V odpravah je preminil Sirdar Angphu, nekaj članov odprave na Mount Everest je dobilo hujše omrzline.

Iskalna akcija v Ojstrici nas je opozorila na nekakšno odtujenost med alpinisti, po manjkljivo sodelovanje in obveščanje. Tovariši iz istega AO ne skrbje za prijatelje v steni, češ da bodo že zmogli, kar so se namenili. Skrivanje načrtov in namenov je dokaj pogost pojav, ki meji že na anarhijo in zelo otežkoča uspešne posege ob pravem času.

10. Nesreče v tujih gorah

V celoti je bilo leto 1979 naravnost rekordno leto smrti v tujih gorah, saj je preminilo kar sedem alpinistov in dva planinca na zahtevnejšem vzponu v tujini. Česa takega še ne pomnimo; vzroke si lahko samo predstavljamo.

O smrti naveze v Dolomitih ne vemo ničesar gotovega, razen tega, da je drugega ubil sunek ob padcu prvega ter da je poskušal še sam sestopiti.

Padca v ozebniku Aiguille Verte je kriv zdrš, nesreče pa — vsaj v tej obliki zagotovo ne bi bilo, če bi prizadeta upoštevala dogovor, da pripravniki ne smejo plezati sami. Tudi poguba trojice na Col du Rognon pod Aiguille du Midi ostaja uganka. Gorska žandarmerija v Chamonixu meni, da so ponesrečenci zgrešili smer in umrli za izčrpanostjo.

V ledeniškem svetu sta umrla dva planinca; s tovariši sta prezrla nevarnost snežne opasti.

Iz bilance nesreč bi se društva in odseki morali naučiti spoštovati določilo, da naj na tuje hodijo le razgledani in izkušeni planinci ter alpinisti, oziroma, da naj bodo planinci pod nadzorom in v spremstvu dobrih vodnikov. Ne nazadnje bi morali upoštevati, da so nesreče v tujih gorah redno povezane z velikimi stroški za reševanje in prevoz pokojnikov v domovino, kar dandanes, spričo neurejenega in zelo pomanjkljivega zavarovanja, še vedno predstavlja hud problem.

PLAZOVI

Ko ob letu sklepamo račune o veselih in žalostnih dneh, so hočeš nočeš na vrsti tudi snežni plazovi. Govoriti o tej nadlogi je prav lahko, posebej tedaj, ko se med letom primerijo hujše nesreče in ko posreduje GRS... Tedaj se radi razpišemo, poiščemo vzroke pa tudi krivice. Na srečo minulo leto ni postreglo s takimi dogodki; v plazju je preminil samo en planinec pa še ta nekako skrivnostno, da dolgo ni bilo mogoče vedeti, kje naj bi bil in kaj naj bi se mu primerilo.

O dogodkih te vrste je težko kaj zvedeti, zato so podatki praviloma zelo skopi in nezanesljivi. Na kratko pa jih bom vendarle nanizal zato, da bi planincem in smučarjem prikazal, da nevarnost neprestano in potuhnjeno preži na svoje žrtve.

Na Silvestrovo 1978 sta alpinista S. P. in B. K. odrinila na Komno ter do Bogatinskega sedla, nameravala sta opraviti izdatnejšo turo na smučeh v smeri proti Krnskemu jezzeru in še kam. Vreme pa jima ni bilo naklonjeno, zato sta si tik pod sedlom uredila bivač v snegu. Zjutraj razmere niso bile nič boljše in sklenila sta, da se bosta vrnila. Bilo je megleno, v takem vremenu je orientacija izredno težka. Kmalu sta začutila, da ju nosi plaz. Bil je to plaz nesprijetega snega, ki tokrat ni terjal žrtev. Vzelo jima je le nekaj opreme, iz snega pa sta se lahko osvobodila kar sama, sicer pa jima ni imel kdo pomagati, ker nikogar ni bilo v bližini. Po dogodku sta se vrnila na Komno; novo leto se je obema na široko nasmehnilo.

Smrt pod Kokrskim sedlom je udarila 14. 1. 1979.

Ta dan je odšel na pot v Grintovca študent I. F. Bil je sam, razmeroma neizkušen. Menda je nameraval prek Grintovca sestopiti do Češke kočje in naprej na Jezersko.

2. aprila 1979 je med Bovcem in hišo Lize Čuden v Soči velik plaz zasul korito Soče 100 m na široko in 10 m na visoko. Soča je plazovino predrla, tako da ni bilo še večje škode

Foto Ing. P. Segula

Spotoma je srečal dva kamniška planinca ter ju prehitel. Kmalu jima je izginil izpred oči, vidljivost je bila zaradi vejavice slaba. Vremenske razmere so bile slabe, zato sta se planinca vrnila, prav tedaj pa se je više na strminah, kakih 300 m pod Kokrskim sedlom, utrgal plaz, zajel I. F. ter ga nosil po grabnu od 800 do 1000 m daleč. Šele 14. aprila je planinec J. Demšar iz Žirov v snegu našel njegovo truplo.

Alpinist M. P. je imel 1. marca v osrednjem žlebu Mrzle gore več sreče.

Bil je sam in ko je sestopal, ga je okrog poldvanajste ure zajel plaz in ga nesel kakih trideset metrov po strmini. Razen bolečin v nogi ni bilo drugih poškodb. Zaradi plazu ni upal sestopiti, zato je splezal nazaj, vmes pa klical na pomoč. Pod vrhom ga je spet zajel plaz nesprijetega snega. Izginil je v visokem oblaku tako, da so opazovalci v dolini bili prepričani, da je ostal v plazovini; organizirali so reševalno akcijo.

M. P. je medtem sam sestopil po drugi smeri in se vrnil domov. Reševalci iz Celja, Zalca in Velenja pa so na srečo že v Logarski dolini zvedeli, da se pogrešani že vrača. M. P. je hote ali nehote podcenjeval objektivno nevarnost, saj je šel premalo izkušen na turo, ob neprimernih razmerah, kljub temu je samo srečno naključje, da gora ni terjala žrtve.

Dvajsetega maja so delavci Kaninskih žičnic ocenili kot dan, ki ni preveč varen pred snežnimi plazovi. Opozarjali so vse, naj ne hodijo zunaj zaznamovanih in tlačanih smučišč.

Na smučišču sta bila tudi dva alpinista iz Ljubljane. Domačinov nista hotela ubogati. Umaknila sta se na Sedlo, od tam pa sta se lotila vzpona na Prestreljenik. Vzpenjala sta se približno tam, kjer gre poleti pot, bilo pa je približno 30 cm novega snega na trdi podlagi. Prebila sta se že skoraj do vrha. Pod vrhom pa se je utrgal plaz sprijetega snega in odnesel L. G. več kot sto metrov navzdol v smeri Prevale, pri čemer je dobil poškodbe na kolenu. Sopotnik ni bil prizadet, poklical je na pomoč reševalce, ki so L. G. dali prvo pomoč. Tudi v tem primeru bi lahko ugotovili, da je bilo krivo podcenjevanje nevarnosti in prevelika samozavest obeh prizadetih pa tudi to, da nista upoštevala dobronamernih svaril domačinov.

Enako bi lahko označili pravzaprav vse navedene nesreče. Krivo je pomanjkanje izkušenj. Zanašajo se na srečo, prevelika samozavest, ki pa ne temelji na resničnih pogojih, ki jih narekujejo trenutne snežne razmere.

Podatki zanesljivo niso popolni. Prepričan sem, da je bilo več takih »srečkov«, ki so doživeli podobne stvari, jih preživeli in so o tem molčali. Že ti primeri pa kažejo, kako so gore pozimi nevarne vsem, domačinom, planincem in smučarjem.

Naj končno omenim še plazove, ki so hrumeli v dolino Soče. V januarski otoplitvi je velikanski plaz s pobočij skoraj dosegel »Kočo pri izviru Soče«, poškodoval je ograjo in

vodovod. Očitno je, da koča ni povsem varna, kadar razmerno presežejo normalne izmere.

Posebno orjaški pa so bili plazovi, ki so se 2. in 3. maja zrušili z grebena med Svinjakom in Bovškim Grintavcem. Stene pod 1700 metri so bile že kopne, plazovi pa so nastali zaradi odjuge in dežja. Snežne gmote so izgubile oporo, padale so po stenah, trgale skalovje, prst, pesek in drevje in tako z veliko hitro pridrvele v dolino.

Plaz 2. maja se je utrgal ob 17. uri. Opustošil je njive med »Lovcem« ter hišo Lize Cuder. Vrglo ga je daleč prek Soče in jo tudi zajezilo. Plazovina je bila vsaj sedem metrov debela in je ostala tam do poletja. Poplav na srečo ni bilo, ker je Soča sama preblila oviro. Tcdaj po naključju na cesti ni bilo nobenega vozila.

Naslednji dan so se utrgali plazovi Žlebič, Korita in Širokoc. Bilo je okrog 11. ure. Spet so naredili veliko škodo gozdu, Korita so bila v širokem pasu povsem zasuta s plazovino; tudi ta ni izginila do konca maja. Cesta je bila zatrpna več metrov na debelo. Na hiši pri odcepu v Lepeno se je porušil dimnik, sicer pa zgradbe niso utrpele škode.

Krajevna skupnost je po prvem plazu ukrepala ter začasno izselila nekaj družin iz zgradb, ki bi jih lahko ogrozili plazovi. Kot smo slišali, se prebivalci niso branili in so radi ubogali ter izpolnili zaščitne ukrepe.

Velike plazove so ta čas opazili tudi pri samem Bovcu. Plaz izpod Čuklje je prišel povsem v dolino ter se ustavil na ravnem pred cesto.

Plazovi v Soški dolini so naredili veliko materialne škode in pokazali, da promet na cesti Tronta—Bovec v nekaterih obdobjih ni varen, česar se domačini dobro zavedajo. Vprašanje je, kaj storiti, saj bi v tem primeru pomagale galcrije ali predori. Če bi se kdaj res uresničile želje po boljši povezavi Posočja z Gorenjsko, bodo tedaj morali načrtovalci to upoštevati, sicer bo ta zveza za redni promet brez posebne koristi.

DRUŠTVENE NOVICE

VALTER IN NJEGOVO DELO

Valter Švarc je bil dolga leta upravni tajnik PD Ljubljana-matica.

Če rečemo: Dobra žena, mati, gospodinja, podpira pri hiši tri vogale, mož pa le enega, potem ta očitna resnica prav lahko rabi za moto spominskemu nagovoru za pokojnim Valterjem.

Vsa dolga leta je namreč nosil glavno breme dela in odgovornosti našega društva. Poznal je vsako podrobnost v društvenem življenju, vedel je za vse akcije, spremljal je dejavnost sekcij in odsekov, dajal nasvete, hvalil in tudi grajal. Spremljal je tudi utrip življenja v planinskih kočah in če se je kje zataknilo — tedaj si videl luč v pisarni še pozno popoldne, ko so se drugi uradi že davno zaprli. Sam si je nalagal obveznosti, odgovornosti in vse je tudi skrbno opravil. Bil je vztrajen delavec, natančen in učinkovit; celih sedemindvajset let je vodil predavateljski odsek in ga spravil na tako kakovostno višino, kot je danes. Za svoje prizadevanje je dobil vsa republiška in zvezna planinska odlikovanja.

Valter je počasi odhajal od nas. Najprej, ko je pred leti šel v pokoj, kljub temu pa je še vsak delavnik prihajal v svoj zgornji »štibelc« in tam delal za svoje postojanke.

Zdaj, ko je Valter odšel za zmeraj, se je šele pokazalo, kako manjka njegove roke v društvenem delu in snovanju, saj je bilo

Valter Švarc

njegovo delo, ki ga je vložil v razvoj Planinskega društva Ljubljana-matica, pa tudi za slovensko planinsko srenjo ugledno in pomembno.

Luka Kočar

ŠTEVILNE PLANINSKE SEKCIJE V ŽALSKI OBČINI

Že vrsto let nazaj je v žalski občini planinstvo v nenehnem porastu. Posebno zaslugo za razmah imajo vsekakor planinske sekcije, ki jih ustanavljajo pri sindikalnih podružnicah. Najstarejša je prav gotovo sekcija pri KK Hmezad, Žalec, ki pa zaradi

reorganizacije včasih tudi deluje bolj spontano. Druga po starosti je sekcija v okviru sindikata Ferralita, ki je bila nosilec izvedbe Mladinsko sindikalne transverzale ITC. Takoj za njo je bila nekadaj zelo aktivna sekcija pri Gradbanem podjetju Usluge, Poizela, ki so jo kasneje priključili Ingradu — TOZD GO Žalec. Žal je zaradi reorganizacije in odhoda nekaterih aktivnih planincev ta akcija skoraj zamrla.

Tudi pri društvu upokojencev je zelo aktivna sekcija in upokojenci so še vedno med aktivnimi hodci, zlasti na množičnih akcijah v Savinjski dolini in po naši republiki. Med zelo delovne sodi sekcija pri TOZD Kemija Aero, Šempeter, ki je sicer vključena v matično društvo Aero Celje. Zadnje leto pa so bile ustanovljene sekcije pri OOS kar pri treh sindikalnih organizacijah in sicer pri Minervi, Sigmii in kot zadnji pri KIL Liboje, ki je med najaktivnejšimi z vso začetniško zagnanostjo. Kot zadnja pa se oglašja že tudi planinska sekcija pri SIP Šempeter. Takšen razmah planinstva pri sindikalnem članstvu bo terjal od sindikalnega sveta, da bo moral ustanoviti tudi ustrezno koordinacijsko telo, važno funkcijo pa bo vsekakor moral odigrati tudi Koordinacijski odbor planinskih društev občine Žalec.

Planinci imajo vidno vlogo, saj so prav ti nosilci akcij negovanja tradicij NOB v občini in republiki, so organizatorji spominskih pohodov skozi vse leto. Udeležujejo se pohodov kot na primer: Po poteh pohorskega bataljona Osankarica—Rogla, Po poteh XIV. divizije, Stol, Porezen, Snežnik, Blegoš, Od spomenika do spomenika in tudi pohoda na Dobrovlje v spomin na prvo frontno bitko Savinjske čete. Lani so bili planinci tudi med organizatorji pohoda na Travnik k bolnici Celje; ta pohod bo postal tradicionalen. Vse to organizirajo v spomin na akcijo naših enot med NOB. Tudi številna orientacijska tekmovanja, ki jih organizirajo planinska društva in spoznavanje življenja v naravi, so prispevek k obrambni vzgoji, pri kateri ima planinska organizacija zelo veliko vlogo. Vse to pa vodi k temu, da se mnogi odločajo za delovanje v planinski organizaciji.

I. J.

PLANINCI IZ VITANJA

Pet let je že minilo, odkar so planinci iz Vitanja ustanovili svoje planinsko društvo, ki se je kmalu uvrstilo med najbolj aktivna društva na tistem področju.

Števílo članov se je v teh petih letih gibalo med 200 in 250, od tega do 90 pionirjev. To je za tako majhen kraj, kot je Vitanje, brez planinske tradicije, zelo lepa številka.

V društvu deluje 23 gorskih stražarjev, imajo mladinski odsek, na šoli XIV. divizije v Vitanju pa deluje planinska skupina. Imajo pa tudi 4 planinske vodnike in 5 mladinskih vodnikov. Z geslom: »Tisti, ki

danes tekmuje v orientaciji, je lahko jutri dober kurir«, delajo tudi na področju orientacije. Tekmujejo v občinski ligi, lepe uspehe pa dosegajo tudi na različnih republiških tekmovanjih. Pri planincih je navada, da tekmovanja povežejo s tradicijami NOV. Tekmovalci tako spoznavajo manj znane terene in pa zgodovino NOV. Doslej je že 57 pionirjev končalo planinsko šolo, delovni pa so tudi markacisti. Značilno za delo takih društev, kot je PD Vitanje, je, da delujejo na področjih, kjer se planinstvo šele začenja razvijati. Tesno pa sodelujejo tudi s krajevnimi družbeno-političnimi organizacijami in s sosednjimi društvi (MDO Savinjska, PD Žalec, PD Železničar Celje, PD Laško, PD Izletnik Celje). Na letošnjem zboru, kjer so izvolili za predsednika Slavka Gošnika, za vodjo marljivega mladinskega odseka pa Vido Petaci, so govorili tudi o programu za leto 1980. Predvsem so pripravljene pomagati pri ureditvi transverzale, ki bi potekala po poteh XIV. divizije.

Zbor je izzvenel v prijateljskem razgovoru, himalajca Ivan Kotnik in Jože Zupan pa sta spregovorila o odpravi na Mount Everest.

Franc Ježovnik

PLANINSKA SEKCIJA V CELJSKI CINKARNI JE PRAZNOVALA 30-LETNICO DELOVANJA

Logarska dolina s svojo lepoto vedno zno-va privablja obiskovalce. Zato smo se tudi cinkarniški planinci spet odločili, da ravno tu zabeležimo dogodek, ki nam bo ostal še dolgo v spominu. Tu smo konec oktobra razvili svoj prapor, tu smo podpisali listino o pobratenju s Planinskim društvom Železar iz Stor in planinsko sekcijo Metka iz Celja. Tu smo se ob tridesetletnici organiziranega delovanja naše sekcije spomnili na starjših cinkarniških planincev, jih povabili na naš občni zbor in nekaterim podelili skromna priznanja. In ravno tu smo bili deležni mnogih pohval, priznanj, vzpodbudnih besed tako s strani Planinske zveze Slovenije, MDO Savinjska, Planinskega društva Celje ter še nekaterih celjskih planinskih društev in sekcij. Ob tej priložnosti smo tudi na kratko pregledali tridesetletno delovanje naše planinske sekcije.

Človek želi ubežati enoličnemu in čisto tudi nezdravemu okolju tako, da hodi v naravo, v gore. Tudi delavci v Cinkarni radi hodijo v bližnje in daljne gore. Sprva so hodili posamič ali v majhnih skupinah, dokler niso spoznali, da skupaj z enotno organizacijo lažje uresničujejo svoje načrte. Tako so v Cinkarni že leta 1949 osnovali svojo planinsko sekcijo. Bilo je približno osemdeset članov. Hodili so v bližnja gorovja, ker pač ni bilo dovolj ugodnih prometnih povez. V glavnem je bilo kolo tisto, ki je pomagalo krajšati razdalje. Poleg izletov so se cinkarniški planinci uveljavljali tudi na drugih področjih. Poma-

gali so pri gradnjah koč na Mozirski planini, na Korošici, Golteh, na Okrešlju. Cinkarnarji so si zaželeli tudi svojo streho, ki bi jim nudila zavetje in bi bila za izhodišče za pohode v gore. Svoj dom so si postavili v Logarski dolini. Odprli so ga 1. maja 1954.

Možnost za izlete se je povečala, ko je Cinkarna kupila svoj avtobus in so ga lahko izkoristili za prevoze v bolj oddaljena gorovja, predvsem v Julijce.

Med cinkarniški planinci je tudi nekaj takih, ki imajo že osvojeno značko slovenske planinske poti. Leta razvoja planinstva v Cinkarni poznajo tudi mrtvilo, ko je vne-ma časno zastala in so vztrajali le tisti, ki so ostali zvesti načelom planinstva ter so želeli obuditi in povečati zanimanje za gore. Z dobro izbranim vodstvom se nam je posrečilo spet oživeti delo naše sekcije. Ob stoletnici obstoja Cinkarne, leta 1973, si je planinska sekcija Cinkarne zastavila nalogo, da povede z geslom »Ob stoletnici Cinkarne — sto cinkarnarjev na Triglav!« kar največ delavcev na to goro. To jim je uspelo in zanimanje za planinstvo v Cinkarni je doživelo svoj preporod. Preraslo je meje delovne organizacije in leto 1976 imamo lahko za začetek sodelovanja med planinci celjskih delovnih organizacij. Vzpon na Jalovec tega leta označujemo za pričetek plodnega sodelovanja in dogovarjanja med planinskimi društvi in sekcijami v Celju. Torej ni naključje, da smo si cinkarniški planinci izbrali za svoj emblem prav Jalovec. Ne bi bili pravi planinci, če bi nam bile pri srcu samo zahtevne ture. Ne zanemarjamo manjših in lažjih vrhov in vzponov, ki jih srečujemo na pohodih po Zasavski transverzali, po poteh XIV. divizije ali I. celjske čete in na drugih spominskih pohodih, med katerimi so najbolj znani zimski pohod na Stol, pohod na Porezen ali pa pohod po poteh ozrenskega odreda v pobratenem mestu Doboju. Že dolgo pa želimo, da bi se povzpeli na kak vrh zunaj meja naše domovine. Leta 1977 smo obiskali 4165 m visoki Toubkal v Visokem Atlasu. Bili smo tudi na Mont Blancu, na Matterhornu in na Monte Rosi.

Za dobro obveščanje skrbimo s plakati in osebnimi stiki, pa tudi s članki v »Cinkarnarju«, v katerem imamo svoj kotiček. Želja nas vseh je, da bi tudi v prihodnje pridno zahajali v naravo, jo spoštovali in ohranili človeku.

Adi Vrečer

VELENJSKI PLANINSKI PLES

Pravijo: to je bil ples, ki bi ga bilo treba ponoviti, poroča Julijana Hočevar. Organiziralo ga je že četrtilič velenjsko planinsko društvo, ki danes šteje že prek 2000 članov in ima dokaj razvejano dejavnost. Ukvarjajo se od izletov do tesnega sodelovanja z ostalimi društvi in sekcijami. Predvsem pa skrbe za planinsko mladino.

Ob 30-letnici so na Paškem Kozjaku razvili društveni prapor, letos pa smo v prostorni in lepo okrašeni NAMI v Velenju spet zaplesali. Zaigrali so jim šaleški fantje. Ta ples, ki je postal že tradicionalen, združuje velenjske planince v planinskem prijateljstvu in delovni vnemi, ki je vredna posnemanja.

Julijana Hočevar

PLANINSKA SEKCIJA ŠMARTNO OB PAKI

Ta sekcija je začela delati v okviru matičnega društva, ki ima svoj sedež v Velenju. Takrat, na začetku, pred petimi leti, je bilo le 11 članov, danes jih je že nad 200. Organizirali so 27 izletov in pri tem obhodili mnoge legendarne poti iz NOB. Sodelovali so pri obnovi planinske koče na Loki pod Raduho, za Kredarico pa so zbrali za stari milijon obveznic. Na občnem zboru se je predsednik Jože Vovk spomnil uspehov in težav pa tudi pomoči, ki so jo deležni s strani društva iz Velenja. Ob tej priložnosti so dobili tudi prvo priznanje, ki jim ga je podelilo matično PD iz Velenja, dodali pa so tudi denarno pomoč v višini 3000 dinarjev kot del izkupička uspelega planinskega plesa v Velenju. Zanimanje, ki ga planinci kažejo za delo v tej sekciji, je prav gotovo dovolj resen porok, da se bo planinstvo v tem kraju še naprej razvijalo.

Julijana Hočevar

IZ OBVESTIL PZH, št. 1/80

Novice Hrvatske planinske zveze prinašajo v prvi letošnji številki obširno poročilo o XI. skupščini Planinske zveze Hrvatske. Ta je bila v Zagrebu in je na njej sodelovalo 57 delegatov planinskih društev, navzočih je bilo tudi 30 članov konference in drugih gostov. Skupščina je sprejela tudi nov statut in izbrala nov odbor PZH. Za prvega predsednika so izvolili dosedanjšega predsednika Božidarja Škerla, za tajnika pa Nikolo Aleksića; izvolili so tudi člane predsedništva in načelnike komisij. V poročilu je med drugim rečeno, da deluje na Hrvatskem trenutno 93 planinskih društev, ki združujejo skupaj 30 708 članov, od teh je dobrih 50% odraslih, mladine imajo prek 7000, pomladka pa okoli 6000.

M. K.

NOVO PLANINSKO DRUŠTVO V PODPEČI

Na pobudo SZDL in ZSMS v krajevni skupnosti Podpeč-Preserje, so 11. januarja letos ustanovili Planinsko društvo Podpeč-Preserje. Velika udeležba na ustanovnem občnem zboru je potrdila pričakovanja pobudnikov in pripravljalne skupine. Že dalj časa so krajan, zlasti pa mladina, pogre-

šali organizirano planinsko dejavnost. Trej ne samo hojo v gore, pač pa tudi rekreacijo, vzgojo in skrb za okolje. Društvo bo imelo tudi mladinsko in pionirsko sekcijo. Slednja bo delovala v okviru osnovne šole. Člani upravnega odbora, vodi ga Marko Goršič, so sprejeli obsežen program dela. Poleti bodo pripravljali izlete

v gore, pozimi pa planinska predavanja. Novi člani se lahko vpíšejo ob sredah med 17. in 18. uro v kulturnem domu, organizirana rekreacija se začneja ob 19. uri prav tako ob sredah, traja pa do 21. ure in to v šolski telovadnici v Preserju.

PD Podpeč-Preserje

VARSTVO NARAVE

IZ SMERNIC KONFERENCE PLANINSKE ZVEZE JUGOSLAVIJE

V decembru 1979 je bila v Nikšiču konferenca Planinske zveze Jugoslavije. Ena izmed točk dnevnega reda je bila posvečena varstvu narave v gorskem svetu. Sprejete so bile smernice, po katerih naj bi se ravnale Komisije za varstvo narave pri republiških in pokrajinskih planinskih zvezah.

1. Eden izmed problemov je način in oblika financiranja tako raziskovanja kot same zaščite gorskih območij. Morda bi bilo smotno zbirati potrebna denarna sredstva s posebnimi taksami, ki bi jih plačevali vsi uporabniki gorskega sveta. Druga možnost pa je odvajanje enega dinarja od vsake članske markice.

2. Planinske organizacije in sami planinci niso dovolj obveščeni o problemih in oblikah onesnaževanja narave, o neposrednih in posrednih nevarnostih, ki ogrožajo rastlinski in živalski svet. Koristno bi bilo izdati poseben bilten v okviru PZJ. Do uresničitve tega načrta pa naj bi obveščanju rabil Informator PZJ in druga glasila republiških in pokrajinskih zvez.

3. Akcije planincev, planinskih društev in zvez je treba voditi tudi strokovno. Dosedanja Koordinacijska komisija za varstvo narave, v kateri so predstavniki vseh republik in pokrajin, naj se razširi in vključi ustrezne strokovnjake.

4. Z graditvijo počitniških hišic, hotelov, žičnic in drugih objektov omogočamo ljudem, da lahko uživajo in se sprostijo v naravi, po drugi strani pa s tem prepogosto nepremišljeno uničujemo in rušimo naravno ravnotežje. Planinske zveze se morajo aktivno vključevati v odločanje o gradnji takih objektov.

5. V zadnjem času je bilo organiziranih veliko odprav v tuja gorstva zunaj Evrope. Prej nedostopna področja so ponekod postala že v veliki meri onesnažena. V skladu s smernicami, ki so bile sprejete na sestanku UIAA, je treba pripraviti napotke tudi za naše odprave.

6. Posebno pozornost je treba posvetiti vzgoji in izobraževanju mladih planincev. Vsem planinskim zvezam je treba predla-

gati, da v učne programe planinskih šol in tečajev vključijo tudi varstvo narave.

7. Vsa planinska društva v Jugoslaviji naj bi ustanovila odseke za varstvo narave. Ti odseki naj bi tesno sodelovali tudi z drugimi društvi in organizacijami ter v svoje delo vključevali tudi strokovnjake — biologe, gozdarje...

8. Planinska zveza Jugoslavije naj bi izdala poseben priročnik o varstvu narave v gorskem svetu, tako o zaščiti rastlin, živali, naravnih znamenitosti, o obnašanju planincev...

To je samo nekaj predlogov oziroma smernic, ki naj bi pomagale zlasti tistim republiškim in pokrajinskim planinskim zvezam, ki šele začenjajo delovati na področju varstva narave.

Nada Praprotnik

PRIRODOSLOVNO DRUŠTVO SLOVENIJE IN NJEGOVE MLADINSKE AKCIJE

Prirodoslovno društvo Slovenije že vsa leta po vojni zbira v naravoslovnih krožkih mladino z osnovnih in srednjih šol, ki jo zanima narava. Ni čudno, da so mnogi med njimi vneti planinci in jamarji. V krožkih se seznanjajo z dogajanjem v živju in neživju naravi, zato imajo od izletov veliko več kot tisti, ki so le zbiralci rekordov in štampiljk. Narava jim nudi na vsakem koraku dovolj zanimivosti in ugank, naj gre za preprosto kamnino, za drobno rastlino ali žival in njihovo prilagojenost določnemu okolju in načinu življenja. Mladi krožkarji spoznavajo naravo, se poglobljajo vanjo, razrešujejo probleme in odkrivajo vedno nove. Tako ni prostora za dolgočasje. In če jih še ni zasužnjilo hlastanje za najrazličnejšimi dobrinami današnjega časa, bodo v stiku z naravo občutili pristno veselje. Zato je razumljivo, da se zavedajo nevarnosti nekontroliranega napredka civilizacije, ki preti, da bo uničila naše naravno bogastvo in lahko tudi nas same.

Te mlade naravoslovce zbira Prirodoslovno društvo Slovenije na ekskurzijah in jim iz leta v leto odkriva nove kotičke naše lepe dežele. Strokovni vodje ekskurzij pa jim odpirajo oči, da bi znali opazovati na

videz neznatne, a zato nič manj pomembne naravne pojave in bude v njih željo, da bi se v naravo še bolj poglobljali.

Povsem naravno je, da so se prav člani naravoslovnih krožkov z veseljem vključili v mladinsko raziskovalno akcijo Okolje v Sloveniji, ki jo je leta 1975 začelo in jo še vodi Prirodoslovno društvo Slovenije. Lepo število krožkarjev, ki sodelujejo v prvem delu akcije, pri raziskovanju onesnaženosti celinskih voda v Sloveniji, je popisalo in raziskalo že mnogo manjših voda v Sloveniji. Ugotavljajo, kakšno je življenje v njih in kakšne so posledice onesnaževanja na vodnih organizmih.

Še večje je zanimanje mladih za drugi del akcije, za raziskovanje onesnaženosti zraka v Sloveniji. Popisujejo onesnaževalce zraka v svojem kraju — tovarne, kurišča in vozila; ugotavljajo, kako in zakaj se onesnaženje širi in kakšne posledice pušča na organizmih, predvsem na najbolj občutljivih, na lišajih. Te preproste rastlinice, ki sicer lahko uspevajo v najrazličnejših razmerah, so izredno občutljive na nesnago in strupe v zraku. Ko v slabem zraku propadajo, nas opozarjajo, da je v nevarnosti tudi drugo življenje. Zdravniška poročila nas utrjujejo v prepričanju, da tudi človek ni izvzet.

Pomemben faktor, ki vpliva, da je zrak v kotlinah zelo onesnažen, je megla. Prav o njej je še veliko premalo znanega. Pomoč so ponudili planinci — člani Gorske straže in odsekov za varstvo narave pri nekaterih planinskih društvih — in obljubili, da bodo na svojih turah zbirali podatke o zgornji meji in trajanju megle, česar od krožkarjev, ki žive v dolini, ne moremo pričakovati.

Namen raziskovanja onesnaženosti zraka ni napraviti natančno analizo zraka, saj so potrebne za to drage aparature, ki jih niti strokovne službe nimajo, kolikor bi jih potrebovale. Dovolj jasno sliko o stopnji onesnaženosti zraka v posameznih krajih dajo namreč tudi podatki o virih onesnaževanja, preprosta opazovanja širjenja onesnaževanja, ki je zelo odvisno od klimatskih razmer kraja ter popisi lišajev in preprosto določanje lišajskih pasov. Za vse to pa ne potrebujemo drugega kot nekaj navodil, ki so zbrana v knjižici več avtorjev, z naslovom Raziskovanje onesnaženosti zraka v Sloveniji, ter list papirja in svinčnik, predvsem pa dovolj zavzetosti in vsaj malo vztrajnosti.

Mladinska raziskovalna akcija Okolje v Sloveniji nima namena le zbirati dragocenih podatkov. Njen glavni cilj naj bi bil, da vzbudja k temeljitejšemu spoznavanju naravnih pojavov in povezav med njimi. Odpira naj pogled v naravni red, ki ga človek ne bi smel tako brezobzirno rušiti, čeprav dela to večkrat nezavedno, da ne bo spodkopal življenja svojim potomcem. Obisk tako imenovane Doline smrti nad Žerjavom v Mežiški dolini, kjer so na rastlinju očitne grozljive posledice neod-

govornega onesnaževanja zraka s strupenimi plini, je dal krožkarjem nove vzpodbude, da se bodo še bolj zavzemali za čistejši zrak.

Marija Gosar

VARSTVO NARAVE V SVETU

Varstvo narave in okolja je svetovni problem. To je zdaj že dolgo jasno. Najbrž ni koticčka na zemlji, kjer te skrbi ne bi poznali. Korejski alpski klub si je to skrb zapisal v svoj pravilnik takole:

Človek je del narave, živi od njenih zalog in se tudi vrača vanjo. Narava, ki je vir življenja za ljudi in za vse živo, se nenehno spreminja v skladu z večnimi zakoni, skupaj s tisto skladnostjo, ki izhaja iz velikega kozmičnega zakona.

Vse več ljudi, vodno večji industrijski razvoj — to je razlog, da so postala polja nerodovitna, zrak pa je postal smrdljiv. Tako smo prišli do tja, ko so življenjske možnosti za človeka in za vse živo skrajno ogrožene.

V ta namen je nujno, da vsak posameznik, ne samo vlade in organizacije, skrbi za naravo in za okolje.

Naravne lepote in viro, ki so tudi kulturno in znanstveno pomembni, je nujno treba v interesu vsega človeštva zavarovati.

Varstvo narave naj postane del vsakdanjega življenja, naj bo kot vzgoja doma, v šoli in v družbi. Razvoj naj bo v skladu z naravnimi zakonitostmi, varstvo pa naj ima prednost pred razvojem. Varstvo narave se začena pri meni, tebi, vsakomur in to v tistem okolju, v katerem živimo, v katerem živi posameznik, in naj se nadaljuje tako, da bo zemlja spet zelena in lepa.

Načela, ki jih poznamo pri nas, ne samo tam v daljni deželi vzhajajočega sonca. Pa se ravnamo po njih?

B. B.

POTOVANJE IN UČENJE

Popotovati in se učiti — to bi lahko bilo geslo, ki bi vabilo na gozdno učno pot kjerkoli pri nas... Vendar to pot ne bo govora o naših gozdnih poteh, o načrtih zanje, pač pa o poti, ki je pred kratkim »oživila« v Zahodnih Tatrah, točneje na Slovaškem, v dolini Rohac. Deset velikih tabel vzdolž priljubljene poti, med planinsko kočjo Tatlak, Jezeri Rohac in dolino Spalena, prikazuje obsežen pregled naravoslovnih značilnosti te regije: vodovje, rastlinstvo, podnebje, živalski svet, varstvo pred plazovi, varstvo naravnega okolja in tako naprej. Besedila so tako sestavljena, da ne nudijo zgolj osnovnega znanja, ampak silijo mimoidoče, da o teh značilnostih tudi razmišljajo. Samo ena kritična pripomba: table so prevelike In zato nekako nasilno razbijajo prostorsko harmonijo. Nikoli nismo zadovoljni.

J. Nyka

IZ PLANINSKE LITERATURE

ALPINISTIČNI RAZGLEDI — 2/79

V oceno sem dobil 2. številko Alpinističnih razgledov. Gre za publikacijo, ki je očitno še v povojih. Povoji so tu platnice iz solidnega polkartona, hrapavega kot tirolska fasada. Naslovnica opozarja bralca, da se bliža Silvestrovo, ko se z novoletne jelke sliši pocingljanje klinov, zagozd, zatičev. Kot klobase se po progori vlečejo vponke, tisti, ki tiči v copatah, pa je nedvomno alpinist, saj mu vsa ta ropotinja izvablja šobast nasmešek. Ko odpremo ovitek nas na notranji strani razveseli slabo čitljiv zemljevid Jazgulemskega hrbita v Centralnem Pamirju. Prva stran je namenjena običajnim kazalom, uvodnim mislim, redakcijskim oznakam in opombam, itd. Nato pa sledijo strani, ki jih bom drugo za drugo skušal razložiti v optiki moje navidezne zanesljivosti.

Vsebino Alpinističnih razgledov bi lahko razdelili v tri večje komplekse. Prvi kompleks bi lahko slikovito imenoval kompleks problemov alpinistične filozofije. S tem razumem alpinistično moralo, zgodovino alpinizma in alpinistično aksiologijo.

Na strani pet lahko preberemo drugo nadaljevanje podlistka z naslovom: Veliki pionirji alpinizma, spisal Bine Mlač. To je vsekakor imeniten spis, ne toliko kot literatura, veliko bolj kot zasnova zgodovine alpinizma, česar v strjeni obliki še ni bilo moč prebrati v slovenščini. Menim, da bo serija teh člankov v veliki meri pripomogla k demistifikaciji in k globljemu razumevanju alpinizma, tako da ne bo več prihajalo do neprijetnih spopadov v zvezi s trenutno klasifikacijo in kvalifikacijo, kar bo treba razločevati zdaj v optiki historičnih vrhov alpinizma, v optiki razsredičenosti nekdanjega telesa alpinizma, ki je zdaj ob svojo možnost enotnega kriterija. V času specializacije posameznih vej alpinizma je torej nemogoče zarisati unificirano hierarhijo vrednosti tako razvejanih alpinističnih dejanj, s tem pa bo treba vzdržati na nov način v človeškem svetu, saj stara identifikacija ne nosi več čvrstega in takoj spoznavnega pomena. Tudi človek na strani devet, ki zapisuje zgodovino vzponov prek ostenja Piz Badile, se implicitno dotika istega problema. To je treba razumeti. Danes, ko čas ni več naklonjen sentimentalistični deklaraciji, ki jo plasira zastarela zasnova alpinista — subjekta, ko se pisatelj zaveda, da je med črke in izkušnjo samega alpinizma vdrla razpoka, ki izklicuje ironijo, ali pa vsaj vztraja v tej izpostavljeni, zračni poti, ne da bi pri tem navezavo pomišljeval nase, razpoka, ki emotivni ekspresionizem ljubezni do gore peha v žaltavo pikrost, ki slabo priča o svojem avtorju. Negativna vzpodbuda, ki jo tak

avtor razbere v trku ob interes današnje generacije plezalcev, je izpovedano botrovala tudi članku z naslovom: Ali je to športizacija, spisal Boro Jeřabek.

Še bolj odločen, zatorej tudi manj razviden, je članek izpod peresa Cirila Debeljaka, ki se tu postavlja proti samemu sebi. Treba je zapisati, ne toliko zaradi tega, ker to ne bi bilo znano, prej zaradi tega, ker hočem še enkrat izraziti svoje spoštovanje, da gre tu za moža, ki je v svojem času postavil alpinizem na noge, na katerih še danes krepko stoji. Toda kljub temu ne morem zatajiti svojega občutka, da smo se spet znašli v čeljustih prževkovanja Ideologije. Mar je tu zdaj bistveno, da je nekdo prvi (kdo je bil tu »prvi«?) ali drugi izumil smodnik in da prvi pravi smodniku »pulfer«, drugi pa »dulfer«. Oba pokata kot vruga, vsa čast jima, toda naenkrat sta vso svojo večino zrinila na ozko brv slovenščine. Res je, da smrdi po smodniku, toda to ni več bitka, s katero bi se lahko postavila. Zdi se, da gre tu manj za alpinizem, pa bolj za že znane senzacije te šentflorjanske kotline pod Triglavom. Kdo je lepši, večji, močnejši, bolj na špici, naj, naj, naj alpinist. Taka drža je zastarela, toda tu po teh dolinah, zdí se, še kako cveti, brez konca. Baje se tu naokoli tudi že klatijo slovenski Messnerji. No, tu se torej »pulfer« ne izumlja več, tu se samo še meče v oči. Konec koncev, kdo je zdaj zlezal tisto črno ploščo in zakaj?

Kar pa se Pollakove »gneče« tiče — ne vem, kaj je tu narobe z nekakšnim balvanom!

Drug kompleks bi lahko zajel pod skupno oznako Poročila. Tako na strani sedem Slava Mrežar-Suhač piše o enajstem srečanju alpinistk. Tu zvemo, da so naše babnice imenitno zastopale — kot o tem sporoča opomba Komisije za alpinizem pod navedenim tekstom — naše barve. Na strani 16 se poročila kar gnetejo. Najprej poročilo kranjske odprave v Ande — Alpmayo, o smereh, prvenstvenih in ponovitvah, ki so jih opravili. To poročilo komentirata tudi dve fotografiji na hrbtni strani razgledov, ki prikazujeta preplezane gore z vrisanimi smermi. Nato poročilo o odpravi KOTG v Jazgulemski hrbit, v Centralni Pamir. Na naslednji strani pa je poročilo Komisije za alpinizem Planinske zveze Hrvatske. Sledi članek o organiziranju alpinističnega šolstva na Češkoslovaškem in Poljskem, temu članku pa sledi nekakšen »vic« izpod Dedca, ki ga je zapisal po naključju prisotni France Malešič.

Tretja skupina člankov je strokovne vsebine in govori o dveh tehničnih inovacijah na področju alpinističnega orodja. Najprej izčrpen članek Sandija Blažine o dinamič-

nem varovanju z uporabo »ABA« zavore (ilustracije na notranji strani zadnje platnice), temu pa sledi pisanje Jureta Ulčarja o »prijatelju v sili«. Ne vem sicer, zakaj se je pri transformaciji iz angleškega »frienda« v slovenščino pridel še prilastek — »v sili«, ki tu ni drugega kot odtis interpretacije, s katero lahko preberem, kakšno bralno izkušnjo je imel Jure Ulčar z originalom. Toda ta »prijatelj v sili« ni nič slabega. V besednjak v steni prav gotovo ne bo vnesen, saj je predolg. Tam bo najbrž iz »frienda« nastal »urcigl« ali pa »angelček«, ampak kdo ve, profiti se še ni so obnesli v sledi neologizmov. Članek, ki se naslanja na angleški izvirnik izpod neopozitivističnega pisala Raysa Jardina, sicer tudi izumitelja in izdelovalca »urcigla«, nas vsestransko seznanja s to pravico in nas brez nadaljnega prepriča o solidnosti tega zapletenega plezalskega orodja. Zoprn »angel mojega dvoma« mi seveda tudi ni dal miru. Prišepnil mi je misel, da bo ta članek nedvomno pomnožil dolarski fond že omenjenega Raysa Jardina, saj bodo plezalci pohiteli in si v tujini nabavili to koristno mašincino. Tega ne smem prezreti. Alpinizem je tudi dobra trgovina, dober »kšeft« takorekoč. K temu razmišljanju me vzpodbuja tudi tista novica o opremljenosti zimske sobe na Korosici. Tu je govora o žimnicah, ki jih ni, in o odejah, ki jih tudi ni. O tem in pa o tistem napisu, ki je za novega oskrbnika ostal samo na pol prebarvan tam na ti-

stem tramu: SREDI SVOBODNIH GORA, brez zemskih težav. Oskrbnik je že vedel, zakaj je pri drugi polovici rekla varčeval z barvo. Od nekod drugod vemo, da je prikrivanje pogoj za kapitalsko funkcionalnost videza. Ali drugače povedano: ideologija svobode in prostosti, avtonomije nedotakljivosti, ta se še kako hudičevo dobro razume z brezobzirno eksploatacijo uspešnega podjetja. Sredi svobodnih gora, svobodna trgovina. Tako je torej zdaj s to rečjo.

Toda s temi stavki sem preveč naložil na pleča temu spisu, v katerem se Jure Ulčar strokovno izvedeno posveti temeljitemu seznanjanju s tem orodjem. Tudi temu članku pripadeta dve fotografiji (od katerih je ena obrnjena na glavo), na katerih vidimo, kakšna je ta reč in kako deluje. Alpinistične razglede povzema stran, na katero so navlekli nekaj običajnih alpinistično-humorističnih puhlic, ki vse posegajo v aktualno problematiko sodobnega sveta.

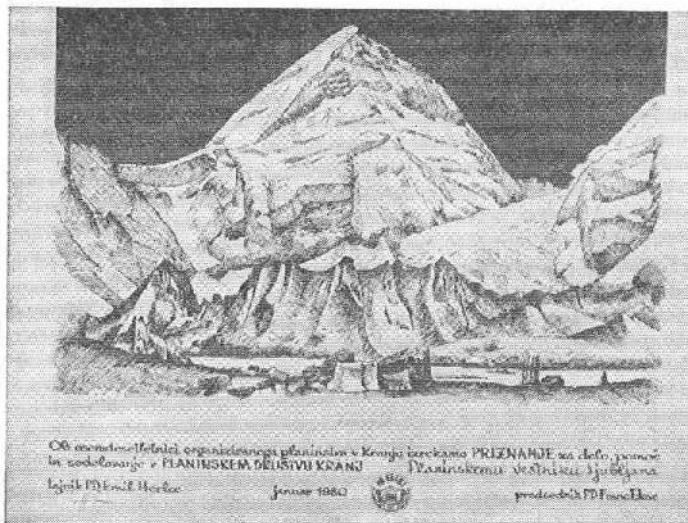
Za konec predlagam še izboljšavo, ki razgledov ne bi finančno obremenila, približala pa bi formalno podobo revije vsebinski ravni. Format revije naj se zmanjša iz sedanjega A₄ na bolj praktičen A₅, v tisku pa naj preide s ciklostila na tiskanje z ofsetnim razmnoževalnikom. Toda, kakorkoli že, v vsakem primeru Alpinistične razglede ugodno ocenjujem in jih vsekakor podpiram.

Iztok Osojnik

80-LETNICA PD KRANJ

Planinsko društvo v Kranju, eno najmočnejših pri nas, je sredi februarja zaključilo slovesnosti ob 80-letnici, ko so v dvorani Občinske skupščine v Kranju podelili pri-

znanja sodelavcem, skupnostim in zaslužnim posameznikom v obliki dragocene grafike slikarja Franca Novinca z motivom Mount Everesta. Priznanje je prejelo tudi naše glasilo.

Priznanje, ki ga je podelilo PD Kranj svojim sodelavcem ob jubileju

Ob osemdesetletnici organiziranega planinstva v Kranju izročamo PRIZNANJE za delo, priznanje in sodelovanje v PLANINSKEM DRUŠTVU KRANJ. Planinskim vestnikom ljubljane
Iztok Osojnik
Januar 1980
producenti PD Kranj

ALPINISTIČNE NOVICE

SMRT NA MOUNT EVERESTU

V začetku oktobra 1979 so se na severni strani Mount Everesta smrtno ponesrečili trije kitajski alpinisti. Bili so člani reševalne skupine, ki je šla na pomoč nekemu japonskemu alpinistu. Tega je zajel snežni plaz in ga hudo poškodoval. Plaz se je sprožil 12. oktobra na polovici pobočja Nordcola (Chang La, 6985 m), kjer so se že v zgodnjih letih odprav na to goro, prožili plazovi in terjali svoje žrtve. Tokrat je šlo za udeležence japonsko-kitajske šolske odprave na severni strani Mount Everesta. Kakor je znano, so Japonci dobili od Kitajcev dovoljenje, da letos organizirajo veliko odpravo na vrh najvišje gore na svetu.

Tako je terjala ta gora v letu 1979 šest smrtnih žrtev, med njimi Hannelore Schmatz, ki je ob enem s švicarskim Kanadčanom Rayem Genetom umrla zaradi izčrpanosti, nepalskega vodnika Ang Phuja, ki se je, kot je znano, ponesrečil potem, ko je drugič uspešno premagal to goro.

F. L.

DVE NOVICI IZ KATHMANDUJA

Šele lani, 23. decembra, so nepalske oblasti kaznovale pet avstrijskih in zah. nemških alpinistov, ki so oktobra 1978 premagali J steno Cho Oja in to »brez šcrp, brez kisika in brez — dovoljenja«. Oblast jih je kaznovala s petletno prepovedjo obiska Nepala. To prepoved bosta morala upoštevati E. Koblmüller in Alois Furtner, oba iz Avstrije, dr. Peter von Gizycky iz Zahodne Nemčije, dr. Gerhard Habrle in Herbert Spousta, prav tako oba iz Zahodne Nemčije. Kot je znano nepalske oblasti od leta 1964 tujim odpravam niso izdale nobenega dovoljenja za obisk te znamenite gore, ki leži na meji med Nepalom in Kitajsko.

Poljaki so v Kathmanduju odprli razstavo na temo »V vertikalih Himalaje«. Več kot 80 barvnih posnetkov velikega formata, predvsem s poljskih ekspedicij, omogočajo dobro informacijo o dejavnosti poljskega ekspedicionizma v Himalaji in na Karakorumu in to v letih od 1939 do lani. Razstavo je odprl nepalski minister za turizem Jeet Bahadur Nepali. Neposredni vzrok tej razstavi je 20-letni jubilej, ko so vzpostavili diplomatske odnose med Nepalom in Poljsko, ob enem pa tudi 40-letni jubilej prve poljske himalajske ekspedicije, ko so 2. julija 1939 štirje mošje prvič premagali tehnično zelo zahtevno goro Nanda Devi East (7434 m). Scenarij in komentarje je za to razstavo napisal Jozef Nyka.

ŽENSKÉ NAVÉZE

Poljske alpinistke so v lanskem poletju dosegle vrsto pomembnih uspehov. Povsem samostojno poljske ženske naveze so med drugim opravile naslednje prvenstvene vzpone:

Aiguille du Moine, smer Contamine v V steni, Halina Kaniut in Anna Buraczewska, 11. julija;

V stena v Grand Capucin, Bonattijeva smer: Irena Kesa in Wanda Rutkiewicz 15. in 16. julija;

Z stena v Grands Charmoz, steber Cordier: Ewa Pankiewicz in Agnieszka Smółska, 2. avgusta;

S stena Chardonnet, steber Migo: Irena Kesa in Wanda Rutkiewicz, 12. avgusta v zimskih pogojih.

Poljske alpinistke so zmogle Bonattijevo smer v 16 urah plezanja. Imeli sta vsaka po eno pomožno vrstico, ki pa sta ju le redko uporabljali, ker je ta smer že doživela vzpon skoraj brez tehničnih pomagala, se pravi v prostem plezanju. Wanda in Irena sta se 24. in 25. julija lotili v Drujevi Z steni ameriške direktne smeri. Po približno 14 urah plezanja sta dosegli Bloc Coinceé, od koder sta se morali spustiti po vrveh do vznožja stene, ker je ledeni vihar grozil obnoviti Ironine ozebline, ki jih je bila dobila na Matterhornu. Četudi na Poljskem negujejo in priznavajo samostojno žensko plezanje, sodelujejo ženske alpinistke pogosto tudi v mešanih navezah. Tako je Dobrosława Wolf opravila skupaj s svojim možem Janom, v času od 22. do 25. julija, domnevno tretjo ponovitev vodniške smeri v severni steni Malega Druja, Elzbieta Fijalkoska prav tako skupaj s svojim možem Janom pa novo in vseskozi težavno smer v vzhodni steni Spallone-del-Bancon.

M. A.

PREGLED NAROČINKOV PLANINSKEGA VESTNIKA L. 1978 IN L. 1979

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	Članstvo 1978	Naročniki 1978	Članstvo 1979	Naročniki 1979	Porast	Padeč
1.	Aero — Celje	440	—	367	—	—	—
2.	Ajdovščina	550	21	548	21	—	—
3.	APD Ljubljana	188	34	170	32	—	2
4.	Avtomontaža Ljubljana	315	26	251	—	—	28
5.	Avtotehna Ljubljana	126	24	66	18	—	6
6.	Bled	629	33	621	30	—	3
7.	Bohinj-Srednja vas	757	18	734	20	2	—
8.	Bohinjska Bistrica	523	26	523	24	—	2
9.	Bohor Senovo	1 065	7	1 030	6	—	1
10.	Borovnica	120	4	170	4	—	—
11.	Bovec	302	12	258	14	2	—
12.	Brežice	460	21	494	20	—	1
13.	Celje	1 140	143	1 245	160	17	—
14.	Cerknica	24	5	48	3	—	2
15.	Cerkno	946	25	1 050	21	—	4
16.	Črna	711	29	1 210	31	2	—
17.	Črnomelj	25	8	40	7	—	1
18.	Črnuče	777	21	777	21	—	—
19.	Delo — Ljubljana	289	3	358	5	2	—
20.	Dol	1 026	5	1 076	5	—	—
21.	Domžale	682	65	601	74	9	—
22.	Donit — Velika Loka	32	—	139	—	—	—
23.	Dovje-Mojstrana	592	34	627	33	—	1
24.	Dravograd	180	10	262	8	—	2
25.	Drago Bregar — Ljubljana	—	—	243	2	2	—
26.	Fram	230	3	188	2	—	1
27.	Gorenja vas	90	3	155	4	1	—
28.	Gorenje-Fecro — Slovenj Gradec	73	2	115	2	—	—
29.	Gorje pri Bledu	758	18	839	18	—	—
30.	Gornja Radgona	371	9	870	8	—	1
31.	Gornji grad	207	3	264	20	17	—
32.	Gozd Martuljek	190	6	190	6	—	—
33.	Gradis — Ljubljana	138	—	194	—	—	—
34.	Hotiza — Lendava	—	—	38	2	2	—
35.	Hrastnik	603	23	700	17	—	6
36.	Idrinja	897	43	1 042	42	—	1
37.	Ig	43	6	65	4	—	2
38.	Ilirska Bistrica	1 288	34	1 347	34	—	—
39.	IMP — Ljubljana	576	—	458	2	2	—
40.	Impol — Slovenska Bistrica	784	23	829	22	—	1
41.	Instalacija Ljubljana	191	—	180	2	2	—
42.	Inles Ribnica	—	—	55	2	2	—
43.	Iskra Ljubljana	493	6	690	2	—	4
44.	Janez Trdina — Mengeš	497	51	774	48	—	3
45.	Javornik — Koroška Bela	1 587	28	1 664	27	—	1
46.	Jesenice	2 012	98	2 183	85	—	12
47.	Jezerško	307	10	307	10	—	—
48.	Jugobanka Ljubljana	—	—	34	2	2	—
49.	Kamnik	1 236	136	1 289	140	4	—
50.	Kanal	—	—	179	2	2	—
51.	Kidričevo	169	6	140	6	—	—
52.	Kobarid	368	25	291	23	—	2
53.	Kočevje	411	20	462	20	—	—
54.	Kompas Ljubljana	70	—	40	2	2	—
55.	Kom. podjet. Ljubljana	26	2	14	2	—	—
56.	Kozjak Maribor	249	14	299	18	4	—
57.	Kranj	3 100	341	3 100	309	—	32
58.	Kranjska gora	200	15	213	16	1	—
59.	Križe	358	2	325	2	—	—
60.	Kum Trbovlje	669	9	458	6	—	3
61.	Laško	490	19	423	25	6	—
62.	Lenart	212	8	262	9	1	—
63.	Lesnina Ljubljana	100	2	153	2	—	—
64.	Lisca Sevnica	1 039	21	1 082	21	—	—
65.	Litija	710	27	736	33	6	—
66.	Litostroj Ljubljana	502	23	496	16	—	7
67.	Ljubljana-matica	7 416	1 458	7 846	1 478	20	—
68.	Ljubljanska banka — Ljubljana	17	—	—	—	—	—
69.	Ljubno ob Savinji	250	6	276	7	1	—
70.	Ljutomer	485	11	323	11	—	—
71.	Loče	262	8	246	7	—	1
72.	Logatec	269	10	363	11	1	—
73.	Lovrenc	370	18	382	15	—	3
74.	Luče	279	11	376	11	—	—
75.	Majšperk	150	3	152	3	—	—
76.	Maribor-matica	3 117	242	3 303	244	2	—
77.	Mariborski tisk — Maribor	220	4	270	3	—	1
78.	Matica — Murska Sobota	354	20	369	19	—	—
79.	Medvode	868	42	952	42	—	1
80.	Mežica	1 465	12	1 451	12	—	—
81.	Mozirje	504	15	501	14	—	1
82.	MTI — Maribor	452	5	335	4	—	1
83.	Mura — Murska Sobota	301	17	251	20	3	—

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	Članstvo 1978	Naročniki 1978	Članstvo 1979	Naročniki 1979	Porast	Padec
84.	Nova Gorica	1 560	109	1 730	113	4	—
85.	Novo mesto	819	35	1 130	36	1	—
86.	Ohalno PD Koper	1 364	88	1 278	91	3	—
87.	Obrtnik Ljubljana	493	2	384	2	—	1
88.	Oplotnica	115	3	120	2	—	2
89.	Ormož	180	12	195	10	—	—
90.	PAP Ljubljana	51	1	35	1	—	—
91.	PAP Ljubljana	280	1	280	1	—	2
92.	Planinec — Kranj	222	11	158	9	—	—
93.	Podbrdo	722	11	885	11	—	—
94.	Poljčano	285	10	354	10	—	3
95.	Polzela	909	29	700	26	—	1
96.	Postojna	1 000	21	1 217	20	—	3
97.	Prebold	1 328	29	1 409	26	—	—
98.	Prevalje	210	2	210	2	—	1
99.	PTT Celje	1 485	24	1 502	23	—	5
100.	PTT Ljubljana	692	12	720	7	2	—
101.	PIT Maribor	1 170	29	1 016	31	2	—
102.	Ptuj	871	14	941	16	—	2
103.	Radeče	222	10	257	8	—	—
104.	Radlje	2 350	84	2 355	86	2	—
105.	Radovljica	1 015	15	1 027	16	1	—
106.	Rašica — Sentvid	105	—	100	—	—	—
107.	Rateče-Planica	1 479	36	1 546	36	—	—
108.	Ravne	341	12	354	17	5	—
109.	Rimske Toplice	345	17	354	15	—	2
110.	Rogaška Slatina	304	2	278	2	—	—
111.	RTV Ljubljana	1 187	44	1 349	42	—	2
112.	Ruše	208	4	211	4	—	—
113.	Saturnus — Ljubljana	789	24	765	22	—	2
114.	Selška dolina — Železniki	766	31	779	34	3	—
115.	Sežana	147	1	204	1	—	—
116.	Sladki vrh	229	5	240	6	1	—
117.	Sloga — Rogatec-Straza	169	2	153	2	—	1
118.	Slovenjalec — Ljubljana	321	34	623	33	—	—
119.	Slovenj Gradec	284	8	150	9	1	—
120.	Slovenske Konjice	94	17	87	18	—	—
121.	Solčava	126	7	185	7	—	—
122.	Sovodolj	183	12	175	13	1	—
123.	Šentjur	1 357	84	1 545	88	4	—
124.	Škofja Loka	299	42	265	44	2	—
125.	Smarna gora — Vikrče	282	17	353	18	1	—
126.	Sočanj	48	—	203	2	2	—
127.	Spik Ljubljana	1 993	41	1 976	59	—	2
128.	TAM Maribor	37	—	70	2	2	—
129.	Tehnika Ljubljana	1 104	60	1 270	59	—	1
130.	Tolmin	540	19	456	17	—	2
131.	Tomos Koper	1 508	56	1 616	60	4	—
132.	Trbovlje	30	—	120	—	—	—
133.	Triglav Sevnica	60	—	41	2	2	—
134.	Trimo Trebnje	1 083	81	1 104	80	—	1
135.	Tržič	1 670	62	2 012	65	3	—
136.	Velenje	99	—	65	—	—	—
137.	Velike Lašče	288	30	301	28	—	2
138.	Vevče — Ljubljana	205	27	210	22	—	5
139.	Viator — Ljubljana	231	6	179	6	—	—
140.	Viharnik — Ljubljana	207	9	318	12	3	—
141.	Vipava	291	5	226	4	—	1
142.	Vitanje	283	15	410	15	—	—
143.	Vransko — Tabor	861	36	874	39	3	—
144.	Vrhnika	268	3	205	2	—	—
145.	Vuzenica	1 474	14	1 480	13	—	1
146.	Zabukovica	1 541	18	1 735	18	—	—
147.	Zagorje	280	4	260	3	—	1
148.	Zreče	410	9	526	12	3	—
149.	Zalec	207	5	239	9	4	—
150.	Železnik Store	229	4	296	4	—	—
151.	Železnikar Celje	898	31	829	30	—	1
152.	Železnikar Ljubljana	662	7	686	5	—	2
153.	Železnikar Maribor	80	2	26	2	—	—
154.	Žičnica Ljubljana	840	14	947	14	—	—
155.	Žiri	—	18	—	18	—	—
156.	Beograd	—	62	—	65	3	—
157.	Zagreb	—	39	—	45	6	—
158.	Republiška PD	—	96	—	99	3	—
159.	Druga republike	—	82	—	76	—	6
160.	Inozemski naročniki	—	84	—	85	1	—
161.	Trst — Gorica	—	24	—	24	—	—
162.	Zamenjava z inozemstvom	—	12	—	16	4	—
163.	Inozemci — zastoj	—	13	—	14	1	—
164.	Zamenjava z drugimi republikami	—	232	—	271	39	—
164.	Razni	—	—	—	—	—	—
Skupaj		—	5 862	—	5 709	234	187

ČLANSTVO PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE V LETU 1979

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	VRSTA ČLANSTVA			Skupaj 1979	Število članstva v letu 1978
		odrasli člani	mladinci	plonirji		
1.	Aero — Celje	285	23	59	367	440
2.	Ajdovščina	227	135	186	548	550
3.	APD Ljubljana	69	94	7	170	186
4.	Avtomontaža Ljubljana	189	15	47	251	315
5.	Avtotehna Ljubljana	53	6	7	66	126
6.	Bled	481	41	99	621	629
7.	Bohinj-Srednja vas	491	150	93	734	757
8.	Bohinjska Bistrica	313	105	105	523	523
9.	Bohor Senovo	290	142	598	1 030	1 065
10.	Borovnica	40	50	80	170	120
11.	Bovec	181	27	50	258	302
12.	Brežice	82	93	319	494	460
13.	Celje	755	340	150	1 245	1 140
14.	Cerknica	33	6	9	48	24
15.	Cerkno	550	250	250	1 050	946
16.	Črna na Koroškem	800	173	237	1 210	711
17.	Črnomelj	30	10	—	40	25
18.	Črnuče	344	104	325	773	777
19.	Delo Ljubljana	238	20	100	358	289
20.	Dol pri Hrastniku	667	61	348	1 076	1 020
21.	Domžale	267	154	160	601	682
22.	Donit — Velika Loka	89	—	50	139	32
23.	Dovle-Mojstrana	463	84	80	627	592
24.	Drago Bregar — Ljudska pravica Ljubljana	188	16	39	243	—
25.	Dravograd	164	50	50	264	180
26.	Fram	100	35	50	185	230
27.	Gorenja vas	90	36	23	155	90
28.	Gorenje-Fecro — Slovenj Gradec	95	10	10	115	73
29.	Gorje pri Bledu	610	123	106	839	753
30.	Gornja Radgona	520	150	200	870	371
31.	Gornji grad	134	65	65	264	207
32.	Gozd Martuljek	120	40	30	190	190
33.	Gradis — Ljubljana	160	4	30	194	138
34.	Hotiza — Lendava	6	22	10	38	—
35.	Hrastnik	295	13	391	700	603
36.	Idrija	453	157	432	1 042	897
37.	Ig pri Ljubljani	16	29	20	65	43
38.	Ilirska Bistrica	263	78	1 006	1 347	1 298
39.	IMP Ljubljana	353	57	48	458	567
40.	Impol — Slovenska Bistrica	374	202	253	829	784
41.	Inles — Ribnica	43	10	2	55	—
42.	Instalacija — Ljubljana	150	10	20	180	191
43.	Iskra Ljubljana	450	130	110	690	493
44.	Janez Trdina Mengeš	303	173	298	774	497
45.	Javornik — Koroška Bela	1 209	190	265	1 664	1 567
46.	Jesenice	1 585	288	310	2 183	2 012
47.	Jezerško	180	50	77	307	307
48.	Jugobanka Ljubljana	29	—	5	34	—
49.	Kamnik	874	217	198	1 289	1 238
50.	Kanal	113	38	28	179	—
51.	Kidričevo	79	7	54	140	169
52.	Kobarid	87	25	179	291	358
53.	Kočevje	336	67	59	462	411
54.	Kompas Ljubljana	34	5	1	40	70
55.	Komunalno podjetje Ljubljana	13	1	—	14	26
56.	Kozjak Maribor	178	75	48	299	249
57.	Kranj	1 500	600	1 000	3 100	3 100
58.	Kranjska gora	185	10	38	213	200
59.	Krlže pri Golniku	244	33	52	329	358
60.	Kum Trbovlje	354	50	54	458	669
61.	Laško	340	56	27	423	490
62.	Lenart	70	76	116	262	212
63.	Lesnina Ljubljana	137	8	8	153	100
64.	Lisca Sevnica	569	93	420	1 082	1 039
65.	Litija	350	100	286	736	710
66.	Litostroj Ljubljana	356	81	59	496	502
67.	Ljubljana-matica	4 455	2 325	1 066	7 846	7 418
68.	Ljubljanska banka — Ljubljana	—	—	—	—	17
69.	Ljubno ob Savinji	162	40	74	276	250
70.	Ljutomer	68	58	197	323	385
71.	Loče pri Poljčanah	103	76	67	246	262
72.	Logatec	139	96	128	383	269
73.	Lovrenc na Pohorju	271	82	29	382	370
74.	Luče ob Savinji	150	46	180	376	279
75.	Majšperk	57	30	65	152	150
76.	Maribor-matica	1 608	877	808	3 303	3 117
77.	Mariborski tisk — Maribor	200	30	40	270	220
78.	Matica — Murska Sobota	187	175	27	389	354
79.	Medvode	423	170	359	952	888
80.	Mežica	1 076	155	220	1 451	1 465
81.	Mozirje	310	100	91	501	504

PLANINSKO DRUŠTVO

VRSTA ČLANSTVA

Skupaj
1979Število
članstva
v letu
1978

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	VRSTA ČLANSTVA			Skupaj 1979	Število članstva v letu 1978
		odrasli člani	mladinci	pionirji		
82.	MTT Maribor	252	36	47	335	452
83.	Mura — Murska Sobota	182	27	42	251	304
84.	Nova Gorica	670	212	848	1 730	1 580
85.	Novo mesto	380	490	260	1 130	819
86.	Obalno PD Koper	563	197	518	1 278	1 384
87.	Obrtnik Ljubljana	200	26	158	384	495
88.	Oplotnica	50	30	40	120	115
89.	Ormož	52	39	104	195	160
90.	PAP Ljubljana	20	10	5	35	51
91.	Planinac — VP 1098 — Kranj	200	20	60	280	280
92.	Podbrdo	81	42	35	158	222
93.	Poljčano	402	130	353	885	722
94.	Polzela	156	36	162	354	285
95.	Postojna	169	89	442	700	909
96.	Prebold	408	125	684	1 217	1 000
97.	Prevalje	989	161	259	1 409	1 328
98.	PTT Celje	150	90	30	270	210
99.	PTT Ljubljana	1 117	177	208	1 502	1 485
100.	PTT Maribor	607	50	63	720	682
101.	Ptuj	210	308	500	1 018	1 170
102.	Radeče pri Zidanem mostu	577	121	243	941	871
103.	Radlje ob Dravi	150	57	50	257	222
104.	Radovljica	1 521	329	505	2 355	2 350
105.	Rašica šentvid	484	314	229	1 027	1 015
106.	Rateče-Planica	80	—	20	100	105
107.	Ravne na Koroškem	983	197	386	1 566	1 479
108.	Rimske Toplice	197	33	124	354	341
109.	Rogaška Slatina	222	48	84	354	345
110.	RTV Ljubljana	207	28	44	279	304
111.	Ruše pri Mariboru	400	265	684	1 349	1 187
112.	Saturnus Ljubljana	178	14	19	211	208
113.	Selška dolina — Železniki	327	163	275	765	789
114.	Sežana	284	108	387	779	786
115.	Sladki vrh	137	17	50	204	147
116.	Sloga — Rogatec-Straža	146	25	69	240	229
117.	Slovenijales Ljubljana	111	10	32	153	169
118.	Slovenj Gradec	209	272	142	623	321
119.	Slovenske Konjice	67	45	38	150	284
120.	Solčava	30	32	25	87	94
121.	Sovodnji	100	35	50	185	126
122.	Šentjur pri Celju	70	34	71	175	163
123.	Škofja Loka	1 170	201	174	1 545	1 357
124.	Šmarna gora — Vikrče	165	30	70	265	299
125.	Šoštanj	156	119	78	353	282
126.	Špič Ljubljana	105	51	47	203	48
127.	Tabor	14	12	—	26	—
128.	TAM Maribor	786	326	864	1 976	1 993
129.	Tehnika Ljubljana	70	—	—	70	37
130.	Točmin	570	220	480	1 270	1 104
131.	Tomos Koper	288	68	100	456	540
132.	Trbovlje	925	238	453	1 616	1 508
133.	Triglav — Sevnica	100	20	—	120	30
134.	Trimis — Trebnje	35	3	3	41	60
135.	Tržič	483	78	563	1 124	1 083
136.	Velenje	862	380	770	2 012	1 670
137.	Velike Lašče	39	11	15	65	99
138.	Vevče — Ljubljana	164	63	74	301	288
139.	Viator — Ljubljana	138	31	41	210	205
140.	Viharnik — Ljubljana	117	47	15	179	231
141.	Vipava	94	154	68	316	207
142.	Vitanje	67	64	95	226	291
143.	Vransko	70	40	300	410	283
144.	Vrhnik	620	105	149	874	861
145.	Vuzenica	97	24	84	205	288
146.	Zabukovica	911	123	446	1 480	1 474
147.	Zagorje ob Savi	1 046	218	471	1 735	1 541
148.	Zreče	150	70	40	260	280
149.	Zalec	285	43	198	526	410
150.	Železar Štore	198	20	23	241	207
151.	Železničar Celje	176	21	99	296	229
152.	Železničar Ljubljana	587	134	108	829	898
153.	Železničar Maribor	512	51	123	686	662
154.	Zičnica Ljubljana	25	—	1	26	60
155.	Ziri nad Škofjo Loko	622	80	245	947	840

Skupaj: 54 779 17 248 27 743 99 770 93 532

V letu 1978: 50 976 16 517 26 039 93 532

Razlika: + 3 803 + 731 + 1 704 + 6 238

PREGLED INVESTICIJ ZA NADELAVO, POPRAVILO IN MARKIRANJE POTOV V LETU 1979

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	INVESTIRANO						Skupne investicije v letu 1979
		iz lastnih sredstev	prosto-voljno delo	v vrednosti	sub-vencija PZS	druge sub-vencije	posojilo	
		din	ur	din	din	din	din	
1.	Aero — Celje	—	—	—	—	—	—	
2.	Ajdovščina	240,00	14	980,00	—	—	1 220,00	
3.	APD Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
4.	Avtomontaža Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
5.	Avtotehna Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
6.	Bled	5 500,00	465	32 550,00	—	—	38 050,00	
7.	Bohinj-Srednja vas	3 030,80	—	—	—	15 000,00	18 030,80	
8.	Bohinjska Bistrica	1 500,00	20	1 400,00	—	—	2 900,00	
9.	Bohor Senovo	600,00	62	4 340,00	—	—	4 940,00	
10.	Borovnica	—	—	—	—	—	—	
11.	Bovec	—	32	2 240,00	—	—	2 240,00	
12.	Brežice	—	—	—	—	—	—	
13.	Celje	8 108,00	90	6 300,00	2 450,00	—	16 856,00	
14.	Cerknica	—	—	—	—	—	—	
15.	Cerkno	36 200,00	336	23 520,00	—	—	59 720,00	
16.	Črna na Koroškem	2 872,70	20	1 400,00	3 000,00	—	7 272,70	
17.	Črnomelj	—	—	—	—	—	—	
18.	Črnuče	—	—	—	—	—	—	
19.	Delo Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
20.	Dol pri Hrastniku	1 500,00	62	4 340,00	—	—	5 840,00	
21.	Domžale	—	—	—	5 000,00	—	5 000,00	
22.	Donit — Velika Loka	—	—	—	—	—	—	
23.	Dovje-Mojstrana	—	62	4 340,00	—	—	4 340,00	
24.	Dravograd	—	—	—	—	—	—	
25.	Fram	300,00	20	1 400,00	—	—	1 700,00	
26.	Gorenja vas	—	—	—	—	—	—	
27.	Gorenje-Fecro — Slovenj Gradec	—	—	—	—	—	—	
28.	Gorje pri Bledu	38 242,00	133	9 310,00	—	—	47 552,00	
29.	Gornja Radgona	—	—	—	—	—	—	
30.	Gornji grad	—	—	—	—	—	—	
31.	Gozd Martuljk	—	—	—	—	—	—	
32.	Gradis — Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
33.	Hrastnik	1 100,00	10	700,00	—	—	1 800,00	
34.	Idrija	480,00	58	4 060,00	—	—	4 540,00	
35.	Ig pri Ljubljani	—	—	—	—	—	—	
36.	Ilirska Bistrica	—	—	—	—	—	—	
37.	IMP Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
38.	IMPOL — Slovenska Bistrica	—	285	19 950,00	—	—	19 950,00	
39.	Inles Ribnica	—	—	—	—	—	—	
40.	Instalacija Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
41.	Iskra Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
42.	Janez Trdina Mengeš	1 000,00	40	2 800,00	—	5 000,00	8 800,00	
43.	Javornik Koroška Bela	2 000,00	60	4 200,00	—	—	6 200,00	
44.	Jesenica	10 600,00	105	7 350,00	7 500,00	—	25 450,00	
45.	Jezersko	—	300	21 000,00	6 000,00	—	27 000,00	
46.	Jugobanka Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
47.	Kamnik	25 000,00	233	16 310,00	10 000,00	—	51 310,00	
48.	Kanal	—	—	—	—	—	—	
49.	Kidričevo	—	—	—	—	—	—	
50.	Kobarid	—	730	51 100,00	8 000,00	—	59 100,00	
51.	Kočevo	11 000,00	30	2 100,00	—	—	13 100,00	
52.	Kompas Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
53.	Komunalno podjetje Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
54.	Kozjak Maribor	—	42	2 940,00	—	—	2 940,00	
55.	Kranj	34 000,00	360	25 200,00	5 000,00	—	64 200,00	
56.	Kranjska gora	—	—	—	—	—	—	
57.	Križe pri Golniku	5 860,00	70	4 900,00	—	—	10 760,00	
58.	Kum Trbovlje	—	—	—	—	—	—	
59.	Laško	5 350,00	15	1 050,00	—	—	6 400,00	
60.	Lenart	—	—	—	—	—	—	
61.	Lendava	—	—	—	—	—	—	
62.	Lesnina Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
63.	Lisca Sevnica	1 890,00	85	5 950,00	—	—	7 840,00	
64.	Litija	465,00	50	3 500,00	—	—	3 965,00	
65.	Litostroj Ljubljana	143 198,45	664	46 480,00	—	—	189 678,45	
66.	Ljubljana-matica	—	1 200	84 000,00	20 000,00	—	104 000,00	
67.	Ljubljanska banka — Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
68.	Ljubno ob Savinji	4 694,00	258	18 060,00	4 000,00	—	26 754,00	
69.	Ljudska pravica — Ljubljana	—	—	—	—	—	—	
70.	Ljutomer	—	—	—	—	—	—	
71.	Loče pri Poljčanah	406,00	21	1 470,00	—	—	1 876,00	
72.	Logatec	—	—	—	4 000,00	—	4 000,00	
73.	Lovrenc na Pohorju	—	—	—	—	—	—	
74.	Luče ob Savinji	—	—	—	—	—	—	
75.	Majšperk	—	—	—	—	—	—	
76.	Maribor-matica	860,00	190	13 300,00	—	—	14 160,00	
77.	Mariborski tisk — Maribor	—	—	—	—	—	—	
78.	Matica — Murska Sobota	—	—	—	—	—	—	
79.	Medvode	25 000,00	120	8 400,00	15 000,00	—	48 400,00	
80.	Mežica	—	—	—	—	50 000,00	50 000,00	

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	INVESTIRANO					posojilo	Skupne investicije v letu 1979
		iz lastnih sredstev	prostovoljno delo	v vrednosti	subvencija PZS	druge subvencije		
		din	ur	din	dln	din		
81.	Mozirje	680,00	68	4 760,00	—	—	—	5 440,00
82.	MTT Maribor	—	—	—	—	—	—	—
83.	Mura — Murska Sobota	395,00	32	2 240,00	—	—	—	2 635,00
84.	Nova Gorica	400,00	60	4 200,00	—	—	—	4 600,00
85.	Novo mesto	—	—	—	—	—	—	—
86.	Obalno PD Koper	61,00	152	10 640,00	—	—	—	10 701,00
87.	Obtrnik Ljubljana	19 700,00	42	2 940,00	—	—	—	22 640,00
88.	Oplojnica	—	—	—	—	—	—	—
89.	Ormož	—	—	—	—	—	—	—
90.	PAP Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—
91.	Planinac — VP 1098 — Kranj	—	840	57 800,00	—	—	—	57 800,00
92.	Podbrdo	700,00	16	1 120,00	—	—	—	1 820,00
93.	Poljčane	1 500,00	150	10 500,00	—	—	—	12 000,00
94.	Polzela	340,55	49	3 430,00	—	—	—	3 770,55
95.	Postojna	—	—	—	—	—	—	—
96.	Prebold	1 300,00	80	5 600,00	—	—	—	6 900,00
97.	Prevalje	—	9	630,00	—	—	—	630,00
98.	PTT Celje	—	—	—	—	—	—	—
99.	PTT Ljubljana	1 640,75	147	10 290,00	—	—	—	11 930,75
100.	PTT Maribor	—	18	1 260,00	—	—	—	1 260,00
101.	Ptuj	—	—	—	—	—	—	—
102.	Radeče pri Zidanem mostu	38 079,80	400	28 000,00	25 000,00	—	—	91 079,80
103.	Radlje ob Dravi	—	—	—	—	—	—	—
104.	Radovljica	2 000,00	130	9 100,00	—	—	—	11 100,00
105.	Rašica — Sentvid	2 743,00	64	4 480,00	—	—	—	7 223,00
106.	Rateče — Planica	—	—	—	—	—	—	—
107.	Ravne na Korškem	—	40	2 800,00	—	—	—	2 800,00
108.	Rimsko Toplice	2 770,00	72	5 040,00	—	—	—	7 810,00
109.	Rogaška Slatina	1 870,00	45	3 150,00	—	—	—	5 020,00
110.	RTV Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—
111.	Ruše pri Mariboru	800,00	120	8 400,00	3 000,00	—	—	12 200,00
112.	Seturnus Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—
113.	Selska dolina Železniki	2 000,00	50	3 500,00	—	—	—	5 500,00
114.	Sežana	253,00	56	3 920,00	—	—	—	4 173,00
115.	Sladki vrh	—	—	—	—	—	—	—
116.	Sloga — Rogatec-Straža	—	—	—	—	—	—	—
117.	Slovenjales — Ljubljana	—	—	—	—	—	—	806,00
118.	Slovenj Gradec	456,00	5	350,00	—	—	—	280,00
119.	Slovenske Konjice	260,00	—	—	—	—	—	6 790,00
120.	Solčava	2 240,00	85	4 550,00	—	—	—	3 755,30
121.	Sovodnje	395,30	48	3 380,00	—	—	—	—
122.	Sentjur pri Celju	—	—	—	—	—	—	—
123.	Škofja Loka	543,00	25	1 750,00	2 000,00	—	—	4 293,00
124.	Šmarna gora — Vikrče	1 000,00	240	18 800,00	3 500,00	—	—	23 300,00
125.	Šoštanj	—	—	—	—	—	—	—
126.	Spik Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—
127.	Tabor	—	—	—	—	—	—	—
128.	TAM Maribor	—	—	—	—	—	—	—
129.	Tehnika Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—
130.	Tolmin	—	—	—	—	—	—	—
131.	Tomos Koper	—	—	—	—	—	—	—
132.	Trbovlje	9 326,00	116	8 120,00	—	—	—	17 446,00
133.	Triglav Sevnica	—	—	—	—	—	—	—
134.	Trimo Trebnje	—	—	—	—	—	—	—
135.	Tržič	4 000,00	560	39 200,00	—	—	—	43 200,00
136.	Velenje	—	68	4 760,00	—	—	—	4 760,00
137.	Velike Lašče	—	—	—	—	—	—	—
138.	Vevče — Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—
139.	Viator — Ljubljana	3 373,20	250	17 500,00	3 500,00	—	—	24 373,20
140.	Viharnik — Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—
141.	Vipava	—	10	700,00	—	—	—	700,00
142.	Vitanje	—	—	—	—	—	—	—
143.	Vransko	3 000,00	220	15 400,00	—	—	—	18 400,00
144.	Vrhnika	400,00	62	4 340,00	—	—	—	4 740,00
145.	Vuzenica	—	—	—	—	—	—	—
146.	Zabukovica	6 900,00	50	3 500,00	—	—	—	10 400,00
147.	Zagorje ob Savi	2 970,00	73	5 110,00	—	—	—	8 080,00
148.	Zreče	—	—	—	—	—	—	—
149.	Zalec	—	—	—	1 500,00	—	—	1 500,00
150.	Zelezar Štore	—	—	—	—	—	—	—
151.	Železničar Celje	—	—	—	—	—	—	—
152.	Železničar Ljubljana	1 400,00	50	3 500,00	5 000,00	—	—	9 900,00
153.	Železničar Maribor	—	—	—	—	—	—	—
154.	Žižnica — Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—
155.	Žiri nad Škofjo Loko	410,00	96	6 720,00	—	—	—	7 130,00
156.	Nabava jeklene vrvi	—	—	—	37 376,85	—	—	37 376,85
	Skupaj:	484 901,55	10 820	758 400,00	170 826,85	70 000,00	—	1 484 128,40
	Leta 1978:	442 136,85	11 616	699 960,00	311 421,00	61 500,00	—	1 515 017,85
	Razlika:	+ 42 764,70	— 795	+ 58 440,00	— 140 594,15	+ 8 500,00	—	— 30 889,45

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	PLANINSKA POSTOJANKA	Iz lastnih sredstev	prosto-
			din	voljno delo ure
1.	Ajdovščina	Zavetišče Antona Bavčerja na Čavnu	49 592,00	2 063
		Iztokova koča pod Golaki	2 940,00	182
2.	Bohinj-Srednja vas	Koča pod Bogatinom	31 221,00	—
		Vodnikov dom na Vellem polju	279 708,85	119
		Koča na Uskovnici	9 113,30	—
3.	Bohinjska Bistrica	Koča dr. Janeza Mencingerja	65 000,00	30
4.	Bohor Senovo	Koča na Bohorju	42 000,00	1 600
5.	Bovec	Gradnja planinskega doma na Kaninu	—	44
6.	Čelje	Bivak pod Ojstrico	1 340,00	20
		Kocbekov dom na Korošici	11 390,00	55
		Frišaufov dom na Okrešlju	4 100,00	80
		Gradnja doma v Logarski dolini	2 770 243,60	—
7.	Cerkno	Zavetišče na Robidenskem brdu	3 000,00	—
		Planinski dom A. Zvana-Borisa na Poreznu	20 000,00	400
		Planin.-lovski dom na Črnem vrhu nad Novaki	56 110,00	211
8.	Črna na Koroškem	Dom na Smrekovcu	110 600,00	250
		Zavetišče Ježovo pod Raduho	12 000,00	70
		Zavetišče Pudgarsko	4 000,00	—
9.	Črnuče	Dom na Črnučah	9 500,00	120
10.	Dol pri Hrastniku	Dom v Gorah	207 000,00	1 725
11.	Dovje-Mojstrana	Aljažev dom v Vratih	127 090,00	580
12.	Gorje pri Bledu	Dom Planika pod Triglavom	45 729,40	168
		Tržaška koča na Dolci	53 852,40	132
13.	Gornji grad	Dom na Menini planini	—	3 400
14.	Gozd-Martuljek	Bivak pod špičkom	—	50
15.	Hrastnik	Koča na Kalu	40 000,00	—
16.	Idrija	Pirnatova koča na Javorniku	—	846
		Dom Rudar Vojsko	66 200,00	510
		Koča na Hleviški planini	86 100,00	1 010
		Zavetišče na Jelenku	7 000,00	100
17.	Ilirska Bistrica	Planinsko zavetišče na Vel. Snežniku	61 153,25	2 941
18.	Impol Slovenska Bistrica	Štuhecov dom pri Trah kraljih	—	75
19.	Janeza Trdina Mongeš	Mengeška koča na Gobavici	36 000,00	700
20.	Javornik-Koroška Bela	Dom Valentina Staniča pod Triglavom	—	576
		Prešernova koča na Stolu	133 152,05	—
		Dom Pristava na Javorniskem rovtu	28 489,70	120
		Kovinarska koča na Zasplski planini	25 841,95	120
21.	Jesenice	Erjavčeva koča na Vršiču	50 000,00	120
		Tičarjev dom na Vršiču	10 787,00	86
		Koča pri izviru Soče v Trenti	8 010,00	85
		Zavetišče pod Špičkom	50 000,00	300
		Zavetišče železarjev na Zadnjem Voglu	7 455,00	60
		Lipovčeva koča v Martuljku	—	75
		Bivak I (Vel. Dnina)	2 500,00	80
		Bivak II (Pod Rokavi)	3 200,00	90
		Bivak III (Za Akom)	1 480,00	30
		Bivak IV (Na Rušju)	2 880,00	70
		Gradnja koče na Golici	—	—
22.	Jezerško	Češka koča na Sp. Ravnah	30 000,00	180
23.	Kamnik	Koča na Jermanovih vratih (Kamniško sedlo)	144 806,50	156
		Cojzova koča na Kokrskem sedlu	389 646,75	815
		Bivak GRS na Velikih podih	—	20
	— postaja GRS	Gradnja koče na planini Kuhinja na Kobarškem Stolu	78 734,55	1 433
24.	Kobarid	Dom na Kozjaku	—	60
25.	Kozjak Maribor	Dom Kokrškega odreda na Kališču	150 000,00	767
26.	Kranj	Planinski dom na Gospincu	250 000,00	—
27.	Kranjska gora	Koča na Gozdu	—	—
		Mihov dom	673,10	42
28.	Križe pri Golniku	Koča na Križki gori	45 598,00	1 120
		Zavetišče v Gozdu	65 971,00	590
29.	Kum Trbovlje	Koča na Kumu	110 000,00	1 288
30.	Laško	Koča na Šmohorju	—	300
31.	Lisca Sevnica	Tončkov dom na Lisci	189 700,00	—
		Jurkova koča na Lisci	9 125,00	130
32.	Ljubljana-matica	Dom na Komni	—	—
		Koča pri Triglavskih sedmerih Jezerih	22 387,45	150

INVESTICIJ V LETU 1979

Investirano						
V vrednosti	subvencija PZS	druge subvencija	dotacija DD	posojilo PZS	drugo posojilo	Skupne investicije leta 1979
din	din	din	din	din	din	din
144 310,00	130 000,00	45 000,00	—	—	—	368 902,00
12 740,00	—	—	—	—	—	15 680,00
—	70 000,00	—	—	—	—	101 221,00
8 330,00	280 000,00	—	—	—	—	568 038,85
—	—	55 700,00	—	—	—	64 813,30
2 100,00	—	—	—	—	185 000,00	252 100,00
112 000,00	—	200 000,00	—	—	—	354 000,00
3 080,00	1 219 605,30	—	—	—	—	1 222 685,30
1 400,00	24 000,00	—	—	—	—	26 740,00
3 850,00	—	—	—	—	—	15 240,00
5 600,00	—	—	—	—	—	9 700,00
—	—	—	—	—	—	2 770 243,60
—	—	—	—	—	—	3 000,00
28 000,00	—	—	—	—	—	48 000,00
14 770,00	—	—	—	—	—	70 880,00
17 500,00	—	—	—	—	—	128 100,00
4 900,00	—	—	—	—	—	16 900,00
—	—	—	—	—	—	4 000,00
8 400,00	—	—	—	—	—	17 900,00
120 750,00	—	25 000,00	—	—	—	352 750,00
40 600,00	350 000,00	370 000,00	—	—	—	887 690,00
11 760,00	201 714,30	—	—	—	—	259 203,70
9 240,00	50 000,00	—	—	—	—	113 092,00
238 090,00	25 000,00	78 100,00	—	—	—	341 100,00
3 500,00	—	—	—	—	—	3 500,00
—	—	—	—	40 000,00	—	80 000,00
59 220,00	50 000,00	—	—	—	—	109 220,00
35 700,00	—	—	—	—	—	101 900,00
70 700,00	—	—	—	—	—	158 800,00
7 000,00	—	—	—	—	—	14 000,00
205 870,00	78 578,15	57 000,00	—	—	—	403 101,40
5 250,00	—	—	—	—	—	5 250,00
49 000,00	—	—	—	—	—	85 000,00
40 320,00	60 000,00	—	—	—	—	100 320,00
—	63 550,00	—	—	—	—	196 702,05
8 400,00	—	—	—	—	—	36 859,70
8 400,00	—	—	—	—	—	34 241,95
8 400,00	100 000,00	—	—	—	—	158 400,00
6 020,00	—	—	—	—	—	16 807,00
5 950,00	—	—	—	—	—	13 960,00
21 000,00	400 000,00	—	—	—	—	471 000,00
4 200,00	—	—	—	—	—	11 655,00
5 250,00	—	—	—	—	—	5 250,00
5 600,00	24 000,00	—	—	—	—	32 100,00
6 300,00	—	—	—	—	—	9 500,00
2 100,00	—	—	—	—	—	3 580,00
4 900,00	—	—	—	—	—	7 580,00
—	100 000,00	—	—	—	—	100 000,00
12 600,00	140 000,00	—	—	—	—	162 600,00
—	—	—	—	—	—	—
10 920,00	357 980,20	—	—	—	—	513 706,70
57 050,00	—	—	—	—	—	445 696,75
1 400,00	—	—	—	—	—	1 400,00
—	—	—	—	—	—	—
100 210,00	—	—	—	—	—	178 944,55
4 200,00	—	—	—	—	108 733,00	112 933,00
53 690,00	301 343,00	200 000,00	100 000,00	—	400 000,00	1 205 033,00
—	—	—	—	—	—	250 000,00
—	122 013,00	—	—	—	—	122 013,00
2 940,00	—	—	—	—	—	3 613,10
78 400,00	142 771,00	50 000,00	—	—	—	316 769,00
41 300,00	—	10 000,00	—	—	—	117 271,00
90 160,00	—	4 000,00	—	—	—	204 160,00
21 000,00	—	—	—	—	—	21 000,00
—	—	—	—	—	—	189 700,00
9 100,00	—	25 000,00	—	—	—	43 225,00
—	—	347 997,00	—	—	—	347 997,00
10 500,00	120 000,00	—	—	—	—	152 887,45

din

ure

		iz lastnih sredstev	prosto- voljno delo
		din	ure
	Triglavski dom na Kredarici	186 680,75	—
	Dom v Kamniški Bistrici	179 975,90	—
	Bivak pod Skuto	100 000,00	—
	Antejev bivak na Travniku	9 204,00	150
33. Ljubno ob Savinji	Gradnja doma na Klokočevniku	22 421,00	717
34. Loče	Koča na Loki pod Raduho	—	300
35. Luče	Koča na Žavcarjevem vrhu	—	370
36. Maribor-matica	Mariborska koča	—	180
	Razgledni stolp pri Mariborski koči	17 950,00	—
37. Medvode	Koča Tamar	120 000,00	—
39. Mežica	Dom na Peci	30 281,25	270
	Koča na Grohatu pod Raduho	27 634,25	304
	Zavetišče v Heleni (Podpeca)	25 000,00	—
	Zavetišče pri Pucu	16 537,00	—
	Zavetišča Mihev v Podpeci	28 600,00	—
39. Mozirje	Brunarica v Savinjskem gaju	1 500,00	54
40. Nova Gorica	Planinski dom Kekec	96 770,00	60
	Dom dr. Klementa Juga v Lepeni	13 400,00	220
	Gomiščkovo zavetišče na Krnu	16 500,00	544
41. Novo mesto	Dom Vinka Padersiča na Gorjancih	20 000,00	—
	Izgradnja Koče pri Krnskih jezerih	8 330,00	—
42. Obalno PD Koper	Tumova koča na Slavniku	4 524,00	—
43. Obrtnik Ljubljana	Mihelčičev dom na Govejku	12 578,10	302
44. Planinac — VP 1098 — Kranj	Planinski dom na Slji pod Košuto	11 820,00	1 470
45. Podbrdo	Dom Zorka Jelničiča na Črni prsti	23 000,00	382
46. Poljčane	Dom na Boču	80 000,00	2 800
47. Postojna	Vojkova koča na Nanosu	17 800,00	150
	Koča Mladika na Pečni rebri	9 000,00	50
48. Prebold	Dom pod Reško planino	30 000,00	300
49. Prevalje	Dom na Uršlji gori	3 799,60	883
50. PTT Ljubljana	Poštarski dom na Vrščiču	—	—
51. PTT Maribor	Poštarski dom pod Plešivcem	31 216,55	150
52. Radeče pri Zidanem mostu	Gašperjeva koča pod Vel. Kozjem	18 000,00	100
53. Radovljica	Roblekov dom na Begunjščici	—	50
	Valvazorjev dom pod Stolom	22 065,00	60
	Pogačnikov dom pri Kriških jezerih	13 494,00	24
54. Rašica — Šentvid	Pl. dom Rašica z razglednim stolpom	68 251,25	1 170
55. Ravne na Koroškem	Koča na Naravskih ledinah	—	1 000
56. Rimske Toplice	Koča na Kopitniku	49 499,00	88
57. Rogaška Slatina	Zavetišče na Donački gori	2 459,00	38
58. Ruše	Ruška koča na Pohorju	780 000,00	1 100
59. Za Selško dolino v Železnikih	Koča na Ratitovcu	165 000,00	2 300
60. Sladki vrh	Ribniška koča na Pohorju	90 000,00	250
61. Sloga — Rogatec-Straža	Gradnja pl. doma pod Donačko goro	—	—
62. Slovenske Konjice	Razgledni stolp na Rogli	2 600,00	—
63. Solčava	Koča pod Ojstrico	—	120
64. Sovodnj	Gradnja koče na Ermanovcu	20 646,50	657
65. Škofja Loka	Koča Škofjeloškega odreda na Blegošu	36 428,00	—
	Dom Borisa Zihlerla na Lubniku	79 012,25	377
66. Tolmin	Koča na Razor planini	109 823,55	5 100
67. Trbovlje	Dom na Mrzlici	40 744,00	2 130
68. Trzin	Dom na Zelenici	30 000,00	100
	Dom na Kolcah	36 000,00	50
	Bivak v Storžiču	4 000,00	120
	Koča na Dobriči	5 980,00	400
69. Velenje	Dom na Paškem Kozjaku	35 000,00	653
70. Viator	Koča na Planini pri jezeru	16 405,70	272
71. Vransko	Koča na Čretl	7 000,00	250
72. Vrhnika	Zavetišče na Planini z razglednim stolpom	3 000,00	80
73. Zabukovica	Dragotov dom na Homu	5 317,60	800
74. Železničar Ljubljana	Kosijev dom na Vogarju	132 000,00	350
75. Žiri nad Škofjo Loko	Dom na Goropekah	40 410,00	577
76. PZS	Mladinski center v Bavšici	—	3 814
	Poslovni stroški Gospodarske komisije	—	—
	Skupaj:	8 979 941,70	57 428
	V letu 1978:	7 194 491,15	71 834
	Razlika:	+ 1 785 450,55	— 14 406

Investirano

v vrednosti	subvencija PZS	dotacija DD	druge subvencije	posojilo PZS	drugo posojilo	Skupne investicije leta 1979
						din
din	din	din	din	din	din	din
—	—	—	—	—	—	185 680,75
—	—	—	—	—	—	179 975,90
—	100 000,00	—	—	—	—	200 000,00
10 500,00	—	—	—	—	—	19 704,00
50 190,00	—	28 500,00	—	—	—	101 111,00
21 000,00	150 000,00	23 000,00	—	—	229 913,25	422 913,25
25 900,00	—	188 535,00	—	—	—	194 435,00
12 600,00	—	7 360,00	—	—	—	19 960,00
—	—	—	—	—	—	17 950,00
—	—	—	—	—	—	120 000,00
18 900,00	110 504,00	50 000,00	—	—	—	209 685,25
21 280,00	120 000,00	—	—	—	—	168 914,25
—	—	—	—	—	—	25 000,00
—	—	—	—	—	—	16 537,00
—	—	—	—	—	—	28 800,00
3 780,00	—	—	—	—	—	5 280,00
4 200,00	—	—	—	—	—	100 970,00
15 400,00	—	—	50 000,00	—	—	28 800,00
38 080,00	—	—	—	—	—	104 580,00
—	—	—	—	—	—	20 000,00
—	—	254 195,00	—	—	—	262 525,00
—	—	10 000,00	—	—	—	14 524,00
21 140,00	—	—	—	—	—	33 718,10
102 900,00	—	144 254,34	—	—	—	258 974,34
28 740,00	—	—	—	—	—	49 740,00
196 000,00	—	—	—	—	2 780,00	278 780,00
10 500,00	—	—	—	—	—	28 300,00
3 500,00	—	—	—	—	—	12 500,00
21 000,00	—	35 000,00	—	—	—	86 000,00
61 810,00	210 000,00	217 000,00	—	—	—	492 609,60
—	250 065,00	—	—	—	146 639,36	396 704,36
10 500,00	—	—	—	—	—	41 716,55
7 000,00	—	—	—	—	—	25 000,00
3 500,00	—	—	—	—	—	3 500,00
4 200,00	—	—	—	—	—	26 285,00
1 680,00	240 000,00	—	—	—	150 000,00	405 174,00
81 900,00	—	—	—	—	—	150 151,25
70 000,00	—	—	—	—	—	70 000,00
6 160,00	—	—	—	—	—	55 650,00
2 520,00	—	—	—	—	—	4 979,00
77 000,00	50 000,00	—	—	—	1 220 000,00	2 127 000,00
161 000,00	60 000,00	20 000,00	—	—	—	407 000,00
17 500,00	—	—	—	—	510 000,00	617 500,00
—	—	—	50 000,00	—	—	50 000,00
—	—	—	—	—	—	2 600,00
8 400,00	120 000,00	—	—	—	—	128 400,00
45 890,00	—	80 000,00	50 000,00	—	—	196 636,50
—	—	—	—	—	—	35 428,00
26 390,00	—	25 000,00	—	—	—	130 402,00
357 000,00	240 157,00	—	—	202 932,55	—	909 913,10
140 100,00	—	189 462,00	50 000,00	—	—	429 306,00
7 000,00	80 000,00	—	—	—	—	118 000,00
3 500,00	—	—	—	—	—	39 500,00
8 400,00	—	—	—	—	—	12 400,00
28 000,00	—	—	—	—	—	33 880,00
45 710,00	—	185 000,00	—	—	—	265 710,00
19 040,00	—	—	—	—	—	35 446,70
17 500,00	—	—	—	—	—	24 500,00
5 600,00	—	—	—	—	—	8 600,00
56 000,00	—	—	—	—	—	61 317,60
24 500,00	—	—	5 000,00	—	—	208 500,00
40 390,00	—	—	—	—	—	80 800,00
266 980,00	600 000,00	—	—	—	—	866 980,00
—	238 029,00	—	—	—	—	238 029,00
4 071 760,00	6 979 309,95	2 904 603,34	350 000,00	242 932,55	2 953 065,61	26 472 612,90
4 310 040,00	4 112 226,65	1 866 594,00	83 116,00	295 000,00	2 804 443 70	20 665 911,50
— 238 280,00	+ 2 867 083,30	+ 1 038 009,34	+ 266 884,00	— 52 067,45	+ 148 621,91	+ 5 806 701,40

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
1.	1.—2. 1.	Mała planina	Marko Sušnik Edvard Osolnik	delavec delavec	1. 2. 1960 26. 8. 1953	Smrečje Črna
2.	2.—3. 1.	Dom na Mali planini	Fani Vovk	oskrbnica	1944	—
3.	14.—16. 1.	Golte	Silvano Čeremak Franc Lubi Zoran Glišič	delavec delavec delavec	10. 1. 1955 25. 10. 1953 25. 11. 1950	— — —
4.	4. 2.	Mojstrovka	Janez Knific	—	1957	—
5.	25.—26. 2.	Vršič — Koritnica	Trink Lang Charlotte	gospodinja	6. 12. 1925	Villach
6.	1. 3.	Mrzla gora — Okrešelj	Matjaž Pečovnik	—	—	—
7.	25. 3.	Porezen	Andrej Rupert	—	—	—
8.	1. 4.	Podljubelj	Anton Prestor	dipl. vet.	7. 1. 1941	Tržič
9.	16. 4.	Polhograjska Grmada	Franc Krajšek	upokojenec	1906	Ljubljana
10.	22. 4.	Južno pobočje Krvavca	Blaž Oblak	delavec	25. 5. 1957	Medvode
11.	1. 5.	Ob gozdni poti na Šmarno goro	Martin Rozman	—	37 let	Sp. Pirnica
12.	16. 5.	Planina Preval	Srečko Maver	učenec	3. 7. 1966	Bistrica
13.	23. 5.	Peca	Kristjan Humar	alpinist	24. 7. 1957	Mežica
14.	2. 6.	V steni Kuklarjš na Veliki planini	Srečko Pirc	učenec	2. 10. 1965	Domžale
15.	10. 6.	Ratitovec	Leon Širc	delavec	13. 11. 1954	Železniki
16.	24.—26. 6.	Hudičev steber v Prisojniku	Marko Domevšek Gorazd Jeršin	študent študent	21. 11. 1959 14. 10. 1959	Jesenice Jesenice
17.	4.—5. 7.	Stenar—Triglav—Vrata	Tomaž Mihelič	varnostnik	25. 6. 1954	Ljubljana
18.	8. 7.	Krvavec	Volodja Tkačev	pilot	—	—
19.	9. 7.	Zg. Krma	Janko Merhar	upokojenec	31. 1. 1905	Potoki
20.	9. 7.	Severna triglavska stena	Jan Minarik	žerjavovodja	21. 8. 1959	Rakovnik
21.	10. 7.	Komna	Laura Kreith	otrok	21. 2. 1968	—
22.	11.—12. 7.	Severna triglavska stena	Edvard Velisek Eva Viteškova	— —	22. 7. 1953 14. 8. 1946	Gotwaldovo Gotwaldovo
23.	11.—12. 7.	Rodica	Barbara Režinger	—	27. 9. 1963	Bled
24.	14. 7.	Komna	Rosemary Reinhard	—	18. 7. 1920	—

REFERENCI		Vzroki nesreče	Poškodbe	Stroški za posamezno reševalno akcijo din
državljanstvo	stalno bivališče			
Jug.	Smrečje — Stahovica Črna 13, p. Stahovica	pri montaži plinske luči prišlo do eksplozije	opekline po rokah, telesu in obrazu	3 446,00
Jug.	Velika planina	družinski prepir	prestrašena in zmedena z različnimi poškodbami po telesu	2 746,80
Jug.	Rovinj, Vrata na obalo 3 Celje, Dobojska 4 Velenje, Koroška 8	zaradi tehnične napake se je pretrgala nosilna vrh gondolske žičnice in padla 30 m globoko	zlom obeh goleni pretres možganov, udarci po glavi lažje poškodbe po rokah	3 521,00
Jug.	Šentvid	padec pri smučanju	zlom noge	375,00
Avstr.	Villach	prehud napor	srčna bolnica	6 354,00
Jug.	Slovenska Bistrica, Prečna ulica	klical na pomoč, ker ga je pri sestopu po centralnem žlebu zajel plaz in odnesel okrog 30 m navzdol	manjše poškodbe na nogi	1 161,00
Jug.	Petkovec pri Logatcu	pri sestopanju po strmini in ledeni vesini padel in drsel okrog 200 m	smrtna	—
Jug.	Tržič, Ročevnica 91	zaradi slabe opreme v izredno strmih in skalnatem svetu padel in zdrsnil okrog 50 m	smrtna	1 731,00
Jug.	Ljubljana, Erjavčeva cesta 22	pri sestopanju zdrsnil in drsel okrog 80 m	praske in udarci po telesu	137,50
Jug.	Medvođe 107/b	zaradi zelo močnega vetra na zmaju strmoglavil	zlom lobanjskega dna in reber ter hude notranje poškodbe	—
Jug.	Sp. Pirniče 41	pri sestopanju na spolzki poti zdrsnil in padel 10 m globoko	smrtna	—
Jug.	Bistrica 188 pri Tržiču	pri plezanju se mu je odtrgala skala in je zgrmel okrog 30 m v globino	razne odrgnine	1 812,00
Jug.	Mežica, Trg svobode 2	nerodno stopil	izpahnil nogo	—
Jug.	Domžale, Ljubljanska 83	na mokri travi zdrsnil in padel okrog 30 m čez steno v grapo	smrtna	7 075,20
Jug.	Železniki	zaradi izravanega oprimka omahnil in padel nekaj deset metrov navzdol in obležal	po prenosu v dolino podlegel poškodbam — smrtna	—
Jug.	Jesenice, Titova 2 a Jesenice, Medvedova 7	slab oprimek je povzročil padec prvega v plezalni navezi	smrtna brez poškodb	12 849,25
Jug.	Litija, Bemova 13	snežni plaz	smrtna	21 701,30
Jug.	Ljubljana	med tečajem letalcev-reševalcev se je elisa helikopterja zasekala v tla	hude notranje poškodbe — smrtna	—
Jug.	Jesenice, Ulica prvoborca 9	zdrsnil na snežišču v Kurici	udarci na glavo, hrbtenico in levo stegno ter raztrgan palec na desni roki	—
ČSSR	Kuštava, Rakovnik, ČSSR	v plezalni navezi se mu je odtrgal stop in je padel 14 m globoko	poškodbe leve noge in odrgnine po telesu	274,00
ZDA Californija	12 Oakside Place Davis California	napad vnetja slepega črevesa	—	1 000,00
ČSSR ČSSR	Gotwaldov, Vršava 140, ČSSR Gotwaldov, Padelky 3916	pod Zlatorogovimi policami sta se zaplezala in brez hrane 4 dni bivakirala v steni	prezebla in izčrpana vendar brez poškodb	3 682,40
Jug.	Bled, Svobode 49	spotaknila se je in padla okrog 100 m pod steno	rane na glavi, odrgnine po obrazu in rokah ter bolečine v kolkih	1 440,00
ZDA	Sunland California 91040	nerodno stopila in padla	zlom desne noge v gležnju	866,00

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
25.	21.—23. 7.	Kanjavec	Karstens Reiner	profesor	28. 8. 1941	Hamburg
26.	28. 7.	Zelenica	Gottfried Petuharnig	upokojenec	9. 2. 1918	Celovec
27.	28. 7.	Velika planina	Franc Šlebir	učenc	25. 9. 1985	Stolnik
28.	1. 8.	Bavški Gamsovec	Karl Weidinger	dipl. ing.	31. 8. 1914	Linz
29.	3. 8.	Kokrsko sedlo	Davorin Reščič	—	5. 11. 1933	Izola
30.	5. 8.	Suha Pišenca	Mitja Petercel	delavec	24. 12. 1957	Dovje
31.	6. 8.	Osojnik pod Pelci	Marija Hrast	namesčanka	27. 9. 1958	Livek
32.	7. 8.	Tomišnkova pot	Maria Anna Kerschl	gospodinja	17. 7. 1920	Augsburg
33.	8. 8.	Prehodavci	Venka Markovič	—	16. 12. 1954	Doi. Toplice
34.	11.—12. 8.	Severna triglavska stena	Vaclav Šlmanek Jiří Dedina	alpinist alpinist	26. 9. 1946 18. 7. 1946	Praga Praga
35.	15. 8.	Uskovnica—Tose	Andrej Jereb	—	24. 9. 1927	Gornja vas
36.	18.—19. 8.	Triglav	Marjan Stare	—	28. 9. 1953	Ljubljana
37.	26. 8.	Planina Vogar	Constant Van Hoorn Henrika Gerandus	—	4. 11. 1957	—
38.	27. 8.	Komna	Meta Pečar	upok.	14. 5. 1922	Ljubljana
39.	30.—31. 8.	Ozebnik Jalovca	Jože Vinkovič Rajka Kranjc	— —	9. 1. 1933 27. 6. 1962	Maribor Lovrenc na Poh.
40.	6. 9.	Igla—Žvižgovec	Joža Letnar	—	1. 4. 1954	Luče
41.	8. 9.	Veliki Ozebnik	Franz Dolzer	—	10. 10. 1923	Celovec
42.	8. 9.	Kalška gora	Gertraud Zini	upok.	26. 2. 1924	Fürth
43.	9. 9.	Komna—Triglavska sedmera jezera	Martin Konda	—	16. 7. 1933	Lokvica
44.	18. 9.	Begunjsčica	Slavka Meglič	gospodinja	24. 10. 1926	Radovljica
45.	19. 9.	Severna stena Male Mojstrovke	Avgust Brenher	upok.	11. 7. 1912	Villach
46.	21. 10.	Severna stena Prisojnika	Otto Leber	upok.	23. 12. 1905	Villach
47.	29. 11.	V dolini Krnice	Viljem Farlin	upok.	1945	Zagreb
48.	29. 11.	Migovec	Boris Kogelj	alpinist	17. 7. 1946	—

SREČENCI

državljanstvo	stalno bivališče	Vzroki nesreče	Poškodbe	Stroški za posamezno reševalno akcijo din
ZRN	Hamburg, ZRN	pri povratku zdrsnil in padel več sto metrov navzdol	smrtna	9 933,65
Avstr.	Celovec, Rosentalerstrasse 81	zdrsnil in padel	zlom leve noge pod kolonom	782,00
Jug.	Stolnik, p. Stahovica	Izgubil ravnotežje in padel čez 40 m visoko steno	zlom leve in desne, poškodba kolka, rane po lobanji in nezavest	1 553,90
Avstr.	Linz, Max Regerstrasse 24, Avstrija	pri sestopu zdrsnil in padel pod stezo	zlom leve noge v goleni	1 778,45
Jug.	Izola, Ul. prekomorskih brigad	zastropitev s hrano	po delnem ozdravljenju sam sestopil v dolino	2 119,20
Jug.	Dovje 104 a	padec pri smučanju	zlom lobanjskega dna in globoka nezavest	1 114,00
Jug.	Livak pri Kobaridu	na strmem pobočju zdrsnila in padla v okrog 300 m globok prepad	smrtna	2 714,95
ZRN	Augsburg, Wriherstrasse 36, ZRN	zdrsnila in padla kakih 50 m pod stezo	poškodbe glave, odrgnine po vsem telesu	2 844,80
Jug.	Dolenjske Toplice 107	zbolela	pljučnica	3 548,80
CSSR CSSR	Praga 4, U Lesa 13, CSSR Praga 515, Kovarova 668	se zaplezala in omagala, nato pa štiri dni bivakirala v steni	izčrpanost — brez poškodb	711,60
Jug.	Ljubljana, Topliška 45	zdrsnil in padel globoko pod stezo	smrtna	4 090,90
Jug.	Ljubljana, Hudovernikova 13	pri sestopanju proti Domu Planika zdrsnil in padel okrog 70 m globoko	komPLICIRAN zlom desne noge v gležnju	7 037,90
Nizozem.	Kardinal de Jongstraat 42, OSS Nederland	pri sestopanju proti Prälvcu zdrsnil in padel	zlom desne noge v gležnju	2 676,00
Jug.	Ljubljana, Kvedrova 3	padec iz postelje	zlom reber na levi strani prsne- ga koša	1 725,95
Jug. Jug.	Maribor, Radvanjska 19 Lovrenc na Pohorju	ko je skušal zaustaviti Kranjčev, ki je zdrsnila, sta oba nekaj metrov drsela po snegu, nato pa padla v krajno poč	lažje poškodbe po glavi in zlomljena pogačka lažje poškodbe na glavi in izvin leve rame	4 130,40
Jug.	Luče 89	plezal po strmeh in s travo obraslem žlebu, na mokri skali zdrsnil in padel 40 m globoko strugo Šavinje in se utopil	smrtna	599,40
Avstr.	Celovec, Avstrija	zdrsnil in se nato kotalil okrog 40 m po strmeh pobočju navzdol, kjer sta ga zaustavila dva planinca	praske in odrgnine	480,00
ZRN	Nürnberg, ZRN	zdrsnila in padla v okrog 60 m nižji ozki kamin, kjer je obležala	smrtna	732,00
Jug.	Lokvica 41 pri Metliki	nerodno stopil	poškodbe leve noge v gležnju	3 941,80
Jug.	Radovljica, Staneta Žagarja	zdrsnila in padla	poškodba kit v gležnju	—
Avstr.	Villach, Avstrija	prevelik napor — srčna kap	smrtna	1 640,00
Avstr.	Villach	prevelik napor — srčna kap	smrtna	1 672,00
Jug.	Zagreb	niso znani	smrtna	—
Jug.	Idrija, Boška Dedića 8	padel pri plezanju	šok, poškodba glave in desne roke, prelom lopatic ter odrgnine po telesu	1 940,00

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	Ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
49.	22.—23. 12.	Planina Dol	Andrej Kladnik	učenec	16. 5. 1964	Kamnik
P O I Z V E D O V A L N E						
50.	15. 1.	Golte	Karel Blazinšek	mehanik	25. 8. 1943	Selce
51.	19. 1.	Grintovec	Ivo Florjančič	študent	19. 3. 1959	Maribor
52.	21. 1.	Plaz pod Kokrškim sedlom	Ivo Florjančič	študent	19. 3. 1959	Maribor
53.	11. 3.	Vogel	Janet Ann Tobling	turistka	24. 2. 1952	—
54.	18.—19. 3.	Ratitovec	Alojz Vogelj	študent	22. 6. 1953	Lom 8. Mcžica
55.	14. 4.	Kokrška dolina	Ivo Florjančič	študent	19. 3. 1959	Maribor
56.	17. 4.	Planina Duple pri Krnskem jezeru	Franc Novak	slikar	16. 2. 1952	Ljubljana
57.	14. 6.	Peca	dva učenca osnovne šole v Ptujju			
58.	18.—19. 6.	Zahodna stena Ojstrice	Miha Krištof Dušan Savič	alpinist alpinist	29. 9. 1950 30. 1. 1954	Vinarje 19 Raspoh 38 a
59.	29.—30. 7.	Zelenica—Nemški vrh	Hassan Satkausen in njegova žena		60 let	—
60.	30. 7.	Triglav	Metka Kuzman Radmila Pavlovič	alp. alp.	25. 9. 1959 9. 12. 1959	Celje Celje
61.	1. 8.	Križki podi	Hubertus Filler Wolfgang Filler	turist turist	12. 9. 1933 22. 4. 1964	Wien Wien
62.	2. 8.	Mali Loški Mangart	Ursula Engel	turistka	10. 7. 1932	Karsfeld
63.	5. 8.	Vrata	Jan Chobot Jana Markova	dipl. ing. alp.	14. 11. 1942 27. 1. 1952	Bratislava Bratislava
64.	9. 8.	Begunjščica	Miloš Djukić	—	2. 8. 1928	Ljubljana
65.	13. 8.	Sovatna v Karavankah	Marija Lakota	gospodinja	—	Mojstrana
66.	20. 8.	Peca	N. Hanuš	delavec	—	Ravne na Kor.
67.	6. 9.	Stara Fužina	Pavla Mlakar	delavka	23. 4. 1936	Stara fužina
68.	16. 9.	Triglavsko pobočje	Boris Debič	sodnik	1922	Celje
69.	12.—13. 11.	Kopa na Pohorju	Matjaž Pungeršek	dipl. oec.	15. 1. 1952	Maribor
70.	5. 12.	Velika planina	Gasper Cerar	upok.	—	Sp. Stranje

SREČENCI

državljanstvo	stalno bivališče	Vzroki nesreča	Poškodbo	Stroški za posamezno reševalno akcijo din
Jug.	Kamnik, Trdinova 4	v družbi svojega brata in prijatelja zašel in bivakiral v staji, od koder so ga reševalci izčrpanega spravili v dolino	izčrpan zaradi naporene hoje po globokem snegu	2 648,80

AKCIJE

Jug.	Selce 16, Strmec	akcija, ker se ni pravočasno vrnil z opravljanja delovne naloge	sam vrnil z zamudo	172,80
Jug.	Maribor, Tomšičeva 11	pogrešan od 14. 1. 1979	brez uspeha	685,00
Jug.	Maribor, Tomšičeva 11	ponovna poizvedovalna akcija za pogrešanim	brez uspeha	7 530,00
Angl.	Minde Germani, Anglija	akcija, ker se ni vrnila s smučanja	našli mrtvo	2 306,50
Jug.	Ljubljana, Vipavska 19	akcija, ker se ni pravočasno vrnil s ture	prezeblega in preplašenega našli v koči na Ratitovcu, vendar brez poškodb	675,20
Jug.	Maribor, Tomšičeva 11	pogrešan od 14. 1. 1979	našli mrtvega	1 573,20
Jug.	Ljubljana, Hercegovske divizije 8	akcija, ker se ni pravočasno vrnil s ture	zbolel in dva dni bivakiral v staji, kjer so ga našli reševalci in mu pomagali v dolino	4 160,00
Jug.		ob šolskem izletu zašla na poti proti Heleni	našli brez poškodb	—
Jug. Jug.	Maribor Maribor	akcija, ker se nista vrnila v predvidenem roku s plezalne ture	brez poškodb s pomočjo gorskih reševalcev sestopila v dolino	8 635,50
ZRN	Speiry ZRN	pogrešana že 10 dni — akcija na prošnjo žandarmije v Celovcu	brez uspeha	13 468,75
Jug. Jug.	Celje, Prisojna 4 Celje, Vošnjakova 4	akcija, ker se nista pravočasno vrnila s plezalne ture	sta se sami vrnila, vendar z zamudo	48,30
Avstr. Avstr.	Wien, Sarplate 19 Wien, Sarplate 19	akcija, ker se nista pravočasno vrnila s plezalne ture	v megli zašla in bivakirala, nato pa sama in brez poškodb sestopila	1 594,00
ZRN	8047 Karsfeld, ZRN	pogrešana od 25. 8. 1978	našli mrtvo	2 035,95
CSSR ČSSR	Bratislava, Ravnikova 14/28 Bratislava, Pod Zahradami 26	akcija na prošnjo vodje čehoslovaškega alpinističnega tabora, ker se nista pravočasno vrnila s plezalne ture	v steni zašla in se z veliko zamudo nepoškodovano vrnila	48,30
Jug.	Ljubljana, Šišenska ul.	akcija, ker se ni v napovedanem času vrnil domov	brez poškodb	—
Jug.	Mojstrana, Delavska 24	zašla pri nabiranju brusnic	se sama vrnila, brez poškodb	480,00
Jug.	Ravne na Korškem	akcija, ker se v predvidenem roku ni vrnil s ture	brez poškodb	—
Jug.	Stara Fužina 179	pogrešana	našli so jo brez poškodb	3 548,70
Jug.	Celje	akcija, ker ni počakal na dogovorjenem mestu svojih tovarišev	se sam vrnil domov brez poškodb	585,70
Jug.	Maribor, šolska 17	akcija na željo staršev, ker se ni vrnil v predvidenem času z vikenda	našli brez poškodb	152,00
Jug.	Sp. Stranje	akcija na željo družine, ker se ni vrnil v predvidenem času domov	našli brez poškodb	1 057,00
Skupni stroški vseh akcij				din 194 894,60

Poleg navedenih gorskih nesreč so bile leta 1979 številne nesreče na smučiščih z vertikalnim prometom: na področju Pohorske vzpenjače 61 Ribniškega Pohorja 1, Slovenjgraškega Pohorja 31, Zreškega Pohorja — Roglje 17 in Slov. Bistrškega Pohorja — Treh kraljev 4, Mežice 18, Klemenca 4, Poseke Ravno 3, Črnc 6 in Ošvena 5, Vitranca 111, Kanina 82, na Zelenici 21 in na Starem vrhu nad Škofjo Loko 21. Skupaj 383 smučarskih nesreč. Pri reševanju so v večini primerov sodelovali reševalci GRS.

PREGLED KAPACITET, OBISKOV IN NOČITEV V PLANINSKIH POSTOJANKAH V LETU 1979

Zep. št.	PLANINSKA POSTOJANKA	Gorski predel	Nadmorska višina	V upravi planinskega društva	Kapaciteta ležišč			Število obiskovalcev			Število nočitev		
					število postelj	število ležišč	skupaj	Jugo-slovanov	ino-zemcev	skupaj	domaćih	ino-zemskih	skupaj
1.	Koča pod Voglom	Jul. Alpe	1 445	Avtomontaža Ljubljana	—	13	13	234	—	234	372	—	372
2.	Okrepčevalnica na Straži	"	646	Bled	—	—	—	2 590	410	3 000	—	—	—
3.	Blejska koča na Lipanci	"	1 633	Bled	20	20	40	4 880	120	5 000	221	24	245
4.	Vodnikov dom na Velem polju	"	1 817	Bohinj-Srednja vas	33	41	74	7 056	774	7 830	2 718	363	3 081
5.	Koča pod Bogatinom	"	1 513	Bohinj-Srednja vas	39	15	54	6 684	86	6 770	1 549	86	1 635
6.	Koča na Uskovnici	"	1 138	Bohinj-Srednja vas	37	8	45	4 242	128	4 370	1 775	161	1 936
7.	Koča Zlatorog v Trenti	"	622	Bovec	22	—	22	3 200	—	3 200	190	—	190
8.	Dom na Predelu	"	1 156	Bovec	4	8	12	1 600	—	1 600	—	—	—
9.	Koča na Mangartskem sedlu	"	2 200	Bovec	30	—	30	9 165	835	10 000	295	135	430
10.	Aljažev dom v Vratih	"	1 015	Dovje-Mojstrana	27	133	160	15 069	931	16 000	4 854	1 554	6 408
11.	Bivak pod Luknjo	"	1 450	Dovje-Mojstrana	—	6	6	73	—	73	36	—	36
12.	Tržaška koča na Dolgiu	"	2 151	Gorje pri Bledu	90	50	140	11 845	3 155	15 000	4 557	1 311	5 868
13.	Dom Planika pod Triglavom	"	2 408	Gorje pri Bledu	60	27	87	10 213	2 287	12 500	3 094	892	3 986
14.	Bivak pod Spičkom	"	1 530	Gozd Martuljek	6	10	16	210	—	210	59	—	59
15.	Dom Valentina Staniča pod Triglavom	"	2 332	Javornik-Koroška Bela	75	—	75	14 640	360	15 000	3 240	360	3 600
16.	Kovinarska koča v Krmí	"	892	Javornik-Koroška Bela	30	—	30	4 986	14	5 000	678	84	692
17.	Erjavčeva koča na Vršiču	"	1 515	Jesenice	15	33	48	14 677	323	15 000	2 647	323	2 970
18.	Tičarjev dom na Vršiču	"	1 650	Jesenice	35	40	75	15 000	3 000	18 000	2 055	709	2 764
19.	Koča pri izviru Soče	"	876	Jesenice	14	20	34	9 000	1 000	10 000	895	61	956
20.	Bivak I (Vel. Dnina)	"	2 180	Jesenice	—	6	6	50	—	50	24	—	24
21.	Bivak II (Pod Rokavi)	"	2 140	Jesenice	—	5	5	50	—	50	22	—	22
22.	Bivak III (Za Akom)	"	1 340	Jesenice	—	8	8	100	—	100	61	—	61
23.	Bivak IV (Na Rusju)	"	1 980	Jesenice	—	10	10	150	—	150	120	—	120
24.	Zavetišče železarjev na Zadnjem Voglu	"	1 420	Jesenice	—	8	8	180	—	180	131	—	131
25.	Lipovčeva koča v Martuljku	"	930	Jesenice	—	10	10	280	—	280	140	—	140
26.	Zavetišče pod Spičkom	"	2 052	Jesenice	—	12	12	2 200	300	2 500	309	86	395
27.	Koča v Krnici	"	1 238	Kranjska gora	6	16	22	275	50	325	50	253	303
28.	Mihov dom	"	1 150	Kranjska gora	2	12	14	553	532	1 085	165	38	203
29.	Koča na Gozdu	"	1 226	Kranjska gora	19	—	19	950	340	1 290	333	23	356
30.	Litostrojska koča na Soriški planini	"	1 307	Litostroj Ljubljana	39	16	55	12 420	180	12 600	1 762	10	1 772
31.	Koča pri Savici	"	651	Ljubljana-matica	66	164	230	66 164	3 836	70 000	2 629	24	2 932
32.	Dom na Komni	"	1 520	Ljubljana-matica	96	20	116	58 025	1 975	60 000	8 433	349	8 782
33.	Koča pri Triglavskih sedmerih jezerih	"	1 683	Ljubljana-matica	62	53	115	38 438	1 564	40 000	5 500	723	6 223
34.	Triglavski dom na Kredarici	"	2 515	Ljubljana-matica	57	58	115	59 303	697	60 000	3 878	442	4 320
35.	Dom Tamar	"	1 108	Medvode	92	20	112	13 273	927	14 200	540	80	620
36.	Gomiščkovo zavetišče na Krnu	"	2 200	Nova Gorica	—	24	24	2 915	695	3 600	884	88	972
37.	Dom dr. Klementa Juga v Lepeni	"	633	Nova Gorica	40	14	54	2 318	182	2 500	664	117	781
38.	Dom Zorka Jeliniča na Črni prsti	"	1 844	Podbrdo	28	—	28	2 363	137	2 500	526	133	664
39.	Poštarski dom na Vršiču	"	1 725	PTT Ljuljana	24	32	56	26 000	3 120	29 120	1 037	425	1 462
40.	Zasavska koča na Prehodavcih	"	2 050	Radeče pri Zidanem mostu	39	16	55	6 075	425	6 500	1 292	215	1 507
41.	Pogačnikov dom pri Kriških jezerih	"	2 052	Radovljica	50	21	71	2 000	600	2 600	1 492	882	2 374
42.	Koča na planini Razor	"	1 317	Tolmin	31	20	51	3 058	142	3 200	1 163	81	1 244
43.	Zavetišče na Globoki	"	1 838	Tolmin	—	2	2	ne evidentira	—	—	—	—	—
44.	Koča na Planini pri jezeru	"	1 450	Viator Ljubljana	36	40	76	1 750	30	1 780	1 750	30	1 780
45.	Kosijev dom na Vogarju	"	1 050	Železničar Ljubljana	28	12	40	9 791	209	10 000	346	2	350
46.	Koča dr. Janeza Mencingerja	Predgorje	805	Bohinjska Bistrica	10	18	28	2 996	4	3 000	157	—	157
47.	Planinski dom A. Zvana-Borisa na Poreznu	Jul. Alp	1 632	Cerkno	6	32	38	6 250	250	6 500	200	50	250

Zap. št.	PLANINSKA POSTOJANKA	Covski predel	Nadmorska višina	V upravi planinskega društva	Kapaciteta ležišč			Število obiskovalcev			Število nočitev		
					število postelj	število ležišč	skupaj	Jugo-slovanci	ino-zemcev	skupaj	domaćih	ino-zemskih	skupaj
104.	Koča na Čreti	Kamniško	986	Vransko	—	18	18	4 940	60	5 000	150	20	170
105.	Dom na Veliki planini	Predgorje	1 560	Domžale	41	—	41	14 500	—	14 500	835	—	835
106.	Dom na Menini planini	Kam. in Sav.	1 508	Gornji grad	10	28	48	2 450	—	2 450	136	—	136
107.	Mengeška koča na Gobavici	Alp	433	Janeza Trdine Mengeš	2	—	2	8 000	—	8 000	—	—	—
108.	Planinski dom Rašica z razglednim stolpom	..	641	Rašica — Sentvid pri Lj.	—	—	—	9 000	—	9 000	—	—	—
109.	Planinski dom na Resevni	..	649	Šentjur pri Celju	10	18	28	9 370	—	9 370	193	—	193
110.	Stuhec dom pri Trah kraljih	Pohorje	1 200	Impol — Slovenska Bistrica	20	16	36	22 327	210	22 537	23 327	210	23 537
111.	Mariborska koča z razglednim stolpom	..	1 040	Maribor-matica	22	27	49	13 200	600	13 800	1 921	—	1 921
112.	Koča na Pesku	..	1 332	Oplotnica	—	—	—	ni poslovala	—	—	—	—	—
113.	Ruška koča (Tineta dom)	..	1 250	Ruše pri Mariboru	32	14	46	29 994	6	30 000	2 659	6	2 675
114.	Ribniška koča na Pohorju	..	1 530	Sladki vrh	36	24	60	9 694	6	9 700	1 450	6	1 456
115.	Koča pod Kremzarjevim vrhom	..	1 161	Slovenj Gradec	10	13	23	4 954	45	5 000	173	—	173
116.	Grmovškov dom pod Veliko Kopo	..	1 330	Slovenj Gradec — Lesna	65	—	65	7 631	9	7 640	7 631	9	7 640
117.	Razgledni stolp na Rogli	..	1 517	Slovenske Konjice	—	—	—	ne evidentira	—	—	—	—	—
118.	Koča Planinc	..	1 010	Vuzenica	—	—	—	ni poslovala	—	—	—	—	—
119.	Dom na Boču z razglednim stolpom	Boč	693	Puljčane	15	40	55	24 804	196	25 000	156	—	156
120.	Zavetišče na Rogoški gori	Rogoška gora	570	Rogoška Slatina	—	6	6	430	—	430	6	—	6
121.	Dom na Kozjaku	Kozjak	705	Kozjak Maribor	30	—	30	2 777	23	2 800	418	35	473
122.	Koča na Zavarjevem vrhu	..	914	Maribor-matica	12	12	24	10 100	300	10 400	242	—	242
123.	Zavetišče pri Knezu v Pernicah	..	1 060	Vuzenica	2	—	2	522	16	538	15	—	15
124.	Planinsko zavetišče Podlipje	..	840	Vuzenica	—	—	—	1 919	30	1 949	—	—	—
125.	Dom na Paškem Kozjaku	Paški Kozjak	950	Velenje	22	18	40	9 497	3	9 500	202	3	205
126.	Koča na Bohorju	Zasavje	925	Bohor Senovo	31	20	51	8 942	58	9 000	151	3	154
127.	Dom V Gorah	..	791	Dol pri Hraštniku	54	36	90	10 600	900	11 500	1 550	70	1 620
128.	Koča na Kalu	..	956	Hraštnik	43	17	60	4 000	11	4 011	1 128	11	1 139
129.	Koča na Kumu	..	1 219	Kum Trbovlje	30	—	30	5 529	230	5 759	447	15	462
130.	Dom na Šmohorju	..	669	Laško	72	23	45	2 500	—	2 500	610	—	610
131.	Toščkov dom na Lisci	..	947	Lisca Sevnica — trg. podjetje	38	19	57	12 510	350	12 860	2 540	350	2 890
132.	Jurkova koča na Lisci	..	947	Lisca Sevnica	—	16	16	2 920	—	2 920	179	—	179
133.	Planinski dom II. grupe odredov Janča	..	794	Litija	14	22	36	21 955	45	22 000	315	28	343
134.	Dom pod Reško planino	..	738	Prebold	—	40	40	2 740	60	2 800	114	6	120
135.	Gašperjeva koča na Vel. Kozjaku	..	513	Radeče pri Zidanem mostu	—	—	—	1 800	—	1 800	—	—	—
136.	Zavetišče Lovrenc	..	711	Radeče pri Zidanem mostu	—	—	—	2 800	—	2 800	—	—	—
137.	Koča na Kopitniku	..	914	Rimske Toplice	24	—	24	7 479	21	7 500	203	—	203
138.	Dom na Mrzlici	..	1 119	Trbovlje	107	18	125	17 535	158	17 693	2 618	—	2 618
139.	Dragotov dom na Homu	..	608	Zabukovica	12	30	42	4 385	115	4 500	—	—	—
140.	Koča na Zasavski gori	..	849	Zagorje ob Savi	25	—	25	10 484	16	10 500	172	—	172
141.	Koča dr. Franca Goloba na Čemšeniški planini	..	1 206	Zagorje ob Savi	15	18	31	6 194	6	6 200	248	—	248
142.	Dom na Polomu	Gorjanci	725	Iskra Ljubljana	—	—	—	ni posloval	—	—	—	—	—
143.	Dom Vinka Paderšiča na Gorjancih	..	822	Novo mesto — Novoteks	17	20	27	2 100	—	2 100	400	—	400
144.	Dom na Mirni gori	Dolenjsko	1 048	Črnomelj	21	20	41	2 000	—	2 000	494	—	494
145.	Koča pri Jelenovem studencu	grčevje	960	Kočevoje	8	20	28	5 000	—	5 000	202	—	202
146.	Mihelčičev dom na Govejku	Polhograjski dolomiti	812	Obrtnik Ljubljana	28	—	28	7 193	—	7 193	423	—	423
147.	Zavetišče na Planini z razglednim stolpom	..	733	Vrhnika	13	—	13	3 520	45	3 565	45	—	45
148.	Dom na Goropekah	..	742	Ziri nad Skofjo Loko	9	32	41	38 000	500	38 500	1 303	15	1 319
149.	Iztokova koča pod Golaki	Trnovski gozd	1 218	Ajdovščina	—	10	10	600	—	600	—	—	—
150.	Zavetišče Antona Bavčerja na Čavnu	..	1 242	Ajdovščina	14	20	31	6 000	—	6 000	534	—	534
151.	Planinski dom Kekec	..	310	Nova Gorica	—	—	—	15 620	2 780	18 400	—	—	—

152.	Zavetišče na Jelenku	Idrijsko	1 103	Idrija	—	—	—	2 800	—	2 800	—	—	—
153.	Pinatova koča na Javorniku	hribovje	1 240	Idrija	14	8	22	4 485	15	4 500	131	15	146
154.	Koča na Hleviški planini	"	802	Idrija	15	—	15	4 793	7	4 800	73	7	80
155.	Dom Rudar Vojsko	"	1 030	Idrija	52	9	61	9 967	33	10 000	1 400	33	1 433
156.	Planinsko zavetišče na Vel. Snežniku	Snežnik	1 796	Ilirska Bistrica	—	20	20	8 856	644	9 500	120	6	126
157.	Planinski dom na Sviščakih	"	1 242	Ilirska Bistrica	19	—	19	15 309	700	16 000	464	52	516
158.	Stjenkova koča na Trstelju	Tržaško-komen.	620	Nova Gorica	—	—	—	1 600	300	1 900	—	—	—
159.	Tumova koča na Slavniku	kras	1 028	Obelno PD Koper	7	21	28	3 312	538	3 850	80	6	86
160.	Vojkova koča na Manosu	Nanos	1 246	Postojna	3	30	33	16 705	2 347	19 052	673	31	704
161.	Furlanovo zavetišče pri Abramcu	"	915	Vipava	—	—	—	5 190	—	5 190	—	—	—
162.	Koča Mladika na Pečni rebri	Notr. kras	703	Postojna	—	—	—	2 851	179	3 030	—	—	—

¹ V najemu od 7. 6. 1979

² Dom oskrbovan le ob sobotah, nedeljah in praznikih

V pregledu je izpuščena Koča na Rogli, ki ni več v upravi oziroma last planinske organizacije.

Statistiko uredil Rado Lavrič

Skupaj:	3 370	2 300	5 670	1 481 117	52 209	1 533 326	167 035	12 564	179 649
Leta 1978:	3 313	2 407	5 720	1 148 996	57 660	1 204 656	139 636	10 435	150 071
Razlika:	+57	-107	-50	+334 121	-5 451	+328 670	+27 449	+2 129	-29 578

Inozemski obiskovalci planinskih postojank so bili iz naslednjih držav: 16 683 iz Italije, 15 462 iz Avstrije, 9589 iz Zahodne Nemčije, 4649 iz Nizozemske, 1139 iz CSSR, 917 iz Anglije, 657 iz Švice, 622 iz ZDA, 422 iz Švedske, 394 iz Kanade, 375 iz Francije, 351 iz Belgije, 183 iz SSSR, 156 iz Poljske, 147 iz Danske, 132 iz Madžarske, 84 iz Španije, 22 iz Avstralije, 22 iz Romunije, 19 iz Irske, 19 iz Argentine, 15 iz Grčije, 14 iz Luxemburga, 13 iz Finske, 13 iz Norveške, 12 iz Japonske, 9 iz Afrike, 8 iz Turčije, 8 iz Brazilije, 8 iz Vzhodne Nemčije, 6 iz Bolgarije, 6 iz Iraka, 6 iz Kitajske, 4 iz Izraela, 4 iz Lichtenšteina in 4 iz Kuvajta.

RAZGLED PO SVETU

UMRL JE PAUL KALTENEGGER

Na zadnji dan v januarju letos je na Dunaju umrl v visoki starosti dr. iur. Paul Kaltenegger. Tega moža poznajo tudi naše gore, naša alpinistična zgodovina, saj je svoje čase precej plezal v Julijskih Alpah, predvsem z M. M. Debeljakovo in z ing. Sergejem Černivcem. Znani so Kalteneggerjevi kamini v S steni Male Mojstrovke.

Za knjigo dr. J. Kugyja Pet stoletij Triglava je napisal odličen, zgodovinsko pregleden prispevek Velika stena (Die grosse Wand) in prevedel sestavek iz Planinskega Vestnika o Gorenjski smeri v tej steni. Slovenski planinci in Julijske Alpe smo z njim izgubili velikega in poštenega prijatelja. Vse do zadnjih dni je zvesto spremljal razvoj planinstva in alpinistike pri nas in o tem objektivno ter z vidno simpatijo obveščal avstrijsko planinsko javnost. Bil je — tako kot pred leti umrli njegov starejši brat dr. Oskar — častni član strogega in ekskluzivnega avstrijskega Alpencluba.

dr. Miha Potočnik

PLANINSKE NESREČE V TATRAH V LETU 1979

Poročilo o planinskih nesrečah, ki so se lani dogodile na področju Poljskih Tater, govori o številki, ki je bistveno nižja od tiste, kot je veljala za leto 1978. Lani je namreč bilo 16 smrtnih nesreč, kar predstavlja v primerjavi z letom poprej skoraj 50 % manj. Polovico teh nesreč se je dogodilo med planinci, polovico pa med alpinisti. Vzroki? Vseh osem smrtnih nesreč se je dogodilo zavoljo padcev v skali, trije so umrli na pomladnih snežnih krpah, dva zavoljo izčrpanosti, dva planinca pa je zadela srčna kap. Lani ni nihče umrl pod snežnim plazom, medtem, ko so leto poprej našli osem žrtev. Ti podatki veljajo le za Poljske Tatere, ki niso obsežne in so, kljub temu, da govore o nižjih številkah, še vedno zaskrbljujoči. Pa pogledajmo še nesreče, ki so se dogodile med alpinisti. Sedem žrtev je bilo, dva alpinista sta umrla na področju Mont Blanca, 5 pa v Himalaji. In vzroki? Spet nezadostne izkušnje, pomanjkanje znanja pri varova-

nju, v Himalaji pa slabo vodstvo in slab izbor moštva. Tudi preccnjo vanje ima pri tej tragični bilanci svoje posledice. Kako malo objektivnih razlogov.

Jozef Nyka

Marica Šalamun

MARICI ŠALAMUNOVI V SPOMIN

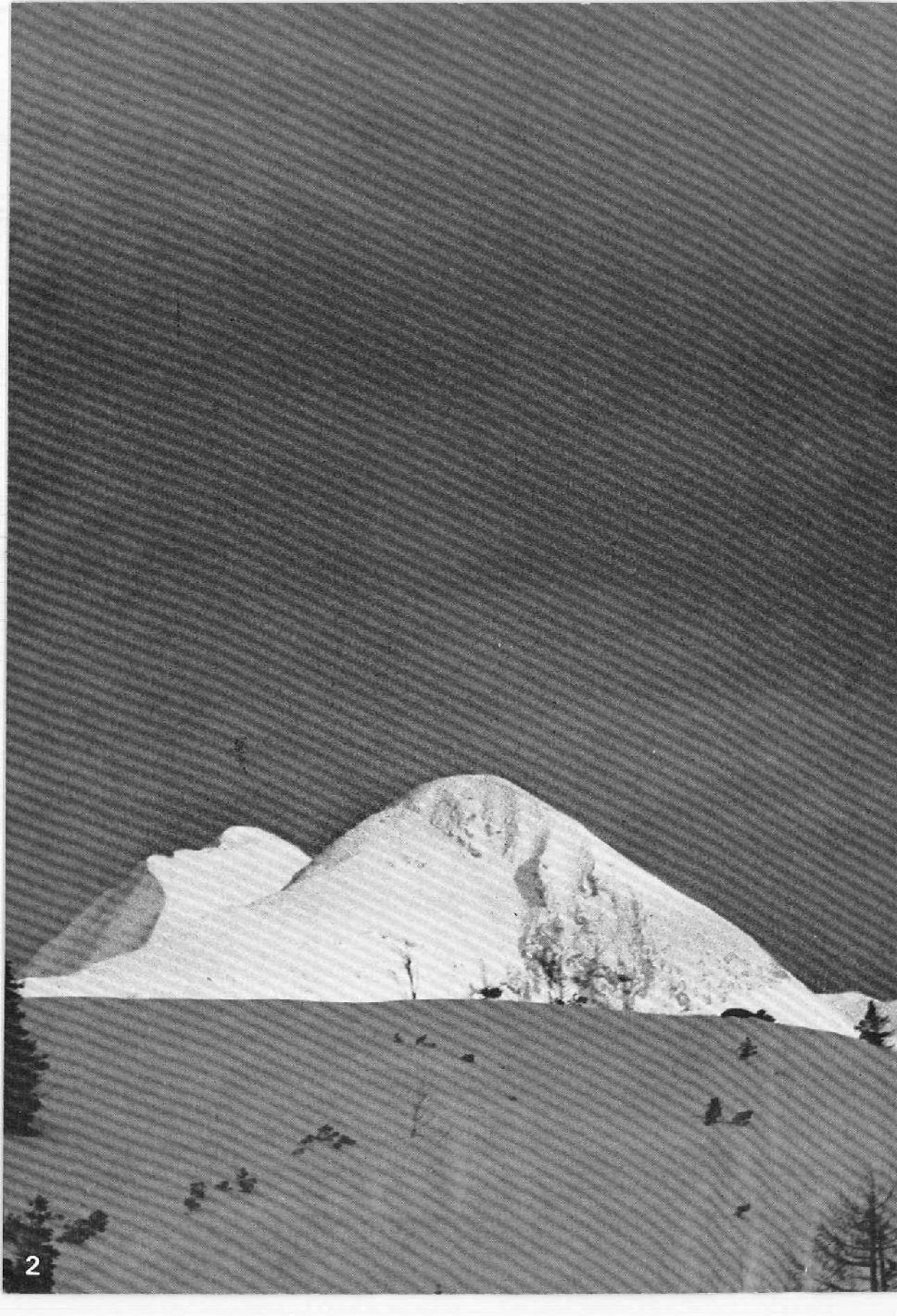
Ob mojem zadnjem obisku v domovini me je spet očarala rodna deželica, prelepa Slovenija. Prevzela me je njena kipeča rast, vsepovsod ozaljšana s slapovi cvetja, navdušil me je njen zavidljiv napredek. Opojni cvet iz tega popotnega šopka sem utrgala tudi v ljubki vasi pod mogočnim Storžičem. Tam sem obiskala tudi Marico Šalamun. Zadnjikrat... Ob zatonu lanskega poletja je zastal njen korak, ki je bil tolikokrat namenjen v ljubljene planine... V počastitev njenega spomina darujem Planinskemu Vestniku 25 dol. Ta zgledna revija zasluži vse priznanje in zahvalo, saj mi je že vsa leta v daljni tujini topla vez z domovino in njenimi prelepnimi gorami.

Slavica Fisher, Brookfield, ZDA

PRISPEVEK ZA PLANINSKI VESTNIK
Vera in Franc sta darovala 5000 dinarjev.
Iskrena zahvala.

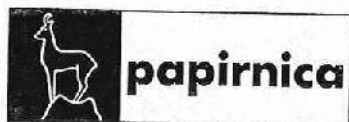
Uredništvo

TOVARNA DOKUMENTNEGA IN KARTNEGA PAPIRJA RADEČE

TOZD

- brezlesni papirji in kartoni
- kartografski papir
- heliografski papir
- paus papir
- papir za filtre
- specialni risalni papir
- premazni kartoni — mat in sijajni
- fotokopirni papir
- specialni vrednostni papirji

TOZD

- samolepilni papirji
- dekor folije
- magnetkontne kartice
- specialni promazni papirji

Ne brijete se le doma Braun Sprint

Z Iskrinim baterijskim brivnikom Braun Sprint boste rešili problem britja na potovanjih, izletih in počitnicah. Z njim se lahko brijete kjerkoli, saj sta za njegovo delovanje potrebni le dve alkalni bateriji (1,5 V). Kot za vse brivnike Braun je tudi za baterijski brivnik Sprint značilno, da brije hitro, gladko in nežno.

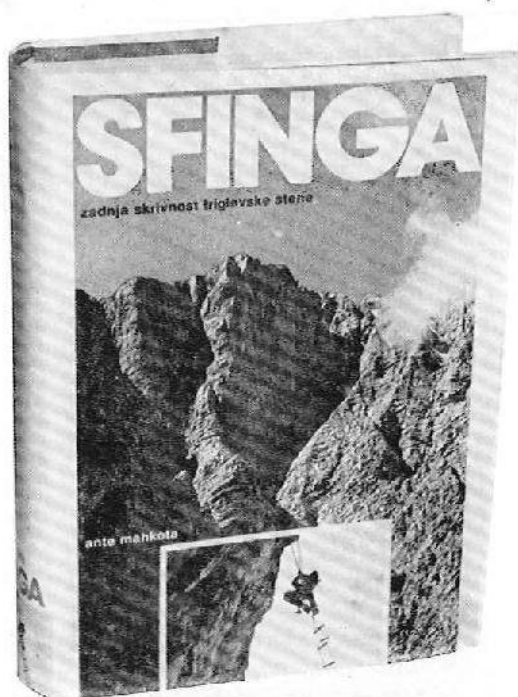

Iskra

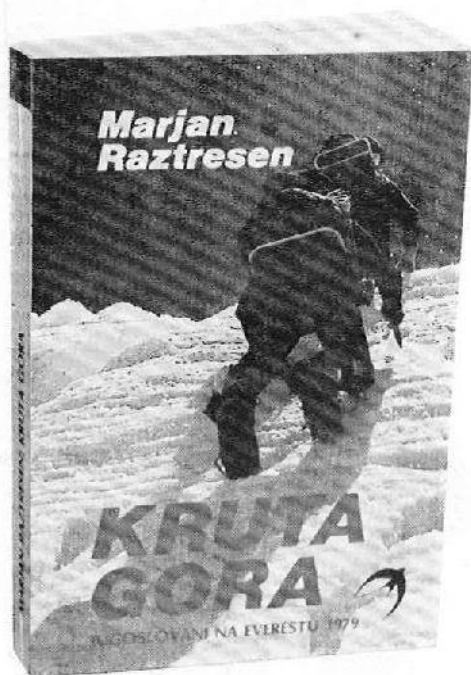
knjigi o gorah,
naših in tujih,
bližnjih in tistih
na drugem koncu
sveta!

A. Mahkota: SFINGA

Zadnja skrivnost triglavske stene
490 strani, 390 din (2 obroka)

uspehi in neuspehi
naših alpinistov
pri premagovanju
strmin, kamor
često še ni stopila
človeška noga!

M. Raztresen: KRUTA GORA

Jugoslovanska odprava na Himalajo 1979
245 strani, 80 din (žepna knjiga)

Knjigi lahko kupite v knjigarnah ali pa jih naročite pri Cankarjevi založbi
in njenih zastopnikih.

CANKARJEVA ZALOŽBA

LJUBLJANA
Kopitarjeva 2